

# فلسفہ فی ئیسلامی لہ سر تاو تا سردم . . ئولریش وودلف

ئولریش وودلف  
کاو جلال لہ ئما نییو

سپیم پرژ: ئبو ناسر ئلفارابی

پرگرام کی ازی بووانہ بوو و تئوانینی نوئی بے فلسفہ ئاوانہ کرد. کندی کارایی فلسفہ ویک خزم تکاری دگم دیاری کرد، و لہ ئستا هئنگاندن و رچرخنرا و گترا ک فلسفہ بے سر هموو هزرکی ئایینیان ئیلهامپ دراودا باادسن و هروها تاک گئی ناسینی استیی. سرر ای ئو هردوو ک نسپت تیرید ک لای نکی هاوبشیان هبوو: هردووکیان ک ماسی بناغ شتن کی ئوتیان هبوو ک مئدیان تئاو تکم بت ب ساگردن و دوورها و ژکانیان. ئاخر ن کندی و ن ازی ک نسپت کی گشتگیری هرمینی تیکیان نخست ب ردم ک لوی خویا ببوای، داخ مرکی تایب تی مئریفی فلسفہ یی لہ بند تدا چی بت و داخ چ پویندی کی ب فرم کانی دیک ی هزر و تگ یشتن و (سروش، تیلگی، یاساناسی و هتد) ه بت ک ئوانیش هاوش وئی ئو داواکاریان ب استی برز کرد ت و.

سر تا ئبو ناسر ئلفارابی (870-950) ئم ج ر پرسیار بناغ ییانی هئای ب ر باس. بگومان ئمیش هاوش وئی ازی جختی ل باادستی فلسفہ کرد، و ل هروها گئی ب ئو و دزی و ک نک تئا نیا ئو تئوانین ویک گریمان بچ سپن، بکو هروها بناغ ی بئت، ئو و ش ب هزینی قوو ل شیمان جیاواز کانی مئریفی مرق. جگ ل و کارکردنی فارابیش ل سردم کدا بوو ک هشتا هر برهه مگالی ئنتیک ب ئر بی و ر دگ ران، ب تئان تخی ل م پر س ی دا ب شداریی کرد، چونک چ ند سا کی زری ل ن و ئقق ی کی هزر قانی ب غدادیدا ب س ر برد (و ز رین یان کریست بوون، لوان یوح ننا ئبن حیلان و ئبو بشر متتا)، ک تکتی فلسفہ یان (ئستا بئاسایی ل سریانیی و) و ر دگ ا و ب قوو ی دانوستان د کرد. باو جو ئستا پگ ی فارابی پویو ند ب میرات ک ی ئنتیک و چیدی هاوش وئی پگ ی فیل سوفانی پشخی ن بوو، چونک ئوان، ویک بینیمان، هر

یوکه یان تڼیا کږرتی تایبڼتی ئو میراتو فراوانی ناسی بوو (کندی بڼتایبڼتی تاکو کاری ئو یستو تلی و نو پلاتو نی، ازیښ خو نندو و ی پلاتو ی لای پزیشکو کان ناسیوو). و لئو ئو ستا فارابی بڼ پچو و انی ئو و انو و چاوی بڼ سرجم می ئو و میراتو دا دڅخاند کڼ بڼ ئو ربی لئو بڼ رد ستدا بوو، ئو و ش کڼ تڼ کستو کی (کڼ رپوسو کی) فراوانی نووسین بوو: لئو استیدا سرجم ئو یستو تلیس و اڅو گڼو لئو نووسینو کانی کڼ ئالو کساندو ری ئو فری دیسیاسی، پرفیریس، تڼ میستیس، ئامم نیس، یو هانس فیلو پڼ نس و کڼ سانی دیکو ئو نجامیان دابوون؛ ئو و جا هڼو بڼ زاردو یو کی پلاتو کڼ زڼر جار شوو نکو و توو کانی لئو ئو نتیکو دڼ م و کڼ تاییدا گڼو یاندبوویان؛ پاشان نو پلاتو نیکا کڼ پڼ شتر ناومان برد، لڼو شدا بڼ تایبڼتی “تیلو لڼو گیی ئو یستو تلیس”؛ جگ لئو و ژمارو یو کی فری تاکو نووسین، لئو و انو (Placita Philosophorum) ی ئو تیوس و زڼری دیکو ش. ئو و بوو ئیدی فارابی دڼ رفو تی بڼ و خسا خو لئو سڼر ئو م بڼاغو یو ئامادو بکات تاکو کڼ نسو پڼو کی فو لسو فو یی خو یی بخاتو بڼ رد م کڼ سیستو ماتیکو تیو کڼ لئو سرجم می دڼ ستپو کڼ تیو ریو کانی پڼ ش خو تیو پڼو بکات و بڼو هڼو زتریش لئو و انو کاریگو ری لئو سڼر گڼو انی پتری فو لسو فو بڼو نڼت.

نووسینو لڼو گیکو کانی ئو یستو تلیس (کڼ ناو نرا بوون ‘ئو رگانو’ و لئو ئو نتیکو دڼ م و کڼ تایو و لئو تکی ‘تڼو ریو’ و ‘پڼو نتیکو’ دا دڼ خو نرایو) دڼ رچو ی ئو و فو لسو فو یو بوون. فارابی بینو کڼ لڼو نووسینانو دا نڼو نیا بونیادی هڼو مرفو بڼو گونجاوی شوو څو کراو، بڼو کو هڼو رو هڼو و سڼو فکرونی ئو و فڼو رم جیوا وازانو ئو رگوم ننه نانو و شو ناسی کڼ هڼو موو مرفو کی هڼو کردو دڼ توانڼت بڼو کاریان بهڼو نڼت. بڼو دیدو فارابی سڼو نووسینو ئاوو لڼو لڼو کڼ ی ئو و کڼ تڼ کستو یو کڼ م ئو رک ئو نجام دڼ دن و خو یان بڼو دووی یو کدا بڼو تڼو گڼو (کا تڼو گڼو ریو کان)، بڼو یار (هڼو مینیو تیک) و دڼو رڼو نجامگیریو و، واتا سیلو گیزم و، خو ریک دڼو کڼ. ئو یستو تلیس سیلو گیزمی بڼو تاکو فڼو رم کی چواندووی دڼو رڼو نجامگیری دانا بوو (یو کڼ م ئو نالیتیو کان)؛ ئو و جا دوو م ئو رک لئو بڼو شو کانی دیکو ی ‘ئو رگانو’ دا چارو سڼو کرا بوو. ئاخر، وڼو فارابی دڼو بڼو نڼت، ئو یستو تلیس لڼو م بڼو شان دا ئو و جڼو جیوا وازانو سیلو گیزمی وونکرو تڼو و کڼ بڼو ئو م شیاو پڼو که نانو و بریتین لئو: دڼو رڼو نجامگیری دڼو مستراتیف (واتا بڼو گڼو) کڼ لئو پڼو شدانو و سڼو گڼو رکراو و ئو نجام کی نڼو شیاو دڼو بڼو ژیکرو دڼو خاتو و (دوو م ئو نالیتیو کان)؛ دڼو رڼو نجامگیری دیالو کتیکو کڼ لئو پڼو شدانو و بڼو ئاوو زدا چوو و، واتا وایانو لئو پڼو شدانو و بڼو واپو کراو و دڼو ردو چت و زڼر جار بڼو لڼو گڼو و لڼو دڼو دانوستانو کڼ گڼو ان دڼو بینڼت (تڼو پیک)؛ دڼو رڼو نجامگیری چو و کڼ



دډرېبډډت، دډبډت ئم کډتکستډ بناسډت. با جارډ لډم جډيډدا  
 تډبډنيډک سډبارډت بډ گډډانډکاني ئايندډ بډين: ئم داواکاريډ  
 بوو بډ دډستډکي څډريکبوونډکي چډي چډندسډد ساي بډ لډگيکي  
 ئډډيستډتډليسډو. بډگومان فارابي تډنيا پښتډستور نډبوو بډو  
 تاکډ ئډرگومډنتډ کډ دډتوانين وډک ئډرگومډنتډکي تيډري زانست  
 دياربي بکډين، بډکو بډ مسډگډرکردني تډزډکي څي لډم هيرارشي  
 فډرمډکاني زانين، بډگډهډنانډوډيکي دیکي دايډ پاډ  
 ئډرگومډنتډکډ، وډلډ ئډمډ ئستا لډ وانگډيکي مډژوويډو. بډ  
 بډگډهډنانډوډکډ لډ کتډبډکي ئډودايډ بډ ناوډشاني “گډرديډکان”،  
 کډ تډيدا لډپا هډندډک لډهزريډيکي سډسډندا هډروها  
 کډنسډپتډکي سډرنجراکډشي مډژوو دډخاتډ بډردډم. ئم کډنسډپتډ  
 گډرکډ پډشاني بدات کډ چډن مرډفان لډ وټي گډډانياندا، بډ  
 جياوازيکردن و چاکترکردني بډردډوامي توانستډ هزرمډنديډکانيان  
 (ئډنتډلډکتوډليډکانيان)، فډرمډ جياکاني زانينيان هډناوډ گډډډ.  
 بډ گډتډي فارابي، گډډاني زمان سډرډتاي پرډسډکي. زمان هاتډ  
 ئاراوډ، چونکډ مروډفان لډسډر چډنډتي دياريکردني بابډتان و  
 وډشاني تايډتي ډککډوتن. بډدووي ئډودا شيمانډ جياوازيډکان بډ  
 بډکارهډناني زمان ئاشکرا کران: مرډف هډبډستي لډ پډخان، پډخاني  
 سادډي لډ وانبډژي و هډردووکياني لډ گراماتيک کډ ئستا بډ  
 ډکخستني فډرمډ گډډانډدراوډکاني زمان داډژرابوو، جياکردډو.  
 پاشان مرډف پډري بډ بابډتي زانست دا. ئستا بډش زانستيډکان  
 سډريانهډدا و لډ نډوياندا توانستډ هزرمډندانډي دیکډش گډډان  
 پډدران: سډرتا ماتماتيک و فيزيک هاتډنډاراوډ و تډياندا پرسيار  
 لډباري بناغډکان دانرا؛ بډدووي ئډواندا ديالډکتيک گډډانډدرا کډ  
 فډرمډکي بابډتري ئډرگومډنتهډنانډوډي دامډزراند؛ پاشان پلاتن کډ  
 لډ مډنډي ديالډکتيکيدا بډتواناترين بوو، پډليکي هډنايډ  
 نډوانډو؛ وډلډ ئډډيستډتډليس، تډنيا ئو، تواني بډي پلاتن  
 بداتډو و هزريډي زانستي تډواو بکات. ئاخر ئم لډ ‘ئډرگانډن’ کډي  
 څي و بډتايډتي لډ ‘دووډم ئاناليکډکان’ يدا پډشاني دا کډ مرډف  
 نډک تډنيا دډتوانډت بډرگري لډ وښک بکات، بډکو هډروها  
 دډتوانډت ئو وښ بډ شيمانډي ډککردنډوډي بسډلمډنت. وډلډ  
 ئم مډتډدډ کراوډ نيډ لډ بډردډم هډموواندا، بډي مرډفان دواي  
 ئډډيستډتډليس پډويستيان بډ گډيکي دیکي ئاسانتر بډ گډيشتن بډ  
 استي هډبوو. ئم ډکگډي لډ لايډن ئايډنډو، بډ بډرجډسني  
 بډبډژين، بډي پډيامهډنانډو بډ مرډفان بډخشا. پډيامهډنان بډ  
 دډرېبډينډکاني څيان پښت بډ تډگي گشتگير (يونيډرسال - و) و  
 بډگي ئاپډديکتي نابډستن، بډکو دډگډډډډو بډ فډرمډ کډنتر و

هاوکات ئاشنترکانی ئەرگومنتهئانانۆ (بئایبئتی بئ هئبئست و ئوانبئژی)، تاكو ئیدی بئ وشوؤ بئ بئری لایئنگرانی خئیان ووؤ تئوانینی ئاست بکن.

بئمش ئیدی دابئشبوونی رننکان جئختلئکراوتر دئربئرا. ئستا چیدی نئدئشیا ئایین ئو جئبئ بئت کئ تئیدا بئاغئ ئاستی بئئژرئت یان تئنانئت بسئلمئئرئت. نئخئر، ئئرکی پئیامهئئنان بئاوکردنئوئئ استیئ لئنئو هئموو ئو مرئفانئدا کئ توانای سئلمانئیان نیئ، بئ ئئم مئبئستئش دئستوئژی ئوتئ دئربئین بئکاردئهئئن کئ هئموو یئکک لئیان تئددگات. ئانالئگی و سیمبئل و لئچواندن سئر بئو دئستوئژانئ. ئاخر، وئک چئن لئ جئبئکئ کئبئکئدا لئبارئئ “گئردیلئکان” هاتوو، “ئایین ... دئستوئژئکئ بئ فئرکردنی کئمئئی فراوان لئو پرسئ تیئرئ و پراکتیکیانئدا کئ پئشئر لئ فئلسئفئدا هئئئنجراون، فئرکردنئکئش بئ چئشنئکئ کئ بئ بئواپئهئئنان (= ئوانبئژی) یان بئ هئئنانئئارای پئشبینی (= هئبئست) یان بئئئ هئردووکیانئو دئرفئتی تئگئیشتنئ ئاسان بئ مرئفان دئئئخسئئرئت.”

ئاستئ (بئگومان هئمان تاكئ ئاستئ نئک ئاستی جووتئنی کئ هئندئک جار دئدرئتئ پا ئارابی) تئنیا بئئئی فئلسئفئو دئسئلمئئرئت. فئلسئفئ گوزارشتئکانئ خئ بئ تاكئ لئچواندن و سیمبئل ووون ناکاتئو، بئئکو لئ گشتئتی تئگئدا پئشانیان دئدات، هئر بئئ فئلسئفئ زانستئکی بئشئکی (پارتیکولار) نیئ کئ ئیدی تئنیا لئ ناوچئییکی زمانیی یان کولتووریدا شیاوی ناسانئن بئت (هاوشئوئئ گراماتیک، تیئلئگی و هئتد)، بئئکو زانستئکی گشتگیر (یونیفئرسا ئئ) کئ لئ هئموو جئبئک چواندنئ هئئ. بئگومان فئلسئفئ لئ سئرپای جیهاندا ئئنجام نادرئت، چونکئ، وئک فارابی دئبئئژئت، هئمیشئ ژمارئییکی کئمئ مرئف دئتوانئت لئ تئبگات و پئر گئئئانی پئبدات. ئئم سئرئتا لئ وئاتی گریک ووئدا؛ لئو پلاتئن و ئئئستئتئلیس کاریگئر بوون و کارئاسانیئ کرئکیئکانیان ئئنجام دا. پاشان جئگروئکانیان درئژئیان بئ دابی فئلسئفئ دا، لئرئشدا قورسایئ جئگرافییک لئ وئتی کاتدا گواستیئو بئ ئالئکساندريا. وئلئ ماوئییک چیدی لئوئش نافئلسئفئئرئت، بئئکو فئلسئفئ وئستگئییکی دیکئ هئئ: فئلسئفئ، وئک فارابی دئبئئژئت و لئرئشدا زانیاری مئژووی و مئبئستی وئوایئتیدان بئ خئ پئکئو گئر دئدات، “لئ ئالئکساندرياو بئ بئغداد” گواستووئتیئو و لئ نئوئندی جیهانی ئیسلامیدا نیشتمانئکی نوئ دئزیوئتئو.

فارابی ئوها بئوا بئ خئ بوو توانیی کایئکانئ دیکئ فئلسئفئ پابئند بئ هئمان گریمانئو (پرمیسئو) گئئئان پئبدات. ئئم کایان لئ داؤشتئکئ ئودا سئرئجئمئک پئکدئهئئن، وئلئ سئرئجئمئک کئ

بـئاشکرا داخواریی بـرزکراو کـی فارابی پـشان دـدات: ئـو سـرجـمـ یـکـم “سیستم”ی فـلسـفـیـیـ بـ زمانـی ئـرـبی. بـنـدـتـی سیستمـمـکـ بریتیـی لـ ئیدـی کـخراوی هیرارشیانـ کـ لـسـر سـ ئاست و کچووانـ خـی دـبینـتـو: لـنـو گـردووندا، لـنـو تاکـ مرـفـدا، هـروـها لـنـو جفاکی دـوـتـیدا کـ لـنـوان هـردووکیاندا رـی نـو نـدیار وـردـگـرت و فارابی واتاکـی هـندـ بـرز دـنرخاند، کـ ئیدـی بـرهـمـ سـرـکـیدـکـی خـی ناو نا “پرنسپگـلی تـوانینـکانـی دانیشـتوانـی دـوـتـی فازیل”.

کـخراوی گـردوونـی لـ خوداو دـکـوـتـو. فارابی تـواو ئـیـستـتـلیانـ اـقـی خودا دـکات: خودا هـشی کامیلـ کـ خودی خـی دـهزرـنـت. و لـ فارابی هاوکات بـ پـچـوانـی ئـیـستـتـلیسـو دـبـثـت، کـ هزرینی خودایی تـنـیا پـرچاو (فـلـکـسیف) نیـی، بـکو هـروـها بـرهـمـ (پـرـدوکتیـف). لـ خوداو هـر لـ ئـزـلـو زـینـک دـتـئـاراو کـ هزرینی وو لـ دوو ئـبـثـکت دـکات و وک سـرـئـنجامـی ئـو و شـ دوو کاریگـری هـی: زـینـکـ خودا دـناسـت و بـو هـیـو شیمانـ بـ هاتنـئـارای زـینـکی دیکـ دـتـگـگـ، و لـ ئـو هـروـها خودی خـی دـناسـت و وک سـرـئـنجامـی ئـو و شـ دوا یـمین کایـی بـئـستـرـی ئاسمانـی سـرهـمـدـدات. ئـوجا ئـم ووداو دووبارـ دـبـتـو، تا ئیدـی یـزـکی پـکـهاتوو لـ دـ زـین دـتـگـگـ. ئـم یـزـ دـرفت بـ فارابی دـخـسـنـت تا کو سـرجـم کایـکانـی ئاسمان کـ لـ گـردوونـیدی پـتـلـمـیـسـیدا وک پـشمـرج دانرابوون (لـپا کایـی بـئـستـرـدا ئـستـرـ سرـوتووـکان، پاشان ساتورن، یوپیتـر، مـریخ، خـر، فـنوس، مـرکور، مانگ، هـن)، بداتـ پا زـینـکی گـردوونـی (بـگومان بـجگـ لـ یـکـم زـینی “پـتـی”). ئـم کایانـ ناـاستـوخـ بوون بـهـی سـرهـمـدانی جیهان (کـ فارابی بـهـر ئـزلی (نـئـافرـنـاو – و) و زـرووری دایدـنـت). ئـوجا بزووتنی بازنـییانـی کایـکان و ئـو هـزانـ کـ لـ وتی بزووتنـکاندا بـردران، بوون بـهـی دروستبوونی ماتـریـک لـ کایـی ژـرووی مانگدا. و لـ دـیـم زـین هـکاری اـستـوخـی جیهانـکـمانـ، چونکـ ئـم زـینـ فـرمـی بـ ماتـریـی بـفـرم دا و لـو بـدوواو هـشتا هـر ووداوـکانـی سـر زـمین بـو و دـبات؛ دـیـم زـین بـتایبـتی بـری مـئـریفـی ئـمـی، لـ بـر ئـم هـیـش فارابی وک هاوچووی زـینی چالاکی ئـیـستـتـلیس دایدـنـت.

هیرارشیی توانستـکانـی تاکـ مرـفـ هاوشـووی هیرارشیی گـردوونـ. فارابی و سـفی ئـمیش دـکات، و لـ تـوانینـی یان کـنسـپتی نوـ ناهـنـتـ نـوانـو، بـکو خـی بـنـتـیـانـ بـو جیاوازیکردنـ باوانـو گـر دـدات کـ لـ نـوان توانستـ جیاوازـکانـی دـروون

(زین، هزی پشبینی، زاکیر و هتد) و ئرگان کانی لشدا ئنجام ددرن. لبردا ئو و زرتیرین ئاگامندی ب زین ددات ک ببارایه تی سرجم توانسته کانی دیکه دکات. فارابی ل نووسینه کی تایبدا (بناویشانی 'لباری زین' یان هروها 'لباری هزر') ل زین دتوثرت و نووسینه کش بی جی سرنج، چونکه ئمیش سزل نو وانی نی ئشن لباری ئاسته جیاوازی کانی زمان و فرم کانی ئرگومنته نانی وای مرغان ل خه دگرت (بکاره نانی وشای "هزر" ل ووی فلسفه یی و تیل گیان و گشتی و، و هتد). و ل فارابی ل کرکدا پی پی وی تی ری زین لای کنده دکات، چونکه هاوش وای کنده د بثرت که پی یوند ب پرسی هزرینه و چوار لاین شیاوی جیاکردن و (ب و رگه یی یان ب قوو کردن وای ئو چوار پل ی که کنده جیاوازی کردبون) بریتین ل: زینی شیمانی / هز کی (پتنسیل)، واتا توانسته هزرینی تایب ب سرجم مرغان؛ زینی کرد کی (ئکتو ل) که شارزای پرنسیپگی لی زانسته کانی و ل شته ماتریه کانی و فرم کانی کرکی گشتاندوو (ئبستراکت کردوو)؛ زینی بده نراو که باا ترین پلی مئریفی مرغه، هروها مرغه ل سزر ئم زینه وک زینه ل بوونه (Wesenheit) جیاکراو کان (ب نمونه زینه ئاسمانیه کان) تددگات و هکار کانی بوون دناست؛ ئوجا ل که تاییدا زینی چالاک که وک پشتر بینیمان وک هاوچووی دی مین زینی گدوونی دایدن. زینی چالاک مئریف ب دروونمان د بخرشت هروک چن خر تیشک د بخرشت، هاوکات گفته بختیاری مرغه ل نه و ئودای، چونکه ددات که دروون کان، دواي گیشتمانی ب پلی زینی بده نراو، ل تکه ئو خیدا ی کبگرن (بگومان ب ئم، وک چن هر ئستا ل خوار و دبیین، پشم رچی سیاسی هی).

ئم دواي مین پنته د پت و ب و وانی کانی فارابی ل م جفاکی د و تی، چونکه، ب پشبینی ئو، ب یاردان سبارت ب و که داخه ئم توانای گیشتمانی ب بختیاری ه ب، بچی بندن ب و د و ت و که ئم تیدا دژین. فارابی وک هی ئم سزل نو لچواندن کی باب تی دادن: جفاکیش کخراو کی هیرارشیان ی (و فارابی بکورتی و سفی چین کانی دکات). و ل تیا گره ها توو ئم کخراو هیرارشیه ل لاین بهاو تا ترین بشیه و ب ب ب، ئیدی جفاک سزد گرت. چن خودا ب بری گدوون، هروها چن زین ب بری تاک مرغه، ب همان شو د ب ب د و ب ب ب کی ه ب که ل دانایی و فزیه دا ل ه موو ئوانی دیکه تپ بکات. و ل ئم داواکاری ب تایب تی دام زرندری د و ب د گرت و که گرت که - ل وش کی ئیدالدا -

هاوکات بریتی بٚت لٚ فٚیلٚسوف (وٚک چٚن پلاتٚن داوای کردبوو) و پٚیامهٚن (وٚک چٚن جیهانی ئیسلامی ئٚزموونی کردبوو). ئٚ وٚک فٚیلٚسوف خاوٚنی باٚاترین زانین و مٚئریفٚی تٚگٚیی پٚتیٚ، ئٚ وٚک پٚیامهٚن لٚتوانا یداٚی ئٚم مٚئریفٚی بٚ دانیشتوانی دٚوٚت بگٚیلٚنت، ئٚ وٚش بٚ وٚیلٚوٚ کٚ زانینی خٚی بٚ وٚیلٚی هٚیلٚستفانی و لٚچواندنی وٚوانبٚژیانٚ دٚپٚشٚت. گٚر ئٚم وٚش لٚئارادا بٚت، ئیدی هاوٚاتیان ئٚزموونی استی دٚکٚن و ژیاٚنٚکی بٚداد بٚیلٚوٚ دٚبٚن. ئٚوان بٚم شٚوازٚ زٚینی شیماٚییان بٚکردٚکی دٚکٚن و دٚتوانن هیوای شادبوونیان بٚ بٚختیاریی ئٚیلٚدی هٚیلٚت. وٚلٚ ئٚ وٚگٚچارٚی کٚ فارابی لٚ هٚموو وٚشٚکانی دیکٚدا دٚری دٚخات، کٚمتر هیواٚبٚخشٚ، چونکٚ گٚر سٚروٚرٚکی بٚمٚرال وٚیلٚری دٚوٚت بٚت، ئٚوسا مٚترسیی ئٚوٚ سٚرهٚدٚدات کٚ هاوٚاتیانیش بٚمٚرالیان لٚدٚربجٚت و سزای ئٚیلٚدی بهٚنٚنٚ سٚر خٚیان. هٚروٚها گٚر لٚ دٚوٚتدا نٚزانیی تٚواوٚتی سٚروٚر بٚت، ئٚوسا هیچ کٚس زٚیلٚنٚ شیماٚیلٚکٚی خٚی بٚکردٚکی ناکات، بٚیلٚ دٚبٚت هٚمووان وٚچاوی ئٚوٚ بکٚن کٚ دٚروونٚکانیان پاش مٚرگ لٚناوٚچن.

سٚرچاوٚ:

Ulrich Rudolph: Islamische Philosophie. Von den Anfängen bis zur Gegenwart. München 2004

تٚبیینی وٚرگٚوٚ

ئٚم وٚرگٚوٚانانٚ کٚ بٚدووی یٚکدا بٚاودٚکرٚنٚوٚ، دٚگٚیلٚنٚوٚ بٚ نزیکٚی پازدٚ ساٚ لٚمٚوٚبٚر بٚ “فٚرخوازان”ی بٚشی فٚلسٚفٚی زانکٚی اٚپٚیلٚن.

فٚرهٚنگٚکٚ

ئاٚپٚدیکتی: یٚکلاییکٚرٚوٚ، نٚشیاوٚ هٚوٚشاندٚوٚ، بٚدٚرکٚری بٚرپٚرچ

ئانالٚگی: هاوشٚوٚیی

دٚمٚنستراتیف: بورهان

هٚرمینٚیک: زانستی اٚفٚکردنی تٚکست و تٚگٚیشتن.

پتٚلٚمیلٚس: (100-160)، پٚدٚچٚت لٚ ئٚجیپت (میسر)، ئالٚکساندریا،

ژیاٚبٚت. لٚ گٚردووندیدیلٚکٚیدا زٚمین بٚ سٚروتوویی لٚ نٚوٚندی

گٚردوونداٚی. لٚ دٚرٚوٚی کایٚی زٚمین و چوار توخمٚکٚی ژٚرووی

مانگدا کایٚ هٚگرٚکانی پلانٚتٚکان دٚن، ئٚوجا کایٚی نادیار کٚ

دٚرٚکیتیرینٚ و شوٚنی خودایٚ.



پښدانراو: بې لاتینی "پریمیس"، واتا گریمانیک کې د سللمنریت،  
یان له دوو پښدانراو بې هېوونی تګلېکی نوانیپان و  
د رنځ نجامک د رد کشریت (بېوانه سیلا گیزم)  
سیلا گیزم: زانستی قیاس. گډر دوو پښدانراو تګلېکی نوانیپان  
هېلېت، د شت لېوېان د رنځ نجامک بې دیبه نریت، بې نمونې:  
"هېموو چلک کان بزېون"، "هېندک مېل چلک کن"، کواتې: "هېندک  
مېل بزېون".

## کې بوونې وېکانی لوتکې کښ و هېوا چارې سړی گرفتې ژینگې ناکېن\*.. زاهیر باهیر

سېرمایې داران و سیاسيې کان و د وېو تم داران له دانانی پلان و  
پېگرامې گډ مژاندنی گډلکېاندا زېر زیرېکن. بې ئېمېش بې گوډرې  
گرفتې کان و گډورېی و بچوکیان کار لېسېر ئېو پلانا نه دېکن.  
کې بوونې وېکانی لوتکې کښ و هېواش یېکېکې لېو پلانا نه بېام نېک  
هېر هاوکاری کې مکړدنې وېی پېسی ژینگې ناکات بېکو خودی پرېسېکې و  
کې بونې وېی ئېو هېموو کښ پېسخېر و پېسې فتارانې لېو وېا تېدا،  
ژینگې ئېو ندې دیکې پېس دېکات.

کې بوونې وېی ئېمسې له 06/11 ژې کې بیستو وېو تېمین جارې، دا له  
شاری شرم ئېلشېخ، میسر، بې بېشداري زیاتر له 44 هېزار کښ کې له  
176 وېا تېوېن و نژیکې 140 له سېرېکانی ئېو وېا تانې د سټیپېکرد و  
نژیکې دوو هېفتې خایاند. هاوکاتیش زیاتر له لایېن 630 له بیچي  
کې مېانیا و پېشېسازيې سېرېکيېکانې وې د وړیان گیرا و دېانې وېت  
کارایي خېان بې بېرژ وېندی ئېو کې مېانیا نېی کې نوښت رايېتیا  
دېکن له سېر بېشدارېوانی کې بونې وېکې دابنېین.

ئېوې کې حوکم دېکات، ئېوې فرمان دېدات، ئېوې له پښتی حوکمرانی  
و د سېا تېوېی کې مېانیا گډورېکانن بې هېموو جېرېکیانې وې، ملیېنېر  
و ملیاردېرېکانن هېر ئېمانیشن کې سېرېکیان له پېسکردن و  
ژېهراو یکردنی ژینگې دا هېی، هېر ئېمانن هېکاری وشکېسای و لافاو و  
تېفان و زریان و گډرماي له رادې بېدېری هاوینان کې له زېر شوېندا

دې بېلتې هې ئاگر كوتندو و لې د ستداني زېر زیندو وېر بې  
مر قیشو و سوتانی دارستان و جېنگې كانیښ.

ئو و استیې كې هېموو ئېم زاتانې لېژېر فشاری خېك و گروپې كانی  
دېستی ژینگې و بېرگری لې كېش و هېوا دېیانې وېت هاوسې نگیېك لې  
نېوانی پاراستن و پاکی ژینگې و بزנסدا، بې واتایېكی دیکې لې  
نېوانی ژینگې و زیاتری پارې و قازانچ و سېرمایېدا بېكېن، بېم  
كېبوونېوانی كانی پېشتر و بېیار كانی حیزبانی حاكم و اگې یاندنې كانی  
كېمپانیاکان و سېرمایېداران سېبارت بې هېكشانې پشکی قازانچ و  
سېرمایېیان جگې لې پیسترکردنی زیاتری ژینگې و وېرانکردنی،  
پېچېوانې كمان ناداتې دېست . تېگېیشتنی ئېمېش ئاسانې : بزنس  
لغاو ناکرېت ، سېرمایې و سامان سنوری نیې و اناگیرېت، هاوسېنگی  
لې نېوانی بزنس و ژینگېدا نیې و ناکرېت و بې دوو ئاراستې دژ  
بېكې دېن و بې هېمیشېش لېكېدې دوور دېكېونېو.

بې گومان زېربېی زېری كېمپانیاکان و سامانداران و سېرمایېداران  
ئېورویې و ئېمېریكې و كېندېی و هیندی و چینین كې ئېم كارساتې  
بې خېكې دېخولقېنن. بېم ئېوې ئاشكرایې كې كارساتېكې بېسېر  
وېاتانی دېرېوېی خېیان دېهېنن زیاتر لې خېیان.  
با داتاكان خېیان بدوېن:

داتا نوېیېكان ئامارې بېو دېكېن كې تا ساې 2030 ساانې نزیكې  
2 تریلېن دېلار (1.75 تریلېن پاوېند) پېویست دېبېت بې یارمېتیدانی  
وېاتانی ئابووری دواكېوتوو بې كېمكردنېوېی دېردانی گازی كارېن و  
ووبېووبوونېوېی كاریگېریې كانی تېكچوونی كېش و هېو. ئېو پارې  
نېختینې پېویست دېبېت بې ئېوې وېاتانی هېژار بېتوانن لې  
سوونېمېنی بېردینی (Fossil fuel) دوور بېكېونېو و وېبېرهېنان لې  
وزېی نوېبوونېو و تېكندېلېژیای تری كېمكارېن بېكېن و ووبېووبووی  
كاریگېریې كانی كېش و هېوای ناچېر و توند بېنېو. ئېم اېپېرتنېكې  
كې بې هاوبېشی لېلایېن حكومېتی بېریتانیا و میسرېو اېسپېردرا بوو  
تاكو لې لوتكېی كېش و هېوای نېتېو یېكگرتوو كانی Cop27 پېشكېش  
بكرېت .

ئېم بې پارېی زېروورې بې گېشېی ئابووریېكې لېسېر بناخېی  
كېمې كارېن و یارمېتیدېر دېبېت بې دېرهېنانی ملیارېها كېس لې  
هېژاری و اېخساندنی هېلی كار و كېمكردنېوېی دېردانی گازی دووېم  
ئېكسیدی كارېن. هېروېها بې خېگونجاندن لېكې كاریگېریې كانی  
قېیرانی كېش و هېوا، بې نموونې لې كېگېی دروستکردنی ژېرخانی  
بېهېزتر و پاراستنی وېك دیواری دېریا و سیستېمی ئاگادارکردنېوېی  
پېشوېختې.

تېواوی كېشوېری ئېفریقا بېرپرسیار لې كېمتر لې 4% دېردانی گازی

ژېړاوی مټووی جیهانی، له گڼو څو شدا څو کی ټو فریقا قورسای  
قیرانی کښ وهوا له ټو سټو د گرن. ټو م زیان کی گور یو به  
کمو ټو وواتا ټو و ټو بووریان.

زاهیر باهیر

نوفمبری 2022

سرمایه داران و سیاسییان و د ټو تم داران له دانانی پلان و  
پو گرامی گمژاندنی گم له کښاندا زویر کن. به ټو م ش به گوږی  
گرفت کان و گور یو و بچوکیان کار له سر ټو پلانا نه د کن.  
کمو نه و کانی لوتکی کښ و ه و اش یو کک له و پلانا نه به م نه  
هر هاوکاری کمو مگردنه و پیسی ژینگه ناکات به کو خودی پر س ک و  
کمو نه و ټو ه موو کمو پیسخر و پیسو فتاران له و وواتا دا،  
ژینگه ټو ندی دیک پیس د کات.

کمو نه و ټو ټو مساه له ټو 06/11 کمو بیستو و ټو مین جار، دا له  
شاری شرم ټو لشخ، میسر، به به شداری زیاتر له 44 هزار کس ک له  
176 وواتا و ټو و نزیکی 140 له سار کانی ټو و وواتا نه د سټیپ کرد و  
نزیکی دوو هفتی خایاند. هاوکاتیش زیاتر له لاین 630 له بیچی  
کمپانیا و پیشه ساری کمو نه و د وریان گیرا و د یان و ټو  
کارایی خیان به به رزو و ندی ټو و کمپانیان کی نو نه رای تیان  
د کن له سر به شداربوانی کمو نه و کمو دابنه یی.

ټو و کی حکم د کات، ټو و فرمان د دات، ټو و له پشتی حوکمرانی  
و د سواتا و یو کمپانیا گور کان به ه مو جری کمان و، ملی نه ر  
و ملیارد رکان هر ټو مانیشن کمو نه و ساری کیان له پیسکردن و  
ژېړاویکردنی ژینگه دا ه یو، هر ټو مان ه کاری وشک سایی و لافاو و  
ټو فان و زریان و گرمای له راد به دری هاوینان ک له زو شو نه دا  
د به ټو هی ټو گرکو و تن و و له د سټدانی زو زیند و و به  
مر فیش و و سوتانی دارستان و ج نگو کمانیش.

ټو و استی کمو ه موو ټو م زاتان له ژر فشاری خ ک و گروپ کانی  
د سټی ژینگه و به رگری له کښ و ه و د یان و ټو هاوسه نگیی ک له  
نه وانی پاراستن و پاکی ژینگه و بزנסدا، به واتی کی دیک له  
نه وانی ژینگه و زیاتری پار و قازانج و سرمایه دا بکن، به م  
کمو نه و کانی پشتر و به یار کانی حیزبانی حاکم و اگ یان دنه کانی  
کمپانیاکان و سرمایه داران سبارت به ه کشانی پشکی قازانج و  
سرمایه یان جگ له پیس ترکردنی زیاتری ژینگه و وړانکردنی،  
پچ وانه یو کمان نادا ته د سټ. ټو گیشتنی ټو م ش ئاسان: بزنس  
لغاو ناکرت، سرمایه و سامان سنوری نیی و اناگیرت، هاوسه نگی  
له نه وانی بزنس و ژینگه دا نیی و ناکرت و به دوو ناراستی دژ

بـيـكـ دـښـن و بـ هـمـيشـش لـيـكـدۍ دـوـر دـكـونـو. بـ گـومـان زـرـبـي زـري كـمـپـانـيا كـان و سـا مـا نـداران و سـر مـا يـداران نـوـرو پي و نـمـري كـي و كـنـد يـي و هـيـنـدۍ و چـيـنـيـن كـي نـم كـار سـا تـ بـ خـكـي دـخـولـقـنن. بـمـام نـو يـ ئـا شـكـرا يـي كـي كـار سـا تـكـي بـسـر وـا تـا نـي دـر وـي خـيـان دـهـنن زـيـا تـر لـ خـيـان. بـا دـا تـا كـان خـيـان بـدو نـ.

د ا تـا نـو پـيـكـان ئـا مـا ژـ بـو دـكـن كـي تـا سـا 2030 سـا نـ نـزـيـكـي 2 تـر يـلـن دـلـار (1.75 تـر يـلـن پـا وـنـد) پـو يـسـت دـبـت بـ يـا ر مـ تـيـد ا نـي وـا تـا نـي ئـا بـو وري دـوا كـو تـو و بـ كـمـكـردنـو يـي دـر دـا نـي گـازي كـار بـن و وـو بـو و بـو و نـو يـي كـا ر يـگـر يـيـكـا نـي تـكـچـو و نـي كـش و هـو. نـو پـا ر نـخـتـيـنـيـي پـو يـسـت دـبـت بـ نـو يـي وـا تـا نـي هـا ژـا ر بـتـو ا نـن لـ سـو و تـمـنـي بـر د يـنـي (Fossil fuel) دـو و ر بـكـونـو و وـبـر هـنـان لـ و زـي نـو بـو و نـو و و تـكـنـلـلـيـي تـري كـمـكـار بـن بـكـن و وـو بـو و و يـي Kـا ر يـگـر يـيـكـا نـي كـش و هـو وـا يـ نـا جـر و تـو نـد بـنـو و. نـمـا پـر تـكـي Kـي بـ هـا و بـشـي لـا يـن حـكـومـتـي بـر يـتـا نـيـا و مـيـسـر و و ا سـپـر دـرا بـو و تـا كـو لـ لـو تـكـي Kـش و هـو وـا يـ نـتـو و يـكـگـر تـو و Kـا نـي Cop27 پـشـكـش بـكـر تـ.

نـمـ بـ پـا ر يـي زـر و و ر بـ گـشـي ئـا بـو و ر يـيـكـي لـسـر بـنـا خـي Kـمـي Kـار بـن و يـا ر مـ تـيـد ر دـبـت بـ دـر هـنـا نـي مـلـيـا ر هـا Kـس لـ هـا ژـا ر ي و ا خـسـا نـد نـي هـلـي Kـا ر و Kـمـكـردنـو يـي دـر دـا نـي گـازي دـو و مـ ئـكـسـيـدي Kـار بـن. هـر و هـا بـ خـگـو نـجـا نـد نـ لـگـي Kـا ر يـگـر يـيـكـا نـي قـيـر ا نـي Kـش و هـو و، بـ نـمـو و نـ لـ گـي دـر و سـتـكـردنـي ژـر خـا نـي بـهـز تـر و پـا ر ا سـتـنـي وـكـ دـي و ا ر يـي دـر يـا و سـيـسـتـمـي ئـا گـا دـا ر كـردنـو يـي پـشـو و خـتـ.

تـو و ا و يـي كـي شـو و ر يـي فـر يـقـا بـر پـر سـيـا ر لـ Kـمـتـر لـ 4% دـر دـا نـي گـازي ژـهـر ا و يـي مـژ و و يـي جـي هـا نـي، لـگـي ئـو و شـدا خـكـي ئـفـر يـقـا قـو ر سـا يـي قـيـر ا نـي Kـش و هـو و لـ ئـسـتـ دـگـر نـ. نـمـا زـيـا نـكـي گـو و ر يـي بـ Kـمـمـي ئـو و وـا تـا نـي و ئـا بـو و ر يـيـان.

زاهير باهير

نوفـمـبر يـ 2022

سـر مـا يـداران و سـيـاسـيـيـكـان و دـو و تـمـداران لـ دـا نـا نـي پـلان و پـيـگـرامـي گـمـژا نـد نـي گـلـكـيـا نـدا زـر زـيـر كـن. بـ نـمـش بـگـو و ر يـي گـر فـتـكـان و گـو و ر يـي و بـچـو كـيـان Kـا ر لـسـر ئـو و پـلـا نـا نـي دـكـن. Kـمـبـو و نـو و Kـا نـي لـو تـكـي Kـش و هـو و ا شـيـكـكـي لـو و پـلـا نـا نـي بـمـام نـكـ هـر هـا و Kـا ر يـي Kـمـكـردنـو يـي پـيـسـي ژـيـنـگـي نـا كـا تـ بـكـو خـود يـي پـر سـكـي و Kـمـبـو و نـو و ئـو و هـمـو و Kـسـي پـيـسـخـر و پـيـسـفـتـا ر ا نـي لـو و وـا تـدـا،

ژینگه ئېوښته دیکه پیس دکات.

که بوونډوئی ئېمساه له 06/11 ژۍ کې بیستوحتوټمین جار، دا له شاری شرم نه لښخ، میسر، به بشداری زیاتر له 44 هزار کس کې له 176 وټاتوون و نزیکه ی 140 له سرحرکانی نه و وټاتانه دسټیپکرد و نزیکه ی دوو هفتی خایاند. هاوکاتیش زیاتر له لایڼ 630 له بیچی کې میانیا و پیشسازیه سرحرکیهکانو ددوریان گیرا و دیانوټ کارایی خیان به برژووندی نه و کې میانیا نه ی کې نوټدراپتیاڼ ددکڼ له سر به بشداریوانی کې بونوټو کې دابنهین.

نه وټوئی کې حوکم دکات، نه وټوئی فرمان دکات، نه وټوئی له پشتی حوکمرانی و دسټاتوټوئی کې میانیا گورکانن به همو جرحرکیانوه، ملیټنر و ملیارددورکانن هر نه مانیشن کې ټټی سرحرکیان له پیسکردن و ژهراویکردنی ژینگه دا هیه، هر نه مانن هکاری وشکسای و لافاو و تټفان و زریان و گرمای له راددوری هاوینان کې له زهر شوټندا ددټه هی ئاگرکوتنه و له دسټدانی زهر زیندوټوټ به مرټیشوټ و سوتانی دارستان و جگهنگهکانیش.

نه وټو ټاسټی کې هموو نه م زاتانه له ژهر فشاری خټک و گروپکانی دسټی ژینگه و برگری له کټش و هټوا دیانوټ هاوسنگیه کې له نهوانی پاراستن و پاکي ژینگه و بزנסدا، به واتایکی دیکه له نهوانی ژینگه و زیاتری پار و قازانج و سرحرایدا بکن، بهام کې بوونډوئی کانې پټشر و بهیارکانی حیزبانی حاکم و اگه یاندنکانی کې میانیاکان و سرحرایداران سرحرټ به هټکشانې پشکی قازانج و سرحراییان جگه له پیسټرکردنی زیاتری ژینگه و وټرانکردنی، پټچوانه ټکمان ناداته دټست. تگهیشتنی نه مټش ئاسانه : بزنس لغاو ناکرټ، سرحرای و سامان سنوری نیی و اناگیرټ، هاوسنگی له نهوانی بزنس و ژینگه دا نیی و ناکرټ و به دوو ئاراستی دژ به یټک دټټن و به هټمیشش له یټکدی دوور دکوټونه.

به گومان زربټی زری کې میانیاکان و سامانداران و سرحرایداران نه وروپی و نه مریکی و کټدټی و هیندی و چینین کې نه م کارساته به خټکی دټخولټنن. بهام نه وټوئی ئاشکرای کې کارساته کې به سر وټاتانی دټروئی خیان دټهټن زیاتر له خیان.

با داتاکان خیان بدوټن.

داتا نوټټکان ئاماژ به وټو دکڼ کې تا سا ی 2030 سا نه نزیکه ی 2 تریلن دلار (1.75 تریلن پاوند) پټویست دټټ به یارمټیدانی وټاتانی ئابووری دواکوتوو به کې مکړدنه وټو دټردانی گازی کاربن و وټوټوټوټوټوئی کاریگه ریهکانی تټکچوونی کټش و هټو. نه و پار نه خټینه ی پټویست دټټټ به نه وټوئی وټاتانی هټزار بتوانن له سوټمه نی به ردینی (Fossil fuel) دوور بکوټونه و وټوټرهټنان له

وزی نوٲبوونٲو و تٲکنٲلٲژیای تری کٲمکاربٲن بکن و ٲووبٲووی کاریگٲرییٲکانی کٲش و هٲوای ناجٲر و توند ببنٲو. ئٲم ٲا ٲرتٲکٲ کٲ بٲ هاوبٲشی لٲلایٲن حکومٲتی بٲریتانیا و میسرٲو ٲاسٲردرا بوو تاکو لٲ لوتکٲی کٲش وهٲوای نٲتٲو ٲکگرتووٲکانی Cop27 ٲٲشکٲش بکرت .

ئٲم بٲٲ پارٲیٲ زٲروورٲ بٲ گٲشی ئابوورییٲک کٲ لٲسٲر بناخٲی کٲمی کاربٲن و یارمٲتیدٲر دٲبت بٲ دٲرهٲنانی ملیارٲها کٲس لٲ هٲژاری و ٲٲخساندنٲ هٲلی کار و کٲمکردنٲوٲی دٲردانی گازی دووٲم ئٲکسیدی کاربٲن. هٲروٲها بٲ خٲگونجاندن لٲگٲٲ کاریگٲرییٲکانی قٲیرانی کٲش و هٲوا، بٲ نموونٲ لٲ ٲگٲی دروستکردنٲ ژٲرخانی بٲهٲزتر و پاراستنی وٲک دیواری دٲریا و سیستمٲمی ئاگادارکردنٲوٲی ٲٲشوٲختٲ.

تٲوای کیشوٲری ئٲفریقا بٲرٲرسیارٲ لٲ کٲمتر لٲ 4%ی دٲردانی گازی ژٲهراوی مٲژووی جیهانی، لٲگٲٲ ئٲوٲشدا خٲٲکی ئٲفریقا قورسایٲ قٲیرانی کٲش وهٲوا لٲ ئٲستٲ دٲگرن. ئٲم زیانٲکی گٲورٲیٲ بٲ کٲمٲٲی ئٲو وٲاتانٲ و ئابوورییان.

بٲ هٲی گٲٲان و خراپی کٲش و هٲواوٲ لٲ سٲرانسٲری ئٲفریقا، ٲٲشبینی دٲکرت کٲمی ئاو لٲم دٲیدا تا 700 ملیٲن کٲس ئاوارٲ بکات و 150 ملیٲن کٲسی لٲ ئٲفریقا خستٲتٲ بٲردٲم مٲترسی برسٲتیٲکی زٲرٲو.

قٲٲنی ئٲفریقا ( The Horn of Africa ) خراٲترین وشکٲسایٲ لٲ ماوٲی 40 ساٲدا بٲخٲیٲو دٲبینٲت، زیاتر لٲ 50 ملیٲن کٲس بٲدٲست برسٲتیٲو دٲناٲٲنن، دٲنیا نین لٲ کوٲو ژٲمی داها توویان دٲت. سٲرباری ئٲوٲش 116 ملیٲن ئٲفریقی لٲم دٲیٲیدا ٲووبٲووی مٲترسی توندی خراپی کٲش و هٲوا دٲبنٲو بٲهٲی بٲرزبوونٲوٲی ئاستی دٲریاکانٲو.

فرٲشٲنی شوٲنٲ سروشتیٲکان کٲ خٲٲکٲ ئٲسٲییٲکٲی لٲدٲژین بٲ پارٲیٲکی ٲٲمزی یا هٲر وٲکو خٲٲاتیٲی بٲ کٲمپانیا گٲوٲرٲ بٲیانٲکان یاخود ساماندارانی نٲوٲخٲ، خٲٲکٲکٲی وٲاتی کینیای توشی نٲگبٲتی گٲورٲ کردٲتٲو. هٲر بٲ نموونٲ ٲرٲژٲی کٲٲگٲی بای دٲریاچٲی تورکانٲ لٲ باکووری کینیا لٲسٲر خاکی خٲٲکٲ ئٲسٲییٲکٲی دروستکراوٲ دواٲ ئٲوٲی 40 هٲزار دٲنم زٲوی ٲادٲستی کٲمٲٲٲیٲکی وٲبٲرهٲنٲران کرا بٲ بٲ ئٲوٲی ٲاوٲژ بٲ کٲمٲگٲ شوانکارییٲ ئٲسٲییٲکٲی بکرت کٲ بٲ سٲدان ساٲ - ئٲگٲر هٲزاران ساٲ نٲبت - بٲ شوٲیٲکی بٲردٲوام لٲسٲر زٲوییٲکٲ ژیاون و کشتوکاٲیان کردوٲ. ئٲم ٲرٲژٲیٲ، ٲرٲژٲی نوٲکردنٲوٲی وزٲ گٲورٲترین ٲٲژٲی

ئەفریقایە، بوو تە ھەي کەچی زەرملە، ململانێ، توندوتیژی جەندەری، نائاسایشی ئاو و خەراک و ھەروەھا تەکچوونی نەریتی کولتووری و زمان بەھەي لەشاوی کرکارانی بیناسازییە.

ئەمەي کە دەرکەت تەھا گواستەو بەر و پەشەو چوون نییە، ئەمە "دەستبەس—رداگرەنی زەوییە" جەن تینگەي تەمەن 47 ساا لە بزووتنەوای خەکە ئەسەییەکە بە پەشەستی ئاشتی و گەیی کارێگەري ململانێکان لە باکووری کینیایا وای وت " ئەگەر تە مافە سەر تاییەکانی خەک پەشەل بکەیت و کەمەگاگان هیچ سوودەکی لەنەبینن، ھەرگیز ناتوانرەت دادپەرورانی بەت."

سەرمايەدارانی ئەفریقا و زەرەك لە دەسەتداران لارییان نییە بەوای کە کەمپانیایەکانی گاز و نەوت لەو دەست بەکاری پشکین و دەرھەنانی نەوت و گاز دەکەن، چونکە ئەوان دەکەن کە ئەو پارەیی پەویستە بە چارەسەري نەخەشی و فراوانکردنی خەستەخانە و زیادکردنی ژمارەیان، ھەروەھا بە کردنەوای قوتابخانە و نەھەلانی نەخوێندەواری. لە بەرانبەر ئەمەدا زەرەك لە شارەزایان و چالاکوانانی کەش و ھەوای ئەفریقا دژی فراوانبوونی گاز لەم کیشوورەدا قسە دەکەن. ئەوان دەکەن پەناچەت ھەژارانی ئەفریقا هیچ سوودەك لەم غازە بێنن، کە پەدەچەت لەلایەن کەمپانیای فرەنەتەواییەکانەو ھەناردە بکەرەت بە دەرەوای وەلات بە بەرزترین نرخ، قازانجەکانیش دەگوازرەنەو بە دەستەبەرانی وەلاتەکان. ھەواییمانیەك کە لە دایان گروپی کەشوەوای ئەفریقا پەکھاتوو لە نامەییەکی کراوەدا لە چوارچەوای ھەمەتەکدا بە ناوی "Don't Gas Africa" نووسیویەتی: "ھەنگاوان بە غاز لە ئەفریقا مەترسیدار و کورتبیینی".

وەلاتەکی دیکە لە ئەفریقا کەماری دیموکراتیی کەنگەي کە خەي نزیکەي سە دەيە لە جەنگ و ململانێ سەختدا بوو و بەرگەي گرتوو، لە وەلاتەدا سااانە تا پەنج ھەزار مندا دەبن سەرباز. ئەمە نەبەت ئەم وەلاتە ھەژار بەت، بەکەو وەلاتەکە پە لە کەنازی بەئەندازە و چارەسەري کەش و ھەوای داھەنەرانی. دوو م گەورەترین دارستانە باراناوییەکانی جیھان دوای بەرازیل و ئەندەنوسیا ئەواییە. کەگایەکی گەورەي کەبالت، مس و ئەلەمنیەمی تەدایە – ئەوانە ئەو کەنازایانە کە پەویستن بە گەئەکارییە سەرکەییەکان کە پەویستمانە بە وزەي نووبوو و ئابووری دیجیتالی. دارستان و جەنگەکانی کەنگە توانای ھەمژینی نزیکەي 1.2 ملیار تەن دوو م ئەکسیدی کاربەنیان لە سااەکدا ھەيە کە دەرکەتە لابردنی لە 4% دەردانی گازی ژەھراوی جیھانی.

لـ پاکستان لـ سـرـتـای نـمـاسـا دـا ، لـا فـا و لـکی تـونـد سـیـیـکی تـو وای و لـا تـکـی ژـر نـا و خـسـت و زیـا تـر لـ هـزار و 700 کـسی کـوشـت . بـانـکی نـو د و لـتـی کـی زیـا نـکـانی ئـابـو وری بـ هـی ئـو و لـ مـز نـد د کـات بـ زیـا تـر لـ 30 مـلیـار د لـار (26 مـلیـار پـا و نـد) . هـر و هـا ئـا و د ا نـکـر د نـو و لـشی 16 مـلیـار د لـاری دیکـی تـد چـت . ئـم لـ کـا تـکـدا کـ ئـم و لـا تـ تـنـها بـ 0.3% د رـدانی گـازی ژـهـرا و ی جـیـهـانی بـشـداری کـر د و و ، بـمـام لـگـگـ ئـو و لـشـدا و لـ کـینـیا و سـمـا ، نـا چـار بـ لـیـیـیـیـی و ئـو گـاز گـرمـخـایـنـانی کـ لـلـایـن و لـا تـانی دیکـو و بـر ر لـای د کـن پـار بـدات . لـمـش زیـا تـر ، ئـم و لـا تـانی کـ ئـا و با جـی سـر ر کـی و لـا تـانی پـیشـسـازی پـشـکـو و تـو و د د ن سـر چـا و یـان نیـی بـ ئـو و ی پـاری ئـو زیـا نـا نـد بـد ن کـ بـسـریـانـدا د سـپـنـر ت . بـمـام کـا تـک ئـمـانی لـ سـای 2021 د ا تـو و شی لـا فـا و لـکی تـر سـنا ک بـو و ، حـکـومـت تـوانـی د سـتـبـجـ 30 مـلیـار یـور ( 26 مـلیـار پـا و نـد) تـر خـان بـکـات بـ ئـو و ی پـار بـدات بـ د و و بـار ئـا و د ا نـکـر د نـو و ی ئـو و شـار چـک و ژـر خـا نـانی کـ بـ هـی لـا فـا و لـکـو و لـ نـا و چـو و ن . کـچی و لـا تـی پـاکـسـتان نـا چـار بـو و پـشـت بـ بانـگ و ا ز لـکی فـریـا گـوزاری نـتـو و ی کـگـر تـو و کـان بـبـسـتـت کـ تـنـها بـی لـ 34% پـاری بـ دابـین د کـر ت . مـز مـبـیـق نـا چـار بـو و قـر ز لـکی سـنـد و قـی د ر ا و ی نـو د و لـتـی و لـر بـگـر ت بـ ئـو و ی یـار مـتـی بـدات لـ پـدانی پـاری چـا کـیـو و نـو و لـ د وای زریـا نـکـی ‘ ئـیدای ‘ سـای 2019 ، ئـمـش و لـا تـکـی زیـا تـر پـا نـا بـر و خـرا پـتر بـ نـا حـتـی قـر ز کـانی و لـ کـ لـ بـر ز بـو و نـو د ا یـ.

سـر ر کـو و زریـانی پـاکـسـتان ، شـهـبـاز شـر یـف کـ بـشـداری لـ کـبـونـو و کـدا کـر د سـر ر لـای د ا تـاکـانی سـر ر و لـ ئـا مـا ژ ی بـو و شـکـر د و و “ لـا فـا و کار سـا تـبار کـان کار یـگـریـیان لـسـر 33 مـلیـن کـس هـبـو و ، کـ ز ر یـنـیـان ژ ن و مـنـدا کـانـما ن بـو و ن . بـار ا نـبـاریـنـکـ حـوت جـار زیـا تـر لـ تـکـای بـاریـنی بـارانی پـشـتـر بـو و کـ لـ با شـو و ر د ا بـاریـون . ئـم هـو و لـکی ز ر مـان د ا بـمـام هـشـتا لـا فـا و لـکـان ئـو و نـد گـور و تـو و بـو و ن زیـا تـر لـ 8,000 کـیلـمـتـر لـگـا کـا نـزایـیـکـانیـان هـتـکـانـد و زیـانیـان زیـا تـر بـ 3,000 کـیلـمـتـر هـیـیـی شـمـنـد فـر کـانـما ن گـیـانـد . هـر و هـا 4 مـلیـن دـنـم ز و ی بـر هـمـهـنـریـان شـر د و و ، پـاکـسـتانیـان و لـر ا ن کـر د “ و تـنی ئـمـان ، دانیـشـتـوانی هـتـکـای سـ و بـ د نـگی کـر د .

بـشـکـی ز ر ی ئـم هـژاریـی لـ د ر قـت نـهـاتـنی کار سـا تـی سـرو شـتیـی کـان ، میرا تـی د ر هـنـانی کـانـز ا بـهـا دار کـان و تـا نـکـر دنی کـلـنیـالیز مـن کـ لـلـایـن و لـا تـانی د و و مـنـد و و وای کـر د و و و لـا تـانی و لـکـ پـاکـسـتان ، کـینـیا و مـز مـبـیـق بـ سـر چـا و ی پـلـویـسـت بـتـوان لـ



بـرامبـر گـڼـانـی تونـدی کـښ و هـوادا و بـڼـو بـڼـو. لـ کـا تـکـیـشـدا  
نـم و هـا تـانـه پـارـی چـار سـر کـردنـی نـجـا مـکار یـ کـانـی و وودا و  
تونـد کـانـی کـښ و هـا وایـان نیـی، بـی هـیـوا یـ کـی کـم هـی یـ بـ نـم  
و هـا تـانـه تـا کـو لـ چـنـد د یـی د اها توودا بژین.

و کـو لـ سـر تـا د ا پـنـجـم بـ ا کـیـشـا دروستـکردنـی نـم کـار سـا تـانـه  
د سـتـکـردن نـک خـوا کـرد، د سـتـکـردی کـم پـانـیا گـور کـانـن، سـا مـانـداران و  
سـر مـایـدارانـن. بـ گـومان زـر کـ لـ بـزنـس کـان لـ بـچـو کـیـان و بـ  
گـور یـان تـا د گـا تـ گـوا سـتـن و ی مـیو و خـوار د مـنـی کـانـمان بـ  
تـر لـ و بـ پـا پـ و بـ فـ کـ لـ و هـا تـانـی د وور د سـتـی و کـو  
نـم مـریکـای لـتـین و نـفـریقا و خـر هـا تـی ناوین و نـوانـی دیکـ،  
نـی سـر کـیـان لـ پـیـسـبوون و ژ هـراو یـبوونـی ژینـگـدا هـی. مـن  
لـر د ا تـنـها نـماژ بـ سـ دانـه لـ و بـزنـس گـور انـه د د م :

**یـک: کـم پـانـیا گـور کـانـی و کـو نـوت و غـاز :**

کـم پـانـیا کـانـی نـوت و غـاز پـلـانـیان بـ گـښ کـردنـی سـو و تـمـنـی بـردینـی  
'ترسناک'، هـی ا پـرتـک نـیـشـانـید دات تووژینـو و کـانـی کـ لـ لـوتـکـی  
کـښ و هـا وای Cop27 بـا و کـراونـه تـو و د ریدـخـن پـلـانـکـان بـختـی  
هـشتـن و ی گـرمـبوونـی جـیـهان بـ پـلـی 1.5 ی سـدی پـو وچـ د کـنـو و.  
شـیـکار یـی کـی نو شـد د ر یـخـسـتـو و کـم پـانـیا کـانـی نـوت و غـاز پـلـانـیان هـی  
بـ فـرا و انـکـردنـی و بـر هـنـانـیان بـ شـو یـ کـی ترسناک کـ لـ نـجـامـدا  
نـگـر نـو و سـر بـگـر ت 115 مـلیـار تـن د و و م نـکـسـید ی کـار بـن  
د رد د نـه د ر و. نـم شـهـا و تـای بـد ردانـی زیـا تـر لـ 24 سـا غـازی  
ژ هـراو ی لـ نـم ر یـکـا. ا پـرتـک د ر یـخـسـتـو و کـ بـ شـو یـ کـی  
بـنـی تـی هـمـو و کـم پـانـیا کـانـی نـوت و غـاز پـلـانـیان هـی بـ  
نـیـسـتـغـلـال کـردنـی زیـا تـری سـو و تـمـنـی بـردینـی، کـ لـ سـای 2020 و 160  
مـلیـار د لـاریـان بـ گـڼـانـه بـ د و ا یـدا خـرج کـرد و.

هـر لـ و کـ بـوونـه یـدا بـا و کـرایـو، کـ سـر کـرد کـان  
نـا گـا د ا ر کـراونـه تـو و کـ کـم کـردنـه و پـلـکـردن لـ د ردانـی کـار بـن  
پـو یـسـتـه بـ نـو و ی کـار سـا تـی کـښ و هـا و ا وونـه دات. بـمـام لـ و  
تو وژینـه و یـدا د ر کـ و تـو و کـ 655 لـ کـی 685 ( لـ سـدا 96 ) ی  
کـم پـانـیا کـانـی گـڼـان و بـر هـمـهـنـان پـلـانـی فـرا و انـکـردنـیان هـی، کـ  
لـ سـای 2021 و بـ نـیـژ ی لـ سـدا 20 زیـا د یـکـرد و.

ا پـرتـک یـی نو و ی هـا و کـار یـکـردن لـ زیـان و خـسـار اتـکـان د ر یـخـسـتـو و کـ  
لـ نیو ی یـکـمـی سـای 2022 د ا، تـنـها بـ شـد کـم پـانـیـای سـو و تـمـنـی  
بـردینـی، پـار ی پـو یـسـتـیان بـد سـتـهـنـا و بـ دابینـکـردنـی کـی  
تـچـو و ی کـښ و هـا وای خـراپ و وودا و کـانـی پـیـو سـت بـ کـښ و هـا و لـ

والتانی تاز پښتووی جیهان [ له لوی پېښه سازيږي ] - و له سړ و ئو و ش و نزيك 70 مليار د لار (61 مليار پاو ند) قازانجی نختين ديان به دم نند و . ت نانت سكرتري گشتی ن ت و ي كگرتو و كان داوای كردو و باجی داهات ل س ر ك مپانيا ز به ل ا ح كانی سووت م نی ب ردینیی به ق ر بوو كړن و ی زیان و خ سارات ت كان دانر ت .

به گو ر ی شیکاریی كانی گروپی ژینگه پار ی زی ئ مانی Urgewald ك له س ر بند مای بنك یی كی زانیاریی ، تو ژین و و ك ی ل س ر ئاستی ك مپانیا كان ك به رپر سیارن له 95% ی به ره م ه نانی ن و ت و گاز له جیهاندا . داتا كانی ئ و شیکاریی ه س نگان دنی ئ و د ك كن ك ئایا چالاکیی كانی ك مپانیا یك هاو ت ر یب ن ل گ گ سیناریی د ر دانی گازی ژ هراوی له ئاژانسی ن و د و و تی وز ك پاك و پل سفر به ت ل و گاز ژ هراییی . فی نا هاو ك له گروپی Urgewald د ت : " ئ نجامی حیسبا ت ت كانمان به استی ترسناك : پلانی كانی فراوان كړنی كورتخایی نی ك مپانیا كانی ن و ت و گاز له گ گ د ر دانی گازی ژ هراوی پاكدا به پل ی سفر ناگونج ت ك له لای ن ئاژانسی ن و د و و تی وز ی ن و د و و تی ی و پ ش ك ش كرا و . " . " ه شتن و ی ئ م س ر چاوان ی ن و ت و گاز له ز ویدا ك مترین شت به ئ و ی چار ساری د خ خراپ ك بكر ت ك به د سته نانی پل ی گ رمی 1.5 س دیی به ت . "

ئ و پلانی نی ك ش و ه و ا ك له لای ن ز ر ك له ك مپانیا كانی ن و ت و گاز و به ا و كرا و ن ت و ، له لای ن ئ ن ت نی گ ت ر س سكرتري گشتی ن ت و ی كگرتو و كان و له ك بو و ن و ی Cop27 ئی س ش م م ، 15/11 ، س ر ز نشت كران . . ئ و و تی : " ئ و ی پ یان د و ت ر ت ' به ننی پل ی سفر ' له پاك كړن و ی ژینگ له و گاز ژ هراوییی ك به ره م س ر کیی كانی [ خ و ز ، ن و ت ، گاز ] له خ یانی د گرن ، ه سار ك مان ژ هراوی د ك كن ، است نیی . به كار ه نانی به ننی ساخت ی پل ی ' سفر ' له پاك كړن و ی ژینگ دا به داپ شینی فراوان بوونی گ و ر ی سووت م نی ب ردینی ، ج ك ی س ر ز نشت كړن . ئ م پ ر د پ ش ك ر د ن ژ هراوییی د ت و ان ت جیهان ك مان به ر و خراپی ك ش و ه و ا پا ب ن ت . "

## دوو: پېښه سازیی س یار و س یار د روست كړن:

داخوازی ز له س ر س یار و بوونی خودی س یار و كو ز ر و و ر یی كی س ر كی به ت ایب ت له كا ت كدا ك مند ا ت ه بیت و له شار چك ی كدا بیت ك ئامراز گشتیی كانی گواستن و ی و كو پاس و میتر و قیتار و كو پ و یسیت ن به ت ، یاخود كار و شو ننی ئیشت دوو ر د است به ت . گ و ر ترین ك مپانیا كانی د روست كړنی ئ ت م ب ل له جیهاندا پلانیان

کردوو. بـ دروستکردنی 400 ملیـن ئـتـمـبـلـی زیاتر، کـ لـگـگـ ها تـنـ خوارـوـی پـلـی گـرمـی بـ 1.5 سـدـیدـا نـایـتـوـ. لـوانـ تـیـتا و فـکـسـواگـن و هـنـدا/کـیا لـسـر سـرـوـی دروستکردنی ئـتـمـبـلـی بـنـزین و گازـیل بـردـوام دـبـت .

تـوـئـرانی زانکـی تـکـنـلـژیاـی سیدنی (UTS) و زانکـی زانستـ کارپـکـراوـکـانی پیشـسازی لـ بـرگیش گلاباخ و گرینپیس، Greenpeace ، ئـمانیا ، بـراوردیان کردوو. بـو ئـژـیـی کـ جیهان پـویستی بـ وـرگرتنی ئـتـمـبـلـی دـردانی گازی ژـهراوی بـ پـلـی سفر هـیـ لـگـگـ ئـو ئـژـیـی کـ کـمپانیا گـورـکـانی ئـتـمـبـلـی پلانیان بـ داناو و مـدـلـی جـراوجـر بـرهـم دـهـنن جیاواز.

لـ اپـرتی ئـو تـوـئـزینـوـیـدا هاتوو: “بودجـی کاربـنی Gt 53 لـگـگـ بـ فرـشتنی 315 ملیـن ئـتـمـبـلـی دیکـی ICE [بـزوـنـری سوتانی ناوـخـی] تا ساـی 2022. دـدات” هـر لـ اپـرتـکـدا ئـوـش پـشـتراستـکـراوـتـو “ لـ هـمان کاتدا پـشـبینـکـراو کـ فرـشتنی سـیارـی کـ بـ بـزوـنـری سوتانی ناوـخـی کاردـکات لـ نـوان لانیکـم 645 ملیـن بـ 778 ملیـن ئـتـمـبـلـدا یـ. ئـمـش زیادبوونی 105% بـ 147% بـ فرـشتنی سـیارـی کـ لـگـگـ 1.5 پـلـی سـدـیدـا دـگونـت.”

## سـ: ئـاژـداری و پیشـسازی گـشت و شیرـمـنـیـکان:

ئـاژـداری و کـگـگـکانی، farms ، سـرچاوـیـکی دیکـی دانـوـی غازی دووـم ئـکسیدی کاربـن و ئـی گـورـیان هـیـ لـسـر گـرمکردنی زـوی و پـیسـکردنی ژینگـ ئـمـ جگـ لـوـی کـ پانتایـیـکی گـورـی فراوان بـکاردـهـنـرت بـ بـخـوکـردنیان.

بـخـوکـردنی ئـاژـ، کـ تـوـئـزینـوـیـکی ئـم دوا یـ لـ گـقاری Sustainability دـیخـمـنـت، لـ نـوان 16.5% بـ 28% هـمـوو پـیسـبوونی گازی گـرمخایـنی ، “ دووـم ئـکسیدی کاربـن ” ، پـکـدـهـنـت. مـودای بـرفراوانی ئـم ژمارانـ ئـماژـیـ بـ ئـوـی کـ ئـم بابـتـ چـند خراپ پـشتگوـ خراوـ. وک لـ هـمان تـوـئـزینـوـدا دـردـکـوـت، ئـو ئـمار فـرمیـ (14.5%)، کـ لـلایـن ئـکـخراوی خـراک و کشتوکـای نـتـوـ یـکـگـرتوـکانـو بـاوکـراوـتـو، بـ وونی هـیـ، هـمـوو کـسـکیش لـو بوارـدا دـیزانـت، لـگـگـ ئـوـشدا کـم هـوـی نوـکـردنـوـی دراوـ.

لـ ماوـی 20 ساـدا تا 2018 بـکارهـنـانی گـشت لـ جیهاندا بـ ئـژـی 08% زیادی کردوو. تـوـئـزینـوـیـک لـ کـتـبی ‘ سیاسـتی کـش و هـوادا ’ مـزـند دـکات کـ تا ساـی 2030 ئـو گازـ گـرمخایـنـ لـ بـخـوکـردنی ئـاژـدا، دـکـرت کـ نیوـی تـواوی بودجـی کاربـنی

جیهان بے ئو بے کاربھہ نین ئگے رہمان ویت خمان لے بے رزبوون وے زیاتر لے پلے 1.5 ی گے رمبوونی جیهانی بے دور بگرین. کارایی پیسکردنی ژینگه بے م ه کار تے نان ت گے لے ئے ستاشدا ئے گری لے بکرت هشتا بے ماو ی کی دوورو و درے کارایی خے ه ر دے م ن ت. شیکاریه کی جیهانی ه ر لے و بوار دا بے داتا و د رید خات ک تے نان ت ئگے ر ئے م پیسبوونی گازی گے رمخاین لے ه موو ک رت کی دیک دا نه ه ر ت، تا سا 2100 بے ره مه نانی خ راک بے پی پی وے ئے ستای، بودجے جیهانی کاربن دوو س ه نند زیاتر د شک ن ت و د ب ت زیاتر پار بے ئو م بے ست ت ر خان بکرت. ئے م ش بے شو ی کی بے رچاو ب ه ی بے خ وکردنی ئاژ پی و ی ک 57% ی گاز گے رمک ر و کان ی سیست می خ راک پ کد ه ن ت، ه رچ نند ت نه 18% کال ر ی کان دابین د کات. چونک بے خ وکردنی ئاژ گے ور ترین س رچاو ی دروستکردنی غازی میسان،  $CH_4$ ، لے جیهاندا ک ب ه ی چالاکیه کان ی مر ق و د ر د ج ت.

پی فیس ر ج م نیت وان بے ژ ی زانک، خاو ن ب رنام ی ژینگ لے تی فی دا ه رو ه ها ک خ ری ک م پی ی نی گے ور ب ب رگری لے ژینگ ک چ ند د ی ی ک ل و بوار دا چالاکی د کات و خاو نی ج ند ه ها ک ت ب د ت " ه ی کولتووری ک رتی ئاژ داری ز ر ل ه ی ئا بووریه کی زیاتر، چونک پیو ندیمان بے خ راک و زیاتر ک سیی تا کو پیو ندیمان بے س رچاو ی وز و. ز ر ب ی سوو ت م نی ب ر دینی لے دوور و بے کارد ه ن ر ت بے نموون کات ک کار ب ب کارد ه ن ن، ک گے پ کان داد گیس ن بیر ل و ناک ی ن و ک ل ک و ه ها توو، ب م س بار ت ب و خوار دنا نی د یخ ی ن بیرکردن و و ه ست کی ز ر د ک ی ن."

## ئے نجا مگیری:

بے گومان ئو وے س ر و س ر تای ی کی ز ر کورت ل س ر پرس کی ئ کجار گے ور و بے بایاخ ک ه زاران کت ب و وتاری ل س ر نوسرا و ب ل ک و ب رنام و تاقیکردن و ی بے کرداری. ل گے ئ و شدا بے گو ر ی داتا کان ی س ر و د ک رت ز ر شت بس لم ن رت یا ه ر ه یچ نه ب ت ه لی بیرکردن و مان پ د دات ک ت فک رین ک ل پیو س تبوون و ی خرا پیبوونی ژینگ و سروشت ل ت ک ک مپانیا ز ب ل ا ح کان و سیست می ه نوو ک ییدا. ئے م ش بے ئاسانی نیشانی د دات ک گ ر د ا ن و ی ک ل نوانی گے رمبوونی ز و ی و کار سات کان ی ک ک ش و ه وای خراپ د یه ن ن ئا شکرای.

ل گے ئ و ه موو ورد کاری و ئاماران دا ل س ر لی ک مپانیا کان ک ل ی س ر کیان ل و بار ی و ه ی ب م ل ی ت اکیش ه م ل

[illegible][illegible]

هەر بە نموونە بریتانیا کە ئازى بوو بە بەرنامە و بە یاركانى لوتكەى ساى پار كەچى ژەر بە ژەرى دەووت نزيكەى 100 مەوتى داو بە كارى پشکين و شەفکردن و هەككەينى زوى بە گەان بە دوای نەوت و غازدا. قسەش لەسەر ئەو هەيە کە كانى خەلوزى ' کامبريا ' بکاتەو لە بەر ئەو کە ئەنگە ئەم زستانە بریتانیا گرتى کارەبای هەبەت . ئەمە لە کاتەکدا ئازانسی نەودەوتى وزى ئەتەمى لە ساى 2021 دا ئايگەياندبوو کە هيج پەژەيەکی نووى سووتەمەنى بەردينى ناتوانەت لە ساى 2022 بەر و پەشەو بەچەت واتە گەشەتر بکات ئەگەر جيهان ووبەووى گەرمبوونی جيهانى و خراپتربوونی کارىگەريەکانى لەسەر ملپارەها کەس بێتەو .

لایچ کی دیکھو لہ بریتانیا سا نانہ بیک لہ بودجہ تہرخان دہکرا  
بہ ولاتانی ہزار . بہام یشی سونا کک و زیری دارایی بوو ئو  
بہ پارچی لہ کاتی پتای ککر نادا کک لہ سدا 0.7 ی داهاتی  
نیشتمانی بوو، ہنای خوارو بہ لہ سدا 0.5 .

ئەمە نىياش لەگە ئۆوئى كە ھەوئەكى ئەكجار زەرى داو كە وئەت لە  
سەرچاوەى وزەى كانە خەوزەكان و سەنتەر نوو و پەكان زگار بکات

و هېښماني پېساردوو، بېلام به هېڅنګې ووسيا و نه کرانیاو کې گوايه د بېلتې هېڅې کې مېوونې وې کار به با ښکې پنا به رېټې و به به کاره ښاي سړچاوي خپلېوز له وزدا.

دوو: هر له سړتاي گرتني لوتکېدا، هېندک له به شداربووان کې به جدې د پانېوت شتېک بکړت کې متر هيوايان هېو بو به وې کې کې بوونې وکې نه و مې بېستې کې بهې نه نجام دراو بېکېت.

هر به نمونې، Alok Sharma ي پېلېمانتاري بریتانیا کې پارسا دانرا به سړکې Cop26 له گلاسګې نيګېراني خې د رېې سېبارت به چارېسړي کښ و هېوا له کې بوونې وکېدا. نه و وتي " نه وانمان کې هاتووين به ميسر به نه وې پلې گېرمې 1.5 سېدي به زيندووي به پېنې و نه و بگرين کې هر يېکېمان له گلاسکې لېسړي ښکېوتېووين، نه ستا ناچار بووين به وستان شې بکېين به نه وې نه و بگرين، به نه وې لېسړ يېکېک له دېستکېوتې سړکېکېکاني گلاسکې کار بکېين بنياتي بندېين، نه وېش بانگېوازکردنې به لايېنېکان به به سړکردنې و به هېزکردنې پلاني نيشتماني خېيان سېبارت به دېرداني گازی ژهر اوې."

هر ئاواش وایل نه بولمېگد، دپېلېماتکاري ميسري بېرېسي بېوې بردني دانوستانېکان له کې بوونې وې نه م لوتکې پدا وتي: " بېاننام و بېوېني سياسي له بېردېم کامېراکاندا دېدرېت، بېلام له ژوورېکاني دانوستانېکاندا دېگېوېوې به به دژايېتيکردنې. نه م [هېوېستې نه رېنيې به ئاشکرا] به هيان نابېت تا ورنېگېدرېنې ژوورېکاني دانوستان و تا نه ستاش و نه بوې."

عې بولمېگد وتي: " ناتوانين بېردېوام بين لېسړ ښکاي دژايېتي، جيا بوونې و له نه وان نه وې له کايې گشتيدا وودېدات و نه وې له ژوورېکاني دانوستاندا وودېدات ناتوانېت بېردېوام بېت. پېويستې هېموومان ښېحې سازش نيشان بدېين."

نه و بېردېوام بوو له قسېکاني وتي " پېشکېوتن له بواړي دارايي کښ و هېوا کليلې. بېوېن به وېتاني تازې پېگېشتو دراو کې له ساې 2020 وې ساېانې 100 مليار دېلار دابېن بکړت، تاکو يارمېتيان له کې مکړدنې وې دېرداني گازی ژهر اوې و گونجاندن له گې کارېگېريېکاني کښ و هېوې توند بدات، بېلام هېشتا نه و بېوېنې جېبېجې نه کراوې. نه و 100 مليار دېلارې تېنانت له بېشکېکې کې نه و بې پارېيې کې پېويستې نزيک نابېتېوې، نه و ژمارانې له تريلېنېکاندان، له گې نه و شدا پېوېستېوې بېوېوې زېر گرنګې و سروشتکې ښېزيې، نيشانداني متمانې و دروستکردنې متمانېي."

هەر لای و بار یو ئانت نیی گت ترس، سکرتری گشتی ن ت و ی کگرتوو کان ل چاپیک و تن کدا ل س روب ندی دانوستا ن کاند ایگ یاند ک ک ل ل ن ل نوان و ات د و م ند کان ک بوون ت ه ی ق یرانی ک ش و ه و و شکسته نایان ل ک مکردن و ی د ردانی گازی گ رمخان یی ل س ر ه ژاران، ک ب د ست کاریگری و ک می س رچاوی دارایی ب پاراستنی خ یان د نا نن .

ل لای کی دیک و س ر کی شان دی Cop27 ی گرینپیس ئینت رناشنا، یاب سان، قس کان ی نگدان و ی ب زاری گشتی بوو ک وتی: “س ر کای تی Cop27 ک پ داگری ل س ر کانزاکان د کات س بار ت ب د زخی ک ش و ه و، ک چی ل س ر تادا ن یتوانی ت نان ت باسی سووت م نی ب ردینی بکات، ش نووسی د ق ک د ستب رداربوون ل ب رپرسیار تی ب ئ و م رام ی ک ز ر ل و اتان د ریان ب یو ک د بین ک لانی ک م نوت و گاز و خوز ب ق ناغ ل زیاد د کر ت. کاتی ئ و ها توو ک تای ب و ئینکاری ب به نر ت، د ب ت ت م نی سووت م نی ب ردینی ب خ رای ک تای پ به نر ت”.

ئ مان ه مووی ل ک بوون و ی لوتک دا و ترا ک ه ر ل و دانیشن دا ئماژ ب و ش کراو ک 55 ک مپانیا ل س رانسری میسردا ب دوای س رچاو نو ی کان ی نوت و گازدا د گ نن.

س: و اتانی پیش سازی پ شک و توو ک ه کاری ئ م کار ساتان ن ئاماد نین ب گو بری ب رنام ی ‘ ق ر بووکردن و ی زیان و ز ر کردن یاخود زیان و خ سار / و رانکردن’ ، Loss and Damage ، برن وات ئاماد بن ک ق ر بووی ئ و زیانان بک ن و ب و اتان کی ه ژار ک ب ش کی ز ر ک می دان و ی غازی دوو م ئ کسیدی کار ب نیان ب رد ک و ت . ل م ش زیاتر ب ئ و ی ب رب سستی ئ م کار ساتان بکرت پیویست سا مان تا سالی 2030 دوو تریلن د لار بخر ت لاو ب هاوکاری و ک م کی ئ و و اتان . ب ب بوونی ئ م یارم تی ق ر بووکردن و ی ئ و و اتان ناچارن داوای ق رز ل صندوقی دراوی نود و تی بکن ک ئ و ق رز ش پا ب ند ب م جی ز ر قورس و ک و ات ک ه ژارتر د کات، ک ل بار کی ئاواشدا د ب ت ئ وانیش بیر ل دان و ی ق رز ک بک ن و ی زیاتر ل و ی ل ه و ی ب رب سکردنی کار سات کان ی ک ش و ه وای خراپ ب یان د ه ن ت بین.

پاش مشتوم و د ستشکان و ی ز ر ئی ه ی نی، 17 ی مانگ، ی ک تی ئ وروپا ئاماد یی س بار ت ب ق ر بووکردن و ی و اتانی ه ژاری ل ق و ماو د رب ی ب م م رجدار ی کردوو. د شیان و ت پشکنین و ل ک ی ن و ی کی ز ری ئ و و اتان ل قاومان بکن ئ م سا ی کی لانی

کام دډولت ، صندوقک ک ل ماوی دوو ساډا بخرتډ بواړی جډېجکړدنډو، هډروها بډاردډی دامزړاندنی کډمیسډنک ک بزاننډ ئیا دتواننډ ب هاوئاها نگی لگډ دامزړاوډ دارایډکانی دیکډی ئستا وک بانکی نډودډوډتی کاربکات.

لگډ ئوډشدا یډکک ل دانوستانکارانی G77 کډ داوای کرد ناوی ئاشکرا نډکرت، سډرسام نډبوو بډ پډشنیارکډی یډکډتی ئوروپا و وتی “هډوډکی پډشبینیکراوی یډکډتی ئوروپا یډ بډ تډکدانی گروپی جی 77 لگډ گفتوگک کاندای. بډگومان، ئوډ پډشکډوتنک نیی. ئوان تډنیا هډوډستی دانوستانکاری سډنی خډیان دووبارډ دډکډنوډ بډ ئوډی لای بډشداربووان وک سازشک دډربکډولت لگډ کاتډکدا زډر باش دډزانن کډ سازش نیی. بډ تډواوی ناډاستگډیی”

هډتا دواساتی تډواو بوونی کډبونډوډک کډ شډم شډوډکډی، 19 ی مانگ، ئمډریکا و چین ئاماد نډبوون پا بډندی پډشنیارکډی یډکډتی ئوروپا بن ک لگډ کاتډکدا وکډو چن دوو دډوډتی سډرکډی پیشسازۍ جیهانن، هډر ئاواش دوو وډاتی سډرکډین لگډ پیسکړدنۍ ژینگډ و ژهراویکړدنیا. دواۍ بډردډوامیدانی دانیشتنډک کډ 40 سډعات لگډ وډختی خډی زیاتری برد لگډ بډربډیانی یډکشډمډا ئوانیش بډ جډرکډ لگډ جډرکډکان رازی بوون، بډام ئوډ دیار نیی کډی ئو پارډی دډدرت و کډ دډیدات و بډ کډ دډدرت.

چوار: لگډ کډبونډوډکډا بډ هیچ شډوډیک ئاژډډداریۍ و کډگډکانی کډ ئاژډډیان تډدا بډخډو دډکرت کډ هډکاری بډشکډی زډری گډرمکړدنۍ زډوین بډ دانډوډی غازی دووډم ئکسیدی کاربډن هډر ووکو پډشتر باسم کرد لگډ بډرنامډی کډبوونډوډی لوتکډکډا نډبوو. بزنی نډوت و غازی کډمپانیا گډورکډکان گډرچی قسډی لډسډر کراوډ بډام نډتوانراوډ کډ ناچاربکړن لگډ دډرهډنانی بډرهډمکډانیا نډا تډکډنلډجیای بډ لایډن واتډ کډ کارایی خراپی لډسډر ژینگډ داننډت پډیډو بکډن . ئمډ لگډ کاتډکدا کډ نرخۍ غاز بډرزډ کډچی هډر بډ تډنها پډنج کډمپانیای سډرکډی نډوت و گاز تا ئستا لډمساډدا زیاتر لگډ 170 ملیار دډلار قازانجیان کړدوو.

پډنج: سډ لډو وډاتانډی کډ کارایی خراپیان لډسډر ژینگډ هډی کډ ووسیا و چین و هیندستانن، سډرکډکانیان بډشدارییان نډکرد. لگډ بارکډی ئاوادا نوډنډرکډکانیان ئگډر ازیش بوو بډتن بډو بریارانډ ، ئنگډ کډتا بډیار نډبډت لگډ لایډن ئوانډوډ بډیډ گرممانی هډوډشانډنډوډ یاخود دواکډوتنی هډی.

شډش: دواقسډ و بډچوونی هډندک لگډ کډسایډتیډکان سډبارت بډ کارایی کډبونډوډکډ: بډ پډویستی دډزانم اگډیاندنی چډند کډسډک لډوانډ کډ خډیان بډ دډستی ژینگډ دډزانن و کډسانی دیارن، لډسډر



ټولنجا مځيړيې کاني ټولم کي بولوي ټول بځم بځردستي خوښر،  
ټولک شرمي ټولل مانتاري بریتانیا و کي ټول سږکي لوتکي 26 ی  
پارک، ای وای کي بځم ټولنما کانیان لاوازن و شځم کي لځس  
مانوي ټول بځو پابځوونځیان کي لځ گلاسکي لځسږي ټولوتوون، ټول  
جځتي لځسږ ټول کږدوي و دځت “ لځم کي بولوي دا وځرگرتني  
ټاستي دځرداني گازی ژهرای لځ ساي 2025، وځ زانست پځمان دځت  
پځويست، بځم لځم دځدا [ټکست] نيي. بځدواداچووني وون  
لځسږ قځناغ بځ قځناغي کي مکږدنوي و دابځزاندي ټولوز لځم دځدا  
نيي. پابځوونځي قځناغ بځ قځناغ بځ لځناوبردي هځموو  
سوونمځني بځرديني، لځم دځدا نيي. قځرځبووکږدنوي ټول ټولسارکځان  
زځروويي هځروها بځي کي مکږدنوي دځرداني ټول غازي لځبري  
وځستاني لځ ټاستکدا. ټولگځر ټول ټول کي ټول وځکو کي يني جلي نو  
واي بځ دراوس لځ دوي ټولماشکږدي خانووکانيان کي دځسوون،  
چونکي دځنکي شقارت ځدراو کي لځ دځست کي وټي ټول خواروي

ماری ټولبنس، سږکي گروپي سږکږد پيړکاني پځشوي جيهان، کي  
سږکي پځشوي ټوللندا و دووچار نوځنځري کځش و هځوای ټولتوي  
يکگرتووکان، وتي: “جيهان لځ لځواري کارکاتي کځش و هځواداي.  
پځشکوتنکځان لځسږ [کي مکږدنوي دځرداني گازی ژهرای] زځر خاو  
بوو. ټول لځ لځواري جيهانکي وزي پاکداین، بځم ټولها ټولگځر  
سږکږدکاني جي 20 لځ ټاست بځرپرسيار ټولکانياندا بځين و  
قسکانيان پځرځزن و ټيرادځيان بځهځز بځن. ټولرککي لځسږ  
ټولوان

ټولنځني گځټرځس، ټولمينداری گځتي ټولتي ټول يکگرتووکان هځشداريدا  
و وتي: “هځسارکځمان هځشتا لځ ژووري فرياکوتندا ي. پځويست  
ټولستا بځ شوکي بځرچاو دځرداني گازی ژهرای کي بځکځينوي - و  
ټول پرسککي کي ټول لوتکي يځ باسي ټولکږدوي. جيهان هځشتا پځويستي  
بځ بازدانکي زځبځلاح هځي لځسږ ټولماحي کځش و هځوا”.

ټولبنس توبيانا، يکک لځ ټولنځياراني ټولککوتني کځش وهځوای  
پاريسي ساي 2015، کي ټولستا بځو بځري جځبځکاري دامزراوي  
کځش و هځوای ټولروپاي ټولماژي بځو کږدوي، “کاريگري پيشسازي  
سوونمځني بځرديني لځ سږرانسږي وټا ټولکدا دځرکوتوي” ټول  
کي بولوي ټول پځداويستيکاني لځ دځوروبځري ټول وټا ټول لاواز  
کږدوي کي بځبځني نو و گځورځريان لځباري کي مکږدنوي دځرداني  
گازی ژهرایوي داو. لځ دځقي [گځبځستکدا] هځچ باسک لځ  
کي تاييهاځان بځ قځناغ بځ قځناغي سوونمځني بځرديني ټولکراو، و  
ټولماژيکي کي بځ ټولمانجي گځيشتن بځ پلي گځرمي 1.5 سځدي

کراؤ۔"۔ ئو و تیشی " سار کای تی میسر د ق کی خستہ برردست ک ب  
وونی د و و تہ پتر نوت و گاز کان و پیش سازییہ کان سووتہ م نی  
بردینی د پار نرت ک ئم و تہ ناتوانہ سای داهاتوو لہ ئیمارات  
برردہ وام بہت۔"

ئد میلیباند، شاد سکرتری گئیانی ک شوهہ وا و داب زینی پلی  
گرمی ب سفر لہ حیزبی لہ یبر بہ پرلہ مانتارانی اگہ یا ندوو ک  
" Cop27 شکستی ہنا لہ پرسہ سار کیہ کی ہشتنہ وی گ رمبوونی  
جیہانی ب تہا 1.5 یسہ دی لہ س رووی ئاستی پیش سازییہ و"

لہ بشداریکردنی دانہ وی و ہامی پرسیار کاندا وتی " پویستہ وون  
بین، لہ سار پرسہ چار نووسساز ک کی ہاتنہ خوارہی پلی گرمی ب 1.5  
پلہ، ئم لوتکہ یہ شکستی ہنا۔ ئم لہ ئستاوہ کاریگہ ریہ  
کار ساتبار کانی یہک پلی گ رمبوونہ و د بین ہاوکاتیش لہ بری  
ئو وی و و ب و وی ئم قہیرانہ بینہ و، زہک لہ س رکردہ کان یاری  
د ک ن لہ کاتہ کدا جیہان د سوتہ، سار نجامی ئو و ش ب گورہی  
نہ تہ و یہ کگرتووہ کان ئم لہ ئستادا لہ سار و ی گ رمبوونہ کی  
کار ساتباری 2.8 پلہ ین"

ہر وہا و تیشی " پویستہ استیہ کان بہ ین۔ ئگہر کار کی جیاواز و  
خہرا نہ ک ین، میراتہ کی ترسناک بہ جہدہ ہہ ین۔ ہم پاشخانہ و ہج  
وہا تہک ناتوانہ پستی خہی بخورہ نہت ہر و کو ہر و ہا تہک ک خہی  
بہ پشہنگی ک ش و ہوا د زانہت، بر پرسیارہتی و د رفہ تہ کمان  
لہ برردہ مدایہ ب دانانی پلانہ کی خہرا لہ سای داهاتوودا و  
د سہا تی ئہ خلاقیمان لہ دانوستانہ کاندا پہ یوستہ ب و و۔"

\*\*\*\*\*

\*نوسینی ئم وتار بہرہ می خوہندہ وی زیاتر لہ 20 وتار و  
توہنہ و یہ۔ ب پویستم نہ زانی لہ دامہ نی وتار ک و ہا ماژہ یان  
پہیکہ م ، بہام ہر خوہندہ رک بہ گومانہ لہ ئامار و بہ گہ کان  
دہ توانہ لہ مہ سنجہ و یا خود بہ ئیمہ یل ئاگادارم بکاتہ و تاکو  
ہندہ لہ و سہرچاوانہی بہ بندہ رم۔

زاهیر باہیر  
نوفہ مہری 2022

# خوښدنه وایک بې مان ی ( ) مړگی تا قان ی دوو م ( ) . هیوا مدمد ئمین

دوو سدد بېر لېو بېیانې تاریکې ی کک کوشتن ی (( ئشرېف )) ی  
تدا ئنجام ددرت ، (( ئمیر شرفدین )) لک گژاو و زریانک  
ی هکردوو ی ناوخت و دیم نلک ی پل لک گژاو ی زرد دا ، بېدستی  
پیاوانی سوختان دکوژرت ! ئمیر شرفدین ککسای تیلک ی  
نناسراو ، نادیار و شوینپ ونبووی نو وداوکان ی مژو ، و  
بهمان شویش هکاری کوشتنک ی ناوون ، نادیار و ناسلماو .  
هکاری کوشتن ی ئمیر شرفدین لک بېندوای دنیا لک ی  
داپشراو بې تلیسم و فاک قلیس دمخت ، کک بهمیو توانا و  
هزی مژو و لژیک بې لکدانو ی گران یان سست و لاواز ددرت .  
ئو ی لېو دا دتت ئنجامبندی ، بېوا و بېچوون ی ئو  
فایانن کک بېوایان وای ( خدا هیکشاو تېو بئاسمان ) .  
نالردای کک ئیدی پت و یشو ی نو جاد و تلیسمکان لک مژو  
ی شرفدینو بې ژگاری ئشرېف درژد بېو و دبند  
فرمانو و . لک هناو ی مژو ی مردن ی ئمیر شرفدین دا  
سرتای مژو ی ئشرېف لدا یک ددرت ، واتا ئشرېف بېرئ نجام و  
دووبار بوونو ی مژو ی ئمیر شرفدین بېام لک فم و  
پکها تیک ی تر دا . دتوانین بېین ئو بېرکو و پشک  
کورتی خستمانو ، بنچین و پکها تی مان ی (( مړگی تا قان ی  
دوو م )) کک نوی کورد کاک بختیار علی . لېر بېدواو من  
تد ککشم کک قف ی تلیسمکان بېچنم و وناکیک بېم سېر ئو  
ه و هکاران ی ، کک ئمیر و ئشر فیان اپچ ی مړگ کردوو تېو  
ئگر کوشتن ی ئمیر شرفدین لک کز بایک ی پایز ی ئرام و  
بېدنگ دا ئنجام ددرت ، ئو کوشتن ی ئشرېف هاوکات لک گ  
هکردن ی گردلولک ی توند و بھز ، گردلولک کک لک گ  
کارسات و وداوکان دا هددکن و گشت شتک لک هموو کون و  
قوژبنک و ادما ت و دیشوخت . ویشوم و بېرکو و تکان ی  
ئم گردلول بېام پابند بې هیچ یاسا و حکم تک ی سروشت و  
یزدانو نی ، بېکو پووست بېو یاسا و سا دنیا یانو هم ی  
کک لک جگ و شو نلک دا دندگ و مرق بېرو ئنجامدانی کار  
ی چاک یان خراب اد پچن . پویست بگوترت کک لک مان ی کاک

بختیار علی دا چتر کات و شوېن ، کار و کاردانو کان ، بزاوټه  
 فزیکي و وزه جسته یی کان ، بهمان شوش خواست ، ئیراد و  
 نارزوو مرځای تیه کان کاریگر یی خیان له دسند دڼ و دچند  
 درو و ی تگ یشتن ی لژیکی و ، وانا ئم مان درئ نجام  
 دبت دریا یك له دربن ی نایدیا ، نایدیا یك كه سرئ نجام  
 ه و ه کار کان ، ئا قار و کاریگر یی کان ، وزه و توانا فزیکي و  
 م عنده یی کان ، خواست ، نارزو ، ئیراد و نامانج  
 مرځای تیه کان ناراسته دکات . ئم دیارد یی ئه گرجی جرک  
 نات بای ، ناهوسه نگی و شپرز یی له سروشتی وداو و  
 کسای تیه کانی نوم ت د پکده ه نن ، بهمان ئه ندازه ش زیان به  
 بند ما ، شهواری زمان ، پیکری هونری مان نووسین و  
 پیو نندی دیالکتیکیان ی ئو به مرځ ، سروشت و دوروبه رو ،  
 دگه نه ت .

من له لر دا ناخوالم ئا قاری کار کم به رو له ککینه و له جری  
 ت کنیک و شهواری هونری مان نووسین یان شهواری به کاره ننان ی  
 ئم یان ئو زمان و پیفین و هروها اده ی تگ یشتن و  
 نه جامبه ندیان بهت ، که خو نه ر پیدگات ، ناراسته بکم . به کو  
 ج ختکردن و ه و دانی من به دزینه و و پیردن به و ه زه در کی  
 ، ناو کی و درونیان یی ، که پیو ستیوون ی ئم زیاتر به  
 واقع و گرده دات . ئاسته ی تری نامانج ی کار کم دزینه و ی  
 ئو گه زان یی که توانایمان په د به خشن که له گه یان و چترک  
 ی جوانناسی ( ستاتیکی ) ان و له ه مان کاتیش دا چترک ی  
 ئا و زداری ( عقیقی ) و ویزدانیمان په د به خشن .

نوسر له مان دا به قوایی سه نامانج و ت و ر ، و له سر دوو  
 ئاست ی درونی و مرځای تیه دا شه د بهت و ، که ده خوازه  
 به یان و له بوون و ویزدانی ئم دا به رجسته یان بکات : { خون  
 ، مرگ ، هست ی لپرسراو تیی } . له وان یی له نو تاریکایی و  
 تپوت ز ی و یشومی ئو گرده لول به ب ز یی و به نامان دا که  
 ه مووشته و ه رسته له گه خه اده ما ت ، که مکه سخت ، گران و  
 دژوار بهت ، که بتوانین ئو نامانج و ئاکامان به ونی د ستیشان  
 بکین که نوسر ده خوازه له گه یان و به خو نه ر ی بگه نه ت ،  
 به نام هر ه و و کیش به ئو م به ست له گه ی گومان ، گریمان و  
 له کچواندن ( شوبه اندن ) و توانا و توانایی ئو مان په ب خشت ،  
 که مشته له حقیقت له نو ئو جیهان په ئا ز و شاروان دا  
 به د سته نین . گرده لول کی له وجه ر ، و کات که له ه لوم رجک ی  
 ترسناک ، گومانایی ، شاراو ، ئا ز و نه نیی دا ه ده کن ،  
 ه گری مانا و بوعد کی ج راو جرن که دشت ئم وک : دنگه ی

نښېستراو ، خامش و فږامشکراو لښېوانين کې زېر تايېتن و  
تېنیا دېرونی ئو کېسانې دېبېستن کې خاوانې ويزدان و هېستې  
خېمخړيېن . بېلېام پرسیار ئوېي کې ، ئایا کېن ئوانې ی لې  
مانې م ت د د ا خاوانې ويزدان ، ئاکار و هېستی خېمخړيېن ؟! کېن  
ئوانې ی کې لې کېمېگېي کې ناعادل ، بېپرنسپ ، شېواو ، پې لې  
ترس و تاساندن د ا خاوانې ويزدانې ی زیندو و ئاسودېن ؟!! ئو  
کېسانې دېگونجېن و دېشن تېنیا کېسانې بن کې مړېفې زېر سادې ،  
ساکار و خاوانې دېکې پاک و بېگېرد بن ، کېسايېتيېکانې وېک :  
((کچانې پاکيزې ، سېرمېستېکان ، شلېر فېعت ، حېدېر ، باوک ،  
ئېفې دز ، لېرېدز و ... تاد )) مشتهېکن لې نمونې ی ئو و خېروارې .  
ئېم کېسايېتيانې بېلېام لېژر هېلومېرج و بارېکې کېمېلېتيې و  
سیاسي سېخت و دژوارې ئاوسېو بې هېژاريې ، نېبوونيې ، سزا و  
جېزرې بې د ا دژين و ئېنجام دېبنېکېلېئاسای سېستېم و هېزېکې  
داپېسېسېنېر و بېلېحم ، کې توانای ئوېيان نابلت وېک کاراکتېرېک  
ی چالاک و بېگېئاقارې وداوېکان ئاراستې بکېن ، بېلېام  
بوونيان لې شېوې تارمايېکېيان سېبېرېک د ا دېن و دېچن ، و لې  
گشت شوېنېک ئامادېيان هېيې ، ئو ئامادېيانېش تاوانباران و  
بکوژانې ئېشرف دېخېنې نېو ترس ، گومان و دېلېاوکېوې . ئېم  
گېردېلولې دېشېتېش وېک پېتاو وېشومې ی ئو وېلېهرېمېنيانې  
لښېوانينې کې تېواوې ژيانې سادې و ساکارېکانې مړېفې  
ويزدانېاکېکان و تېنانت کېشکې ئاسودې و ياسا ئېخلاقېيېکانې ((  
داپېر )) شېادېمان و ئاودیوې جېهانېکې خامش ، تېکشاکو و پې  
لې سوکايېتيېکېردنيان دېکات . ئېم وېلېهرېمېنيانېش دېشېت  
وېک زېنگاو و زېبېدانې دې و دېرونی ئو و مړېفې پوچ ، نېخېش ،  
نېفسنزم و بېرژېوېندېرستانېش لښېوانينې ، کې لې کېمېگېي کې ی  
وېک ئېشرف د ا بوونې هېيې ؟! لې زېبېدانې لېحې ئو و مړېفانېش د ا  
تېنیا ئو و کېرېستانې دېتوانن جېگېخېيان بکېنېوې کې بېبايېخن و  
لې م ت د د ا بې پارچېکاغېز ، نايلېنېدېاو ، زېرفېبېتا و گېلېای  
زېرد وېسف کراون .

داپېر ئېمېکې تاکې بېيانېکې کې لې سات و کاتېکانې خېخې د ا  
بېئاگانېهاتېتېوې ، بېدارې ساتېوېختې وېشومې ی ئو و گېردېلولې  
نېبووېتېوې ، کې لې دوېنېشېوې ئو و بېيانې د ا کوشتنې ئېشرفې تې  
دا ئېنجامدراوې . ئو ، واتا داپېرې باوېلې وېهايې ، کې نووستن و  
بېدارنېبوونېوې دېخې بېو پلانې نېگريسېوې هېيې کې شېيتان لې  
کاتېک لې کاتې گرنګ و هېستيارېکان د ا دايديېلېژت و کېتنې خې  
دېکات ! واتا پلانېکې لې توانای د ا دېبېت بېهېيېوې دېنگې ويزدان  
، حېقيقت و تېنانت هېستې خېمخړيېش کې و خامش بکات . لېم

سنگه یوو دگه یند ئو باووه ی ک : دنگ ی ویزدانک ی بزر و  
 ئاسود تـ نیا کاتک توانا و هـزی واقیعوونی خـی لـ نـو دـرونی  
 مرف دا دـسـلمـنـت کـ مرف لـوپـی حـی ئاگای و هـشیاری دا  
 بـت . بـئاگانـهـاتـنـوـی داپیر لـو بـیانـ زووه دا ، دـرگـی  
 گرـیک ی ئاـز لـ دـرون و ناخی ئو دا دـکاتـو ، گرـیک کـ  
 سـرئـنـجام ئو لـ ئازارـک ی سـخت ی دـرونی و ویزدانی دا  
 دـتـلـنـتـو ، ئازارـک کـ هـدی هـدی ئو بـر و وـرانـی و  
 لـناوچوون دـکاتـو ، ئازارـک بـجـرـک خـرا و کتوپـ خـیدـخـزـنـتـو  
 ناو ناخ و قوـایـی دـرونی کـ سـرجـم ئو کـشک و دـستـانـیشـی  
 دـوـخـنـت ، کـ ساـانـک ی دورودرـژ لـ هـوـی بنیاتـانی دا بوو ،  
 وخانـک چیدی هـز و کاریگـری ئو و لـ خـرئاوا بوون دـبات .

دیار لـ پشت هـر پلان و نـخـشـیک دا ئامانجـک بوونی هـی ! شـیتان  
 بـئـوـی هـمیشـ خـی زیندو ابـگـرت ، درـژ بـ بوونی خـی بدات و  
 مانایـک بـخـی بـخـشـت ، ئو ئامانجـکانی خـی لـدرـژـدانی مرف  
 بـ ژیانـ تـین ، ئـژانـیـکان و تـرکـردنی شـهوـت و هـپـی مرف  
 بـ دـستـکـوت و پـلـوپـایـی زیاتر ، بـدیدـهـنـت ، واتا مرف  
 چـندـک بوون و ئیرادی خـی بـ ژیان ی مادیاتـو گرـبدات ، هـندـش  
 شـیتان تـون و پلانـکانی خـی لـنـو دـرون و ویزدانی ئو دا  
 ئـزتر دـکات . لـخـا نیـ کـ مـحوی شاعیر دـفـرموـت  
 وـها پـ فیتنـ بووه عالم کـ ئیبلـسـک ی وـک ئیبلـس

نـماوـ مـئمـنی غـیری کـشـ و کـکـکـی مـخلوق  
 لـ وـها ئـژگار و قـناخـک دا مرف دـبـتـ ئاوـتـیک لـ بـو  
 ئـدازـیک ی گـور لـ پـکـهاتـ و ئـگـز شـیتانـیـکان ، واتا ئـو  
 ئـگـز ئـهریمـنیان ی کـ مرف بـر و کاری خراپـ دنـ دـدن .  
 کـسـکـیش ئـگـر ئامانجـی خـی لـ پـسـاندن و اـماـینی ئو تـونـ  
 شـیتانـیـان دا بـرجـستـ بکات ، ئو سـرئـنـجام و بـو  
 لـناوچوون دـبـتـو .

ئـشـرف و مـرگی ئو دـرهاوـژی ئو هاوکـشانـیـک ئامازـم پـیان  
 دا ، هـروـها دـرئـنـجام ی ئو ئامانجانـیـک ئـشـرف تیای دا (   
 خـون ) کـ لـ ویزدانی خـی دا لـئـستـدـگـرت ، خـونـک کـ هـرگیز  
 گیایـک لـ ژیانـی ئو دا سـوز ناکات و تـنانـت ئـشـرف بـ چارـنوس  
 و تام ی مـرگیش دـگـنـت . بوون ی شـیتان ئـگـرچـی لـ مـرگ ی  
 ئـشـرف دا کـتایـی دـت ، بـام ئو گـرای خـی لـ نـو ناخ ، دـرون  
 و ویزدانی هـر مـرـقـک دا دادـنـت ، لـمیان دا لـنـودـچـت و  
 لـویشیان دا لـدایکـدـبـتـو . لـ هـلومـرجـک ی وـها خنکـنـر و  
 شـتـکـدراوی نـو م ت د دا کـمـگـ بـهیچ ئامانج ، حـقیقـت و  
 ئـنـجامـک ی گرنگ ناگات ، حـقیقـتـکان تـنـیا لـنـو ناخ و دـرون دا

په ننگدځه نه وو او توانا یې څه لماندنیا نابلت ، لږ دا بهام  
 تېنیا کسانه ی دیار یکړاو و ده ستې بڅر حقیقت ته به د ستده هڅن ،  
 بهام حقیقت ته یې لاواز ، ددنگ ، شواو و بهامنا ، هر  
 ئوانیشن که د ستې مات به د ستده هڅن و ئوانی دی بهر و زنگاو ی  
 ئازار ، که یلایه تی و نه هام ته یې اده پچن . تېنیا که سکه که به دوور  
 له وانی دی بهت که سایه تی که ی وک ئشر ف ، ئو که د گاته ئو  
 استی و حقیقت ته ی که ئو و ژگار و ه لومړج ی که خ ی و  
 که مکه که ی له نه وی دا د ژین ، مته که ی که و هیچی دی ! حقیقت و  
 استی کان د شلن تېنیا له بزاوت ته ی مژوی و تکه شان ته ی  
 م عنده وی دا به د ستبه نه کن که خاوه ئ زمون و ئاکار ( ئ خلاق )  
 بهت . که سایه تی کان ی م ت د له نه و بزاوت ته ی و ها دا ست و  
 لاوازن و توانا ی گانه کاری و به د ستده نه ی ه نه ته ی م عنده ویان  
 نابلت ، بهر که د شت بتوانن تېنیا شاهیدی ناو دادگ یان  
 شو ننگه که ی په یا و شان کارانه ی پرس ی مات مینه که بن . لږ  
 دا نابلت په مان سه یر و سه رسو مان بهت که ئو کاته ی ح ئشر ف  
 دته قسه و لاش ی خ ی و م رگی خ ی له نه وئا په ی تاز باران و  
 شو ننگه ان دا به ئازار و سو تر د بینهت . ئ نجام د گینه ئو  
 استی ی که تایب تمه ندی که ی له وجه ی که سایه تی کان ی نه و  
 مان ی م رگی تا قانه ی دووه من که گه ی زیاتر به کوشنی  
 ئشر ف خ شتر د که ن

ننگه خو نه ر پرست ، که به چی من ه نه د باس له که سایه تی کان  
 د که م و د یان نه م به رد م له پرس راو ته ی و دادو یر و ؟!  
 که سایه تی یاخود کارا کته ر له دنیا ی مان دا ی سه ر کی و  
 ه ستیار له گانه کاری و خسته و ی وداو کان دا د گنه !! هر  
 له گه ی که سایه تی و ی که د توانر ته شو نه نه ی که له و سته  
 گرنه کان ی نه و به ره م که ی ئ د بیه دا بد ز ته و . له سه ننگه ی که  
 ی و هاو د شت بگو تر ته که که ش ی مان ی ( م ت د ) له و دای ،  
 که خاوه ی که سایه تی که ی یالستی ( واقعی ) نه که ه گری  
 سیفات و تایب تمه ندی که ی به رج ست کړاو یان خاوه نی وداو و  
 بهر که و ته ی که ه ستپ کړاو بهت که توانا ی ئ راسته کردن ی وداو کان  
 ی ه بهت . ئو ی له م مان دا چالاک و با اده ست و به یارد ر ،  
 ئو ئایدیاو به چونا نه که تېنیا د شت له زین ( زیهن ) ی نوسه  
 دا توانا ی خه د رختن یان سه لماندنیا ه بهت . بیر و ئایدیا ی  
 نوسه ر چنده که خ ی به سه ر وداو و که سایه تی کان دا با اده ستر  
 بکات ، ه نه د ش په مان له سه ر زه وی زیاتر داد بهت که دوا ئ نجام  
 ئم ی خو نه ر خه مان له نه و که ش و فزایه ی وشک ، بهر ته سک و  
 سنوردار کړاو دا د بینه و . سه ر ا ی فزایه ی له وجه ی ، بهام

بوار و توانایی نلوهه یه ، که بتوانم بدوای نلوهه ، هکار و گگزانه دا بگزم که پهم سی ( مگر ) ی نلوهه خراتر دکن . مگرگی نلوهه ناوند و خای هستیار و گرنگیپدانی مان ی ( م ت د ) که ی نوسری ناوبراومان که گشت وداو و کسایپتییکان بدهوری دا دسولندوه ، نهم دزاش بخی دشت لایه نکی گش و وناک ی مانکه کی م ت د بت . لهر دا بدهوری پهم سی ی مگرگی نلوهه قوتتر و ل وند ، دیمن و کشت ی ونتر دا ببینن ، ناچار دهم سر تا کسایپتی ( داپیر ) بئامانج بگرم چونکه نلوهه پا پدهوری نکرکی ناستوخ و لهرمان کات دا شراو و نلوهه ز لهر بهمرگگی یاندنی نلوهه ، واتا نلوهه شرف ؟

داپیر نایا کیه ؟ نلوهه کسایپتییک ی دوه موند و خاون سامان و موکک ی زهر که بدهوری دسوتاکی مهنوی و کهم مایپتی گرنگ بدهستد هنت ! داپیر نلوهه گرچی لهر ابوردویک ی شراو و ژیانک ی ناشیست و بئابدهوری دا ژیاو ، بئام خاونی هزک ی وناک و چاک خوازیش ، که بشت ی زهری کهم مگرگی وکسایپتییکانی نلوهه م ت د لدهوری دئان ، وکو بپیت لیدی نوسر دا ، که مرف چنده هگری نلوهه زهری خراپه کاریش بت ، دشت بدهمان نلوهه خاونی هز و نلوهه زهری چاک کاریش بت ! داپیر خاونی کشت و سرایه که ، که زهرک لهر منداان ی بئلان ، بوسرپرشت و لانه وازان دده دات . نلوهه لهر کشت و سرای خای دا خاونی یاسا و دابونه ریتی خای تی ، یاسایک که دخوازت هم پارزهری ئارامی ، ئاسودیی و ئاساییش ی دانیشتهوان که ی بت ههمیش بیانخات ژهر کفخی خایوه . یاساکانی داپیر پابند بدهیج هه لومرج و کات و شونه که وه نین ، بکو تئیا لهنلوهه درون و چوارچهوری داب و نلوهه ریتی نلوهه خوازان ی نلوهه دا توانا ی خده رختن و خه سلهماندنیا هه . نلوهه دخوازت لهر هه لومرج و کشت ی وها دا دانیشتهوان ی نلوهه کشت بکات خوشک و برا ، و یاساکان ی پاکیزیی بپارزت . داپیر لهر شونه که دا دت : (( چاکتر ، دیار یزدان بوه شرف لهر ما که ی من دا دپارزت )) .

کاتک نلوهه شرف هه وئی ئاودیوبوون ی دیوار یاسایی و نلوهه خلاقیهکان ی داپیر ددهات ، ئیتر لهر دیدگ و شوه ی تئوانینی نلوهه واتا داپیر دا ، ددهت که سکی نلوهه تلهکراو !! کچکی پاکیز دت : (( لهر هه موو نلوهه بئانیان شدا که داپیر وند ی کوکانی دادنا و دهمس پاند بوسرماندا جمیبهکین )) . پهان ی داپیر بپیاوان ی چاک لوه دایه ، که تاکوچ ادهیک نلوهه وان ملکچ ی یاسا و نلوهه ریتیکانی نهم بن . لهر دا تکهشکان ی داپیر تئیا لهر مگرگی نلوهه شرف ی کوئی دا بهرجهست نابت ، بکو لهر گنده بوون و



هه ره سه نان ی ئو و ئا مانجان ش دایه ، که ئم خای له پناو ی ئوان ی دی دا کرد ته قوربانیه ! که سایه تییه کی دی : (( چونکه وکو هه موو ئافر ته کی تر په یو ابوو ئو و پیاوانه ی نزیکن له خه یو و به رجسته ترین نمونه ی به عه یبیه و ته واوترین جری مه خلوقاتن ، له که وتنی ئو و نمونان ش دا ، که وتنی هه موو ئو و که گزانه ی ده بینیه که وک ژنه که هه موو ژیانیه خای به به اختیاریه یان ته رخا نکرده بو )) . له مانیه (( گله )) که ی ده سته یفسکیه ش دا که وتن و ته کشکان ی که سایه تییه گله له له مردن ی مندا که ی به که سی وک ( نه چکا ) دایه ، که ئو دارونه داری له پناو ی به خته وریه و ژیانیه ئو و دا به خشیو . که ته که س عید و ئه شرف توانا ی هه گرتن ی باری گران ی یاسا و نه ریته کانی داپیره یان نامنه ت ، هه ریه که یان به جره که له که شک یاخیه ده بن ، و هه ریه که یشیان و به و ی چاره نوسه که ی جیاواز ده بنه و ، ئم یاخیه و نه ش به دواچار داپیره به بار و هه له م رجیه که ی ده رونییه سه خت و دژوار اده که شه ت . به ئاگان نه هاته و ی داپیره ش له نه و ئو هه موو قریشه که ، زریکه و هاوارانه ی ساته و خت ی م ره گ ی ئه شرف دا ، ده شه ت به رجسته ترین ئو و کاردانه و شاراو و ده رونییه ئا زانه بن که داپیره به هه یانه و هه ست و سه زی خای له ده خه و نه ت ، ئم باره ش که به به مردن ی ئه شرف زیاتر خه شتر ده کات . له م نه و نه د و ئه نجامگیرییه دا ده که ینه ئو و استیه ی ، که ئه که رچی ئه شرف قوربانیه استه و خه ی هه نه ئه هریم نییه کان ی ده ره و ی که شک و سه را ی داپیره یه ، به مام داپیره ش به خای به شه که له و هه و هه کارانه ی که نا استه و خه ئه شرف ا په چ ی م ره که ی ته رازیده یان نه ده کات .

### که سایه تییه داپیره

داپیره سه ره ا ی تایه تمه ندیه سه ره به خای خای له یاسا و نه ریته کانییه دا ، مره قه که ی ساد و ده قانه که وک و ناکییه که زه ره ی که سان ی نه و که م که ده خوازانه له ده وری ده ئا نه و هانا ی به ده بن . ئو له ا بورده دا که سه که ی هه خلیسکا و و شه هو ته باز که ی به په روا بوو ، که ئم مه دان به گونه هه کانی دا ده نه ت و ده خوازته ئیده له لایه که نه ی دایه که ی ده سه ز بهینه ت و له لایه کی تریشه و و له و که یو و ئه عتیه باره که به که سایه تییه خای به که نه نه و و ، که م که به مام له ئاست خواست ، ئامانج و هه و نه کانی ئو و دا سه سه ختییه ، ده نه قیه ، نامیه ره بانیه ، دژایه تییه و به سه زییه ده نه نه ت ، که سه ره نه نجام ئو و ده که و ته به به ره م ترسییه کوشتن و له ناوچوونه و ، غه ریزه ی مره ق به ژیان به مام ئو و له نه و ده ریا ی نه قومبوون دا هان ده دات که په نا به پوشه کیش به ت . داپیره به زگارکردنیه خای و پاراستن ی موکه و سامانه که ی ، به ناچاریه په نا به ئو و که سانه

د بات كې خاوان بيار و دسته باتن ، دسته باتك كې يكلایڼ ،  
 گشتگیر ، زردار ، نادادپروړ و بېزید . داپیر ئه گرجی له  
 گوناگونې خې خشدت و وو له ( پاكیزیی ) دكاتو ، بام  
 نیت و نیازك ی وها كې له ژر کاریگری جهان ی احساسات دا  
 بت ، هرگز داپیر بې ئامانجیك ی وها ناگفته ، واتا ئو  
 چیدی توانا ی ئو بدهستناهت كې بتوانت ، ی دایكك ی  
 استه قینه بگفت . دیارد و نگدانو یك ی له مجر ش له  
 كسایه تی داپیر دا ، ئو بر و مانو ی له پویندی  
 ناشرعیكان دا كش بکات و شانبه شانیس د رگی ی چندی پویندی  
 نه نی ، شاراو و شهو تباریی بپووی كسایه تیك ی و كو ( )  
 سه رهنگ بدری ) دا بكاتو . ئم پویندی نش بخیان  
 كه شوه وای زیان ی پاكیز ، بكس و بلانكان ی نو كشك و سرا  
 ی داپیر بگن دكن و چارنوس ی هریركك له سعید و شر فیش  
 اپچ ی تاوان و قوربانی دكن . سه رهنگ بدری كسایه تیك ی  
 دسته باتداری دقت ، زردار و چوسند ، ك له مریگی تاقانی  
 دووم دا ی ناو ندك فباز ، بپشت ، زردار و نادادان  
 دگفت . پویندی شاراو و ناشرعیكان ی داپیر و سه رهنگ  
 بدری د روازیک ی گرنگ و چارنوسدار له بردم بخت و چارنوس ی  
 سعید دا دكاتو ، ك بته پویندی بوون ی ژگار دبندها و کار و  
 هاو ی یكتری . سعید كو ی پیاو ك ی دپویندی پیر و دقت  
 ب ناوی ( سوتان بگ ) ك ئو بزبری پار و سامان داپیر ی  
 دایك سعید له خی مار دكات و بپاویك ژنی دبت . داپیر  
 سرته نجام تپاوی سامان و گنجینه كانی ئو دفته و بپه میش  
 له ی دور دكویتو . سعید كسایه تیك ی بپاوك و له  
 هر رب سه رکردن و یكی سه ز و خشه ویستی بپوور ، سزا و یاسا  
 قده غكراو كانی داپیر ش پكك ا دبنده پپویند ك ك زیانی ناو  
 كشك ی داپیر جبهت ، سعید : ( ئاخر دایه شرا بخیركی و كو  
 من له ناو ئو دوعا و تهلیل دربان دا چی بکات ؟ نا ، هرگز  
 ناگفته و ... تاد ) ئو ( تاقانی ی یكم ) ی داپیر ی ، و  
 له دایكپوون ی ئه شرف ی برای هسته ك ی تپاو نام و پ  
 سوکایه تیپوون ی له لا دوستدكات . ئه شرف كسك خاوان دایكك ی  
 استه قینه و پاوكك ی نزانرا و ، واتا ئو بپه م ی پویندی  
 ی ناشرعی داپیر ی له گد یكك له و چندی پیاوان ی ك ژك  
 له ژان دبت هاو جگه ی ، و خه کیش له پووی سوکایه تی و  
 تپه سپکردن و نازناوی ( تاقانی ی دووم ) ی له دتن .  
 بگومان ئم بار و وش ب سعید زرگران دكویتو و گریدك  
 ی دپوینی قو له ناخ و ویزدانی ئو دا بپه دهت . ئو پاوی

وايې ، كه ئشراف پښتنيك ي ش ي ئا بوبه رانه يې ب تويي ناوچاوانيو ؟! له وبه وبوونو ويك دا ب ئشرافي مندا دت : ( ت به ره مي ئا به وچوونكاني دايكمي ... به ره مي شوي گونا هكاني ئويت )

له وسنگو ووانينو ، س عيد چاويي د رفات ي ژگار ك دت تاكو به هيوو ئو پښتنيك له زيان خي دا بسوتو و ئيعتبارك ب كسايي تي و باري ك مهايي تي خي بگڼنوتو ، واتا خي وو كو هر مرقي كي تري ئاسايي بنرخنوت . س عيد له سر تا دا كسكي سست و بدستتات و تواناي هيچ جر كار يان كاردانو ويكي به رامبه ر ئشراف نابت ، به ام پاشان ئو دگات ئو باويي ، ك دستتات تنيان ك رستنيك ك به هيوو دتوانت ئوي له دريادي دى دا دسووتو ، به كردار ئنجامي بدات . دستتات له ناو ك مگنيك ي نادادپرو ، شوو ، به سروبو و به پرنسيپ دا د رفات ي ئو تنانت به سوكترين و پوچترين كسانك ددات ك ئوي پيان خش و له به رزو و نديي ئواندايې ئنجام ي بدن ؟! س عيد له زنگاو ي دستتاتي گشتگيري سه رهنگ به دري دا ددچت و تايبه تم نديك ي ئازيي به خو و دگرت ، ئم تايبه تم نديش به جر له دا قود بهتو ك ئو به لاش دكات (( تانزي )) ك ي هار ، برسيي تينوبخو ، و به مشكيش خ مساردترين ، ددقترين ، دندترين ، به ويژدانترين و تنياترين مرقي . ئو له زيان دا ناخواز به هرگيز وبه وي دزي ويژدان بهتو . ويژدان به ئو م ت ك ي ك و ه ناسي له دت ، ئو له دست ويژدان ه دت و د يوت ه رچ نك بت له زگار بهت . ئو باويي وايي ، ك لايي چاك و گرنگي پيو نديي ئو له ك ك سكي و ك سه رهنگ به دري له ودايې ، ك دزي ويژداني له ك دكاتو ؟! ئو به جر له دگات ئو باويي ك (( به غمبه ركي مردو و دزكي مردو و كويك و هان )) ئم باو و شو به چوونان ئو دگڼنوت ئو ئنجام ي ك چيدى خوايې له ئارا دانيې ، نه بوون ي خوايې كيش له ناخ و دروني ئو دا ، ئو به رو ئنجامدان ي تاوانك ، ك كوشتن ي ئشراف ، ا دكشت . كوشتن ي ئشراف ئگر له سنگي ه رچي ه و ه كاركو بووت ، ئوا له جوه ر و ناو ك دا به شك ي هر رگنگ له خواست ، ئامانچ و به ستك ي دروني س عيد ي تدا به رجست دت . ئم كوشتن ك به شو ويك ي زر ددان و ددقان ئنجام ددرت ، د بهت كرك و ناو نديك ي گرنگ به تو و دزي ( مرگ ) له ماني م ت د دا ، ك سر ئنجام ك ي وداو و كسايي تييكان پك و گر ددات .

مەرگى ئىشرف لى سىنگى و ئىژنى ي مرڤايتىيىو بىتنىيا  
قوربانىي استىوخى ي تىيى ، ئىرىي و كىش دىرونيىكانى سىعيدى  
براى نيى ، لىوش زىدتر و بىهه مان شىو قوربانىي دىستى سىرههنگ  
، دادور ، بىيىو بىرانى پىلىس ، پىست ، نىخىشانى و هاو  
ناپاكىكانى ئىشرف و تانزىكان نيى ، بىكو بىشىو بىيكى  
نا استىوخىش قوربانىي دىستى داپىر ، ( كچان ي پاكىز ، سايق  
لىرى ، حىس ، سىرخىشكان ، خىكى ي گىيىك ، خورشيدى جادوباز و  
كرىكارىكانىش ) ، زىدىيى نيى و دىشت لىوش زياتر بىچىن و  
بىيىن ، كى ئىو قوربانىي دىستى ئىمىش ، ئىمىيك كى خوڭنىرى  
ئىم بىمانىن ، ئىمىيك كى لى دادگى دا دادىنىشىن و بىنر و  
بىستىرى دادگايىكردىكانىن ، ئىمى ي نوسىر ، هونىرمىند ، ئىمى  
خوڭنىرانى بىژنامى و گىقارىكان و ... تاد

نوسىر ئىمى بىوبىوى هىمو ئىو مەرگى و نادادىان دىكاتىو كى بى  
بىرچاومان دا دىن و دىيىن ؟! ئىو دىخوازىت هىستى لىپىرسراوئىيى ،  
بىپىرسىيارئىيى و خىمخىرىيى لى ئىمى دا بىئاگابىهئىتىو ،  
لىپىرسراوئىيى و خىمخىرىيى بىرامبىر هىموو كىس و هىموو شتىك . ئىو  
دىخوازىت پىمان بىتى ، كى هىر وداوئىك لى دىوروبىر كىمان دا  
ودىدات جيا لى ئىمى نيى ، بىكو بىشكىش لى ئىمى ! واتا بوونى  
ئىشرف ئىگىر لايىنىكى هوشىارانى و چاكىخوازانى ي مەرگى تاقانى  
دووهىم بىتى ، ئىوا دىشت مەرگى ئىو مەرگىكى دىراما تىكىانى  
هىرىكىكى لى ئىمى بىتى . بىيام كاتىك ئىمى هىستى مرڤايتىيانى سىست  
، خامىش بىتوانا ، كپ و ئاودىوى سنورىكانى ويژدان دىبن ، ئىوا  
شپىل ي قوربانىيىكان توندتر ، خىراتر ، و فراوانتر دىبن . كاتىك  
ويژدان لى ساتى مەرگى تاقانى ي دووهىم و لى بىر بىيانىكى  
گىردىلولاوىيى دا كپ و خامىش دىبىتى ، ئىوا هىزى ئىهريمىنىكان  
بىجارىكى دى و بىچىنگا و قامچى سور ، بىفرمىسكى تىمساحاوىيى ،  
بىجىخت و سوربوونىو لىسىر لاشى ي قوربانىيى ئامادى بىنىو  
مىبىستىيانى مەرگى تىرمان لىبىردىم دا بىبىكىنىو . بىحى ئىشرف  
لىبىردىم ئىو دىمىنانى دا دىشوىتى . ئىو لى ساتىكانى مەرگى و  
اخستنى جىستى خى لىنىو كىيى تازىباران دا بىزاردىبىتى ، ئىو  
هىستىكى نامىيى ، تىنيىيى و خىمبارانى سىرتاپا ي بىحى و ويژدانى  
دادىگىرت ، ئىو لى بوونى ئىو هىموو حىشامات و جىنجاىيى دىورى  
جىستى خى و بىز دىبىتى ، ئىوانى كىسيان لى هىستى خىماوىيى و  
تىنيىيى ئىو كىم ناكىنىو ، ئىو هىموو مىخلوقاتى كى بىژن ، پىاو  
و مىندا بىو بىز بوونى نىو كىشك و سىراى داپىرىو ، لى دىمىوبىيان  
و ساتى مەرگى ئىو دا پىشتىدىكى و لى خىونى شادىيى ، مىستىيى و  
شيتانىيى دا دىچىن ، بىجىركى كى هىگىز گوپىيان لى نا و زىرىكى

ئەشرەف نابەت ، وەك بېكەت نوسەر بخوازەت بېكەت كە نو قومبەوون و مەستبەوون لە شادىي و خەشىي دنيايى دا ، كارەسات و كەسەتەك بېدەوى خەي دا دەهەندەت ؟!! ئەوانە تەنبا هەستەك ي وەكەشانە دەردەبەن ، خەشەويستىي ئەوكەتە ئەوارەيەي ئامادەبەوانىش لەدەورى تەرمەي ئەشرەف دەربەي هەستەك ي كاتىي ، ئەگوزەي و بەمانان ، هەستەك كە لە سنورى سەز بەولاو ئەودامان ي وىژدانەك ي زىندە و بەئاگاها توو نابەن . ئەو جەرە هەستانە لە ديارترين پەناسيان دا : خەمسارد ، ترسەندراو ، خەسەندراو ، كەاو و بوونەتە كەيلەيكە كە بچەندىن داووە بە سەرەنگ بەدرى ، سەعيد و تەنزيەكانىيەو بەستراونەتەو . ئەشرەف لەو نەو دا بەئەقەرە دەبەت ، لەبەردەم فرمەسەك ي درە ، هەستەي دەغەكەرانە و ئامادەبوونى سەعيد ي براى دا خەمەك ي قو دايەدگەت ، ئەو چەيدى ناخوازەت جەي خەي لەژەر ، چەپەيەي و بەگەنەي جەي ئەو و دوومەكەيەي ( دوودەموچاويەي ) كەسايەتيەي ئەو ، واتا سەعيد ي براى دا دا بېليشەتەو .

جەي ئەشرەف لە وەها سات و بارەك دا دەتەو ئامادەبوون و ئاخوتەن ، ئەو وەبەوي داپەرە دوستەت و دەيدەندەت ، واتا وىژدان ي ئەشرەف جارەك ي دەي بەبەردەم وىژدان ي داپەرە و دانىشتوان ي كەي مەتەمىنەي خەي دا گوزەردەكەتەو . جەي ئەشرەف لەو دا دەبەتە دەنگ ي وىژدانەك ي زىندە . ئەو هە و هەكارى مەركەي خەي بەمان دەگەتەو ، ئەو ئامانج و مەبەستانەشمان بەدەركەندەت كە زەرجاران لەبەرامبەرەي دا بەئاگا و بەگومان بووين . باس لە ئەزگەرەكەي تاريە ، نوتەك و پەلە دەكەو كە دەكات ، ئەزگەرەكەي چەن كەسايەتيەك ي ئەفسونەويە و ئەفسانەيە وەكو (( خورشيد ي جادوباز )) دەبەتە هاندەر و پەشتيوانى !! سەرگوزەشتەي ئەو هە ، هەكار و چەرەكە ئەز و شاروانەشمان بەدەگەتەو كە كەكەي گەنگ لەبەر و وىژدان ي سەعيد ي براى دا دەگەنەن بە ئەنجامدان ي تاوانەك ، تاوانەك كە تەي دا ئەشرەف بە مەركەك ي دەتەزەن و نەشايستە دەگەندەت . ئەشرەف كەسەك ي كەكەي چەرەشە ، كەسەك ي بەباو كە و دوورە لە هەربەسەركەردنەو يەك ي سەز ي باوكايەتيە . پەيوەندىيە گومانەويە و ژەربەژەرەكان ي داپەرەش لەگەنە سەرەنگ بەدرى دا نابەنە پەنەرەك كە ئەو ، واتا سەرەنگ بەدرى كەي نمونەي باو كەكە بە ئەو بەگەتە ! بەپەچەوانەو تەن و تاو ي قە و كەنەي ئەو بەرامبەرە سەرەنگە پەژەرتەر و گەورەتر دەبەت . سەرەنگ بەدرى دواجارە بەردەم ژيانە ئەشرەف دا دەبەتە مەتەكەيەك و هەناسەي سوارەكەت ، مەتەكەيەك كە هەميشە و لە گەشت شولەن و قوژبەنەك لەگەنەي دا دەژەت . بوون ي سەرەنگ بەدرى لە ژيان ي كەشەك و سەراي داپەرە دا هەست ، غرور و شانەزيە ئەو دەشكەندەت و لە سەز

ی دایکا یی تی داپیر بېبشی دكات .

سره ننگ بډری خاوی نی با لاترین د ستات ی ئو و شار یی ك ئ شرف ی ت دا د ژت ، د ستاتك ی گشتگیر ، ب یارد ر ، بېبزی ی ، پلایین و ب ز بر ك س ل هچ كار ك ی خراپ و ناشایست ناكات و . سره ننگ د شت ب ه ما و نمون ی ب رج ست كراو ی ئ ژگاری ئ شرف ب یب وانین ، ئو ل مپ ر ك ل ب رد م خ ون و ئار زو كانی ئ شرف دا ، ئو م ت كانی ژ ب ژ ل خ یا ، بیر ك ردن و و یژدان ی ئو دا م و دایك ی فراوانتر و مانادارتر ب خ یان و د گرن . ئ شرف ل دوائ نجام دا د رك ب و هاوك ش ی دكات ك س ر ه ننگ بډری نك ت نیا ل مپ ر ك ل ب رد م خ ی دا ، ب كو س ر چاو ی گشت ئو م ت ك و م ی ن تیا ن ش ل ب رد م ژیان و چار نوس ی خ ك ی ئو و شار دا . ه كشان و ب رز بوون و ی ئاست ی ز بروز ننگ و ب ئا ب و تیا كانی س ر ه ننگ بډری ، د رگ ی گشت ئوم د كانی ل و و ی ئ شرف دا داد خن و ب دوا جار د گات ئو باو ی ك ئو ، وانا س ر ه ننگ بډری ، د ن د ی ك و د ب ت ك و ب ك رت . ئ شرف ل دوا ی گ یشتن ب ئ نجام ك ی ل و ج ر ، ئا قاری م ب ست و ئا مانج كانی پ مانا تر ، فراوانتر و ب رج ست تر د بن . ئ شرف س ر تا ب یاخیوون و دوور ك و تن و ی ل ك شك و س را ی داپیر د رواز یك ی ئ شنتر ، گونجاوتر ، ل بارتر و فراوانتر ب و و ی خ ی دا د كات و . ئو ب و یاخیوونانی د خواز ت ئاودیوی ئو دیواران ب ت ك خ ی و گشت ك س ك ی ل ترس ، ت نیای ی ، گ ش گیری و ئازار دا تلاندو ت و ، ئاودیو بوونك ك د خواز ت ئازادی خ ی و ك م گ ك ی ب د سته ن ت ، ب م ئو ب ی ب پ ی ن و و ئاودیو بوون ی ئو دیواران ل لایك ئو و ب و و ی چار نوس ك ی دژوار د كات و ، ل لایك ی تر و ب ر ن فر تی داپیر د ك و ت ، ك دوا جار د رگ ی ك شك ب و و ی دا داد خات و ل ه ر س ز و خ ش و یستیك ی دایکان ب ب بشی دكات . ئ شرف ب گ یشتن ب خ ون و ئا مانج كانی ، ب نا چاری پلانی كانی ل د ر و ی ك شكی داپیر داد ژت ، ب و ش د ك و ت ك ش ، ه ل و م ر ج و جیها نك ی نو و ، ك چیدی ل یاسا پاكیز یی كانی و ب دوور ، جیها نك ك ب چا و چن كی ، ب ر ژ و و ند پ رستی ، ناپاكی ، دو و وی ، ترس و ك یل ی خول دراو . ئ شرف ل و د و ر و ب ر نو یی دا ه و و ی ك س ك د ب ت ك خاوی نی موعیز و جادو ب ت ، ك س ك ئازا ، د س ز ، پاك استگ و خاوی ئ زمون و تاقی ك ردن و یك ب ت ، ك بتوان ت و ك ه ز ك ی م عذ و ی و هوشیار پشتیوانی ب ت . ئ شرف دوا جار و ب ه ر چی ئ گ و ب ه ی ه ر ك سانی ك و ب و و ب ت ، و ب و ی ك س ای تیا کی و كو ( خورشیدی جادوباز ) د ب ت و .

خورشید کسایه تی کی بو ر ، دنیا دید و خا و ن ئ زمون ی ج را و ج ر ی  
ژیان ، ئ و کسک ی شار زای و ل پ ر ز ی و دا و کان دا د زان ت  
چن خ ی بپار زت ، ل ت پک ی ی پلان و دا و ی ناپاکیش دا د زان ت  
چن خ ی د ر بار بکات . ئ و خ ک ی نا و چ ی ک ی کوستان ی ک  
ه میش ل گ ئا ژ و د د ن د کان دا د ست و ی خ بو و ، و ز ریشیان ی  
ل او ک ردو و ، ه ر ب و ه ی ش و د د ب ت ک چا و ک ی خ ی ل د ست دات  
. ئ و ی س بار ت ب پ شین و ژینگ ی ئ زمون کان ی خورشید و لای  
ئ م شار و و نا و ن ، ئ و ه و ه کاران ، ک خورشیدیان ا پ چ  
ی نا و ئا پ ی ژیان ی شار کردو و ! ئ و ل ژینگ ی ک ی و ها دا  
س ر ب ژر و ب ش و ی ک ی نیو قاچاخ - ئازاد د ژت ، ئ م  
کسایه تی ل م ت د دا زیاتر ل کسک ی ئ فسان ی و نریک تاکو  
کسک ی یالستی و ه ستپ کراو ، سیفات ی کسایه تی ئ و د ر ب ی  
ئایدیا ی خ و ن ، خ یا و دنیا ی ک ی نا شن ، و ب م  
پ ف ن تازیای ک ل ب ش ک ی ئامانج کان ی ئ شرف دا ب رج ست د بن  
. خورشید ل استی دا کسایه تی ک ی دروستکراو و گریمان ی ، ک  
ل خ یا ، بیر و ئایدیا ی نوسر دا ب ه ز و گو ک ی ز ر و  
ئامادی ه ی ، ب م تاودان و و ن گدان و ی وشی ک م گ  
ل س ر کسایه تی ئ و نادیار . ل و س نگان و ؛ شیاو و گونجاو  
بگ م ئ و ئ نجام ی ، ک خورشیدی جادوباز هیچ و کاریگ ر ی ک ی  
گرنگ ل خ و ن و ئامانج مرقایه تی کان ی ئ شرف دا ناگ و ن ،  
خورشید دواچار لاوازترین ئ ق ی پ یو ستبونی ئ و ب و داو و  
کسایه تی کان ی م رگی تاقان ی دوو ه م و . خواست ، ویست و  
ئامانج ی پ یبردن ب ا بوردو ه ر و ها پ شینیکردن و و ناکردن ی  
داهاتو ل د ریا ی د ر و ن ، ه ز و بیر ی ئ شرف دا ، ئ و د خات  
ن و ج نجا یی و س رقا ی ک ی ز ر و . ه ز و توانا ی ئ فسان یی  
ئ و و اتا خورشید ، ئ شرف ناگ و ن ت ه یج ئ نجام ک ی دیاریکراو ؟!  
ئ شرف ب م دواچار د گات با و ک ، ک ل ه ز و توانا ی مرق  
دا نی سنور کان ی کات ب ب درت و ب ه ی و ب ت و انرت داهاتوی  
پ و ب بینرت ، ب و ناکردن و ی داهاتوش ب ه مان ش و کار ک ی  
ه ر گیز ن کرد و ن دید ی . ئ شرف ل و ن و ن د دا و و ک کسک ی  
کارکرد د خوازت ، و کاریگ ر ی زانست ل پ یبردن ب ا بوردو و  
داهاتو دا بزانت ، ب م ل گفتوگ ی ش و ک ی ن و ئ مبارک ی  
تاریک دا ، خورشید ب ست و توانایی زانست لای ئ شرف د خات و : ((  
ت گ م ژیت ، زانست زگارمان ناکات ، ت نیا گ گ ی ک ک ل  
ئازادیمان نریک د کات و جادو )) ، ئ و گات ی ب و  
کاریگ ر ی زانست دت ل هاتندی ئزادی دا ، خورشید : (( زانست  
یاری مندا ن ی ))

[illegible]

ئامانچى نوسىر لى بىخولياكردن و پا بىندكردن ى ئىشرف بىلىش بوردو و داهاتو و ھەندىلىك ، ئايا كوشتن ى كىسلىك ى وىك سىرھەنگ بىدرى لى دىدى ئىشرف دا ئاخى چ بىلىش لى داهاتو و مەژو ى كىمەگەك ى دىگەت ؟! ئايا دىشەت ئازادى كىمەگەك ى لى كوشتن ى كىسلىك دا بىتەدى ؟ يان دىشەت تىنبا پىسىك بىت كى مانا و كارىگە رىيەكان ى لى ھەناوى بىبوردو و ھەندىك ى خوليايەك ى خولەنەر نابىت دىزى داهاتو و بىبوردو وىك ىز و خوليايەك ى بىگوز رىيە ئىشرف بىبەوانەت ، بىبەكو دىشەت وىك گومان ، دودەيى ، دىلىك ى ئىو بى بىگەرەك لىبەبەمەنەن كى نە لى بىبوردو ى بىئاگەي و نە لى داهاتوش دىنبايە . ئىستە ئىو ى كى ھەنگا وىك ئىشرف لى داهاتو نەزىك دىكاتە و كوشتن ى كىسلىك ى وىك سىرھەنگ بىدرى . ئىو سىرئەنجام سىرھەنگ و دىستوپە وندەكانى لىسەر بىكەك لى شەقام ئاپەتەكان ى شار بىر بىبەنە ى گولە دىدات ، بىبەم بىبەكەت سىرھەنگ لى ھەندىك ى ئىو كوشتە زىگارى دىبەت . ئىشرف لى پاش ئىو وداو ، ئاوارە و تەرە ى نەو ئىمبار و دوكانەكان دىبەتەو ، بىبەو ى كىبەيى تارىكىي ، تىنبايى ، گەشەگىرىي و كەزانىي دىبەتەو . ئىشرف لىدوا ى ئىو ھەندىك بىئەكام دا دىكە وندەو دا شەتنە نەخشە و پلانەكى دى بى لىناوبەردنى تەواو ى سىرھەنگ بىدرى ، بىبەم ئىو لىو كارەش دا و بىبە ى كارەك ى ناپاكىيە و لىلايەن دىستە و ھەندىك ى دىرەنى خەي ( ئىھەمەد نەگەور ) و ئاشكەرا دىكەت و بىدوا ھەمەن وىستەگ ى زىانى خەي كى مەركە دىبەبەردەت .



لـلـرـبـدواو دـزـى مـرگى ئـشـرـف دـبـتـى ناوـندى ئـمانى مـتـد ،  
 بـهـمان شـوـش مـرگى ئـو مانا يـكـى فراوان تـروـقـوـتـر بـخـيـو  
 دـگـرـت ، مـرگـكـك كـار لـ هـموو كـسايـتى و ژينگـى ژيانى  
 ئـوان دـكات ، مـرگـكـك كـنوسـر گشت هـز و تواناى ويژدان ،  
 باوـى ، فـنتازيا و داهـنـانى خـى تـدا چـدـكاتـو . كاك بـختيار  
 عـلى لـرـى دا دـخـوازـت ئـو مان تـبـگـنـت ، كـ كوژاندنـو ي  
 وناكايى ژيانى هـر مـرـقـكـك لـلايـن هـر كـس و ياسايـكـو بـت ،  
 هـروا سانا و بـكارىگـر نـي . ئـو لـ مـتـد دا هـو دـدات مـرگى  
 مـرـقـكـك لـ بـير و ويژدانمان دا وـنا بـكات ، تاكو نـك تـنيا نابـت  
 خـمسارد ، بـدـنگ و بـدـربـست بين ، بـكـو لـو شـزىاتـر دـخـوازـت  
 هـستى خـمـرى و هاودـردى لـ ناخ ، بـير و ويژدانمان دا زيندو  
 بـكاتـو . فـلسـفـى مـرگ لـرـى دا چـتر پـشاندان ي جـستـيـكـى  
 سارد و بـجـوـى فيزيكى نـي ، بـكـو اگـياندى مـرگى خـونـكـى ،  
 خـونـكـى كـ ئامادـي لـپـناوى ئازادى و گـانـدنـو ي شـكـى  
 مـرـقـايـتى و كـسايـتى ئـوانى دى دا ، خـبـكاتـى قوربانى . خـونى  
 ئـشـرـف خـونـكـى بـ مـرـقـايـتى ، خـونـكـى دـخـوازـت ئـو ديوارانـى  
 بـوخـنـت كـ بوونـت لـمـپـر و بـربـستـكـى لـبـردـم ئاسودـي و  
 بـختـوـرى ئـوانى دى دا . كـسايـتىـكـى لـ مـتـد دا : (( گـورـي  
 ئـشـرـف لـ خـونـكانى دا بوو )) كـسايـتىـكـى ئافـرت : (( من  
 تاكو ئـو بـيانـيـش نـمدـويست بـم خـشـمدـويت ، نا دـنيـاش  
 نـبووم كـ خـشـمدـويت ، ئـوكاتـش كـ زانـيم خـشـمدـويت ، ئـنگـل  
 ترساندا خـشـمويستـت ، لـ بـزـيـدا يان لـوانـيـئـو تـنها  
 دـرفـتـكى كـچانـى بووبـت پـيـبـم خـشـمدـويت ، بـتـنها دواى ئـو  
 لـ هـناسـدان كـوت و دوا هـمـين ناـيـنـم گوـلـبوو ، ئـوسا تـگـيـشم  
 كـ ئـو تـنها پياوـكـ بوو دـشـيا بـتـمـمـردم ))

حـاـتـكـى لـ مـتـد دا سـير ، شاراو و ئـاـز دـتـى پـشـچاو ،  
 پـشاندان ي هـستى هاودـردى سـعـيدى براىـتى كـ بـكوژى سـرـكى  
 ئـشـرـف ؟! كاتـكـى تـرمى ئـشـرـف بـدـست پياوانى دـستـاـتـدار  
 بـ داپـيرى داىكى ئـشـرـف دـسـپـردـرـتـو ، ئـوكات سـعـيد بـسـر  
 تـرمى ئـشـرـف دا دـكـوت و دـيكاتـى شـيـون و گـريان ، شـنـبـشـانـيش  
 بـنـبـان بـ داپـيرى داىكى دـدات كـ تـنـى ئـشـرـفى براى دـكاتـو .  
 لـوانـيـلـ دـرياى نـهـنى و شاراو ي دـ و ويژدانى ئـو ، واتا  
 سـعـيد دا ئـشـرـف بـشـايستـى ئـو مـرگـى تـراژيـديا يـ نـزانـرابـت  
 ياخود هـستى جـرـكـلـ پـشـمـانى لـ ناخ و ويژدانى خـى دا  
 چـكـرـى كـرـدـبـووبـت !! لـوانـيـشـ بـو دـيـمـن و شـانـگـريـيـى  
 خواستـبـتى لـتـكـلايـنـى ئـهـرـيـمـنـيـكانى دا ، لايـنـى خـرخـوازيى و  
 مـرـقـايـتىـكـى بـرجـستـى بـكات ، وـكـ بـبـيت مـرـقـچـندـكـ دـندـش

بەت ، ئۇوا ۋوناككىڭ لى قوۋايى ، ناخ ، دىرون و ويژدانى ئۇ و دا  
 بوونى ھەيە و لىكاتىڭ لى كاتە نادىيار و لىكەوتەكان دا  
 دىردەكەونەۋە و خەيان دىنەن . بىئام ئىم ھەستە ساختەكار ،  
 ئاۋاز و شاراۋانە ھەرگىز نابەنە پائىنەركە كە سەئىد بىرە و ئاستەكە  
 بائەتر كە دانەنە بى تاۋان و دادگايىكردى و ويژدان و لىۋىشتى  
 خەيەتى بىتە ، ئۇ و بىكە بىپەچەۋانەۋە ھەۋە و مەبەستى خەيە بىرە و  
 سەلمانەنى بىگونەھىيە و ئىنجامەندەرىيە تاۋانەكە دىئازۋەت ؟!  
 مامەلەكەت لى لىم جەرە بىئام بىستە و تەۋانايى لىھىيە و مەئەنەۋىيە  
 سەئىد لى بىرامبەر داپىرە ، ئامادەبەۋانە و ماتەمگەنەنە دا ،  
 لىبەردەمە ويژدانە و تەرمەكەي ئىشەف دا لاۋاز دىكاتە چەنكە ھەرچەكە  
 بەت ئۇ و ، واتا سەئىد لىپەرساۋە لىاستەۋخەيە مەركەي ئىشەفە ،  
 مەركەكە بى جەختە و سۈرەۋەنەكەي تەۋاۋەۋە ئىنجامەندەرتە . سەئىد  
 لى ئاۋەنەيە دىرونەيە خەيە دا ۋەنە و سەركەۋەشتەيە مەركەي ئىشەفە  
 دىبەنەتەۋە ، ھەربەيە لىچاۋتەروكانەكە دا فرەسكەكانە دىبەنەۋە  
 زەردەخەنە . ئۇ و پاستەنەيە كە دىخەۋاستە بىھەيەۋە تەنەيە ئىشەفە  
 پەيكەتەۋە لىناكاۋەكە دا دىبەتە قامچە سۈرە . لى ساتەكەيە ۋەھادەيە  
 كەدەنگە ويژدانە و مەزەۋمانەيە ئىشەفە لىدەنگە و گەروە خەۋشەيدە  
 جادوبازە دا دىتەۋە بىرگەۋە ، ئۇ و دىنگەشە سەئىدە و تەنەيەكانە  
 دىپەشەكەنەتە . سەئىد لىۋە دا تەۋاۋە بىئەقەرە و نائارامە دىردەكەۋەتە  
 ، بىجەركەكە ئۇ و زىاتە بى قەلەبەچكەيەكە نائارامە دىچەتە تاكو  
 مەقەلەيە ئاسودە . سەئىد لى يەكەيەكەيە ئۇ و دىمەچەۋانە  
 وردەدە بىتەۋە كە لى كەكەيە ماتەمىنەيە ئىشەفە دا نىگەرە ترە ، گومانە  
 و ئەمانەنە تە دا كەشە بوۋە . دىنگەيە بىندەيە خەۋشەيدە دىنگە ويژدانە  
 و خەۋنەكانە ئىشەفە ، ھەربەيە سەئىد لىۋە دىنگە دىسەمەتەۋە و لى  
 بىنەنەيە خەۋشەيدە جادوبازە ويژدانە ناخەسەتەۋە . ئۇ و لىدەنگەيە ئۇ و  
 مەشكەرەشەيە كە سەئىد بى قەبىلە دىچەنەتە ھەۋسەنگەيە تەكەدەچەتە .  
 قەبىلە كاتەكە ھەبىلە بىرەيە خەيە دىكەۋەتە ، ئەۋكەتە يەزەدانە لى  
 تاۋانەكەيە ئۇ و دىپەرسەتەۋە ، بىئام ئۇ و لىيەادەكەتە و پەردەپەشەيە  
 تاۋانەكەيە خەيە لى بىرامبەرە يەزەدانە دىكەتە و بىئەگەيەيە خەيە  
 ئەدەگەنەتە . بىئام خەۋنەيە ھەبىلە لى ھەۋە شوۋەنەكە دىتەزەمانە و  
 پەيەنە ، ئىنجامە قەبىلە لى بىرامبەرە خەۋە و ويژدانەيە خەيە دا تەۋەشە  
 سەلەشەۋەۋەيە دىبەتە .

سەئىد دىرونە و ناخەيە گەشتە ئۇ و خەنەكانەيە كە لى ماتەمىنەيە مەركەيە  
 ئىشەفە دا ئامادەيەنە ھەيە ، لى دىدەيە خەيە دا دىخەۋەنەتەۋە . ھەستە  
 يە ھەۋدەردەيە و ھەۋسەزەيە ئامادەبەۋانە بى مەركەي ئىشەفە ، ھەستەيە  
 ئەرەيە و قەۋە كەنە لى ناخە سەئىدە دا دىھەژەنەنە ! ئۇ و ئىنجامە  
 نەفرەتە لى ھەۋەۋە دىكاتە ، سەئىد لىۋە دا ئىدەيە دىبەتە كەسەكەيە

بـزراو و نـفر تـلـکـراو ، دایکیشی لـبـرامبـر ئـو هـستـه شـواو و شـپـرز یـانـه ی سـعـید دا بـه تـا هـتـا ئـاو ی لـنـادـاتـو و بـه دوا هـمـینـجـاریـش نـفر تـی لـدـکـات . سـعـید لـنـو ئـو حـشـامـات و ئـاپـه ی خـهـکـه دا دـی دـگوشـهـت و ئـنـجـام خـی لـدـهـبـنـه جـانـهـو رـکـه کـه چـیدی تـنـیـایـه و بـوونـیشـی بـهـما نا . ئـو لـو نـو و نـدـه دا تـوانـای خـهـا گـرتـنـی بـرامبـر ئـشـرف نـامـنـهـت ، کـاتـهـکـیش دـنـگ ی بـهـو خـه سـرـکـه مـار لـه ئـاپـه ی خـهـکـه کـه و بـهـرزد بـهـنـو و ، ئـهـوکـات ئـو زیـاتـر دـهـپـشـکـهـت و ترس دایده گـرـهـت ، و خـی لـه بـهـردـم مـهـترسی لـه ناو چوون دا دـهـبـنـهـتـو و ، بـهـیـه بـهـپـوـیـست کـه ی مـاتـهـمـگـهـان جـد هـهـهـت و چـیدی نـایـبـنـنـهـو . ئـهـگـر لـه دـیدی ئـهـم دا سـعـید بـکـه ر ی هـاستـهـو خـی تـاوانـه کـه بـهـت ، ئـهـوا سـهـر هـهـنـگ بـهـدری پـاـهـنـهـر و هـهـکارـه کـه ی ناو نـد ، هـاستـهـو خـه و نـا هـاستـهـو خـی مـهـرگ ی ئـشـرف . سـهـر هـهـنـگ بـهـدری دـهـنـدـهـتـرین ، بـهـتـوانـا تـرین و سـهـر کـیـتـرین دـهـسـتـهـا تـه لـه و شـارـه دا ، دـهـسـتـهـا تـه کـه خـا و ن بـهـیار . ئـو بـهـشـک ی زـهـری تـهـمـنـی خـی لـه و شـارـه دا تـهـد بـهـهـنـهـت . لـه سـهـر تـا ی هـاتـنـی دا بـه ئـهـو شـارـه ، ئـهـو کـوـهـک ی گـهـنـج و هـخـسـار سـهـرنـجـا کـه ش دـهـبـهـت ، و یقـار ی ئـهـفـسـهـر کـه ی ئـینگـلیـز ی هـهـبـو و ، هـهـسـو کـهـوت و مـامـهـهـیشـی شـهـوازـه ک ی هـهـژنا وایـانـه ی بـو و .

لـه سـهـنـگ ی ئـهـو ی کـه سـهـر هـهـنـگ بـهـدری نـهـخـشـهـدا هـهـژـهـر و بـکـه ر ی بـهـکـردار ی کوشـتن ی ئـشـرف نـهـبـو و ، کـه مـهـک ئـا هـهـز و گـران دـهـردـه کـه و هـت کـه بـتـوانـن لـه و کـار و کـاردانـهـوانـه تـهـبـگـهـیـن کـه سـهـر هـهـنـگ ی پـهـدـاد گـوزـهـر هـت ، بـهـهـم بـهـئـامـهـژ کـردن بـه حـا تـه هـیـی و دـهـرونیـه کـانـی ئـهـو لـه پـاش مـهـرگ ی ئـشـرف ، لـهـوانـه یـه تـوانـایـه ک ی ئـهـو تـهـمان پـهـبـهـخـشـهـت کـه بـتـوانـن سـهـر دـاوـه کـه لـه مـهـبـهـست ، نـیـاز و ئـامـانـجـه کـانـی ئـهـو بـرامبـر هـوداوی پـاش مـهـرگ ی ئـشـرف بـهـدـهـسـتـهـهـنـن : ئـهـگـر لـه دـیدی ئـشـرف دا سـهـر هـهـنـگ دـهـنـدـه یـه کـه و دـهـبـهـت کـه و بـکـهـت ، ئـهـوا لـه دـیدی ئـهـویش دا ئـشـرف تـاوانـبـار کـه و دـهـبـهـت بـهـسـزای مـهـرگ ی خـی بـگـات ! لـه نـهـوان ی ئـهـم کـه و کـردن و سـزای مـهـرگـه دا ، تـوانـای ئـهـو هـهـیـه ، کـه دـهـرک بـه حـا تـه مـهـعـنـه و یـه کـانـی سـهـر هـهـنـگ بـهـدری بـکـه یـن ، ئـهـو حـا تـانـه ی کـه سـهـر هـهـنـگ بـه پـوشـکـه بـهـقـنـگـه یـه ک ی خـهـمـگـین دـهـچـوـنـن ، ئـهـو حـا تـانـه ی کـه بـاری مـهـعـنـه و هـیـی ئـهـو بـهـجـهـر لـاواز و و پـهـخـوسـتـکـراو پـهـشـان دـهـدات کـه لـه هـهـژان و دواسـاتـه کـان ی دـهـسـتـهـا تـدار هـیـی ئـهـو دا هـهـسـتـیـهـنـهـکـراو بـو و . سـهـر هـهـنـگ بـهـدری پـاش مـهـرگ ی ئـشـرف ، تـهـواو لـاواز ، پـهـشـو حـا و شـپـرز دـهـردـه کـه و هـت ، ئـهـو سـهـر هـهـنـگ ی ئـهـو ی خـا و ن دـهـسـتـهـا تـه ک ی گـشـتـگـیر و بـهـر فـراوانـه ، بـهـهـم لـه ئـهـسـتا دا لـه قـالـهـنـچـه یـه ک ی خـهـمـگـین دـهـچـهـت ، کـه سـهـک ی دـهـتـهـنـگ و لـه جـیـهـانـش بـهـزار کـه ئـهـمـی تـهـکـه و تـو و . سـهـر هـهـنـگ لـه کـات و سـاتـه ک ی

و هادايه كه كه سكه منداكارى به نژاد كشتن نه و دزى  
 كوشتنى نه شرف و ! نه و منداكاره هيج دڅه و په يو نديكې دور  
 يان نزيكى به وداوى كوشتنى نه شرف و نه ، نه و كه سكه له  
 خيزانه كې هژار و نه دار ، كه ژيانى خې و خزانې كې به كه بېرى  
 و كه كشي سندوقه پيپى دابين دكات . كوشتنې نه شرف به كه و  
 له شونځه دا ووددات كه نه و منداكاره تياى دا ئيش دكات . نه و  
 منداكاره هژار نه گرجى هيج په يو نديكې و دسټكې له كوشتنې  
 نه شرف دا نه ، به مام له گډه نه و نه دسټك پرده ك و گله ك  
 كه سانې هله پړست و به رڼه و ندي پړستې و كه حاكمې گشتې ، سركې  
 پليس و به به بېرى نه خوخانه ي پداده پنه و ؟! سركه نجام  
 جار نوسى نه و له نه وان سهره ننگ و حاكمې گشتې دا به مرگ دگات ،  
 به مام مرگه كې پوچ و به مانا . له مام دادگه ي نه و گله ك كه سانې  
 ناشايسته ، به ناگا و ناحا پي دبنه شايه تى ساختې و دروستكراو كه  
 به هيا نه و تاوانې كوشتنې نه شرف به سركه كه كه منداكار دا  
 ساختې به و .

پرسپارې كې جيدې و گرنه كه پويسته لېرې دا بكرت نه و نه ، ناي  
 ه و هكارى ترس ، دسكه او كه ، په شكان و نائرامى سهره ننگ به درى  
 له پاش مرگې نه شرف چين و له كو و سهرچاو دگرن ؟! ناي ترسې  
 نه و له دادگې و دادو رانه كن كه له مڼه دسټك مكران ، يان هسټې  
 په شمانه كې له ناخې خې دا كه نا استوخه كارى كوشتنه كې نه نجام  
 داو ؟! و به مامدانې نه و نه و به پرسپارانې كارى نه به به  
 خوندنه و نه نه مام مانې هم سخت و دژوارتر و هميشه گله ك مان  
 دورودر ژتر دكات و . به خدورگرتن له و مته دانې كې  
 درژداده ي به دوايان دا دن ، لاپه سكه كان ي په شوترم به بير خوند  
 دسكه نه و كه تياى دا ئامازم به و كرد ، كه سهره ننگ به درى و  
 دسټكاته كاني هله ما بوون به ژگار و قه ناخه ك له ژيانې نه شرف ،  
 ژگارې كه گشت تاوانه كان به به رچاوى دادگې دا دگوزران ،  
 دادگې ي كه هيج نه و كارى گريه كې له هوسه ننگردنې دادې  
 كه مامايه تى دا نه بوو ، واته ژگارې كه سهره ننگ سركې ي دادگې  
 ي له شوه ي كيسه كه ي به سټ زمان دا دچواند ؟! نه و هله و نوځه  
 ي دسكه تېكه كه له سركه پاى و بنچينه ي چوساندنه و ، نادادى ،  
 غدر و تاوان بنياتنراو . ونه كه ژيان و ژينگې ي كه مام گله ي كه  
 له ژرسه بېرى سيسته مكه ي به وجره دا به به بچت ، دزى داد و  
 دزگا ي دادو پي توانې گله كرتن له نانې و ممرگې نايته . له  
 واته دا و سه بارته به مامانه ي نه د بېى و بهست و توانايى  
 مامانه ي هونه ريانې نوسه له گډه دزى داد ، دادو و دادگري  
 له مامانې مته د ، به سود و ناوځه ، داهه زه ، سركه و

زېږېدوونکي دېته بهر ديدگه و زېږېدوونکي ، بهرمان شوې شاکه  
اکهشان ي مېرگي مېرمنداک به نو بازنه ي تاوان ي کوشتنک ک  
ته نانت نوسر له مېرمنه کي دا ناوېک ي پرېوا نېښيو بهرمانا و  
بهېنه ما دېنرخېندرته . من لهېر دا و له بارېکي وېها دا بهرنيوې  
مانايېک بهر حاکت و ديمېنانه بدېم ، ناچار دېم بهرچارېکي دي  
له دېرگي ي مېرگي ئېشرېف بدېمېو .

ئېشرېف له م ت د دا وېوېوې دوو شوېوازي مېرگي فيزيکي و  
مېرمنه ويې دېته وې . سېعدي براي لهېر دا مېرمنه کي گرنگ ، سېرکي  
و استېوخ له بهرنيوې نجامگې يانېدن و بهرنيوې خستني مېرگيکي وېها دا  
دېرگيکېت ، واتا مېرگيکېکې ح له نېشتيمان ي جېستې ي خې  
دادېته و سېرگېرداني بيايان و سېراب ي جيهانېکي شوېواو دېته ،  
کې له دواچار دا بېحېانېتي ئېو بهرنيوې مگيني و دېرگيکي شکاوېو  
دېته وې بېرې دراماي مېرگي خې و له سېر لاشې خې  
نامادېته وې . مېرگي دووېميان کې سېرهېنگ بهرې ئې نجامداني  
له ئېستې دېرگيکېت ، له استيې دا و له واکېت دا سادې و ئاسان  
دېته پېشچاو ، بهرېام له ناوېرکې دا سېختېر ، گرانتېر ، ئاېزتر و  
شاراوېتر ؟! لهېر دا ئېرگېر سېعدي پېستېک کېوې دېکات ، ئېوا  
سېرهېنگ بهرې دېرگيکېکې کوژېت ! ئېرگېر سېعدي بهرنيوېکي زېر  
دېندانې و بهرنيوېيانې ح و جېستېيکې له يکدي دادېته بېرنيوېت و  
بهرنيوېق و کينې و گرېدېکي دېرونيې خې دادېرکېته وې ، ئېوا  
سېرهېنگ بهرې بهرنيوې مساردېي و بهرنيوې هېم و ناکيېکې  
دېکوژېته وې هېم خېونېکې دېکوژېت ، کوشتنېکې دېخوازېت له ووي  
ياسا و بهرې دادوېري گشتيېو بېوايېتي پېدات ، بېوايېتيديان  
به مېرگيکېکې خاوېني خېونېکې ! ئېمېش يکېکې له ناشيرينترې و  
مېترسيدارترې ئېو کارانېکې سېرهېنگ ئې نجامي دېدات . ئېو ،  
واتا سېرهېنگ کېسېکي بهرنيوېمون و دنيايدېي ولې تواناي دا هېي  
کې بتوانېت چېن و له چېرگېيکېوې ئېو خېونانې بکوژېت کې  
بېختېوېري و پاراستن ي کېرامېت و غروري مرېفايېتي له کېر دېرگي  
.

منداکېرکېکې کېر ئېرگېرچې بهرنيوېانې له ئې نجامدان ي کوشتنې  
ئېشرېف ، بهرېام له ديدې سېرهېنگ دا دېشېت له لايېکې کېرستېيکې بېت  
کې تواناي پېردېپېشکردني تاوانېکي پېرکېت ، له لايېکي دېوې  
کوشتن ي خېونېکې بهرنيوېانې دېرگيکېت ، خېونېکې کې خېمېکي مرېفايېتي  
له کېرگرتووې . سېرهېنگ نېک هېر هېو دېدات تېنيا خېونېکې بکوژېت ،  
بېکو دېشخوازېت بېايېخ ، پوچ و بهرنيوېشي بکات . کوژانديوېي  
مېم ي ئېو خېونانېکې چاکي مرېفايېتيان دېوېت ، يکېکې له  
مېترسيدارترې ئېو کارانېکې سېرهېنگ بهرې کاري بېدېکات .

شـﻭﺍﺯﻯ ﻫﻪ ﺳﻮﻛﻪ ﻭﺗﻰ ﺳﻪﺭﻫﻪﻧﮕﺒﻪﺩﺭﻯ ﻟﻪﮔﻪ ﻣﻨﺪﺍﻛﺎﺭﻧﻚ ﻯ ﻛﻪ ﺑﻪﺭ ﺩﺍ  
ﻛﺎﺭﻳﮕﻪﺭﺗﺮ ، ﺋﻪﻫﺮﻳﻢ ﻧﺎﻧﻪﺗﺮ ﻭ ﺩﻏﻪﻛﺎﺭﺍﻧﻪﺗﺮ ﺩﻩﺭﺩﻛﻪ ﻭﺗﻪ ﻭﻟﻚ ﻟﻪ  
ﺩﻩﺳﺘﻪ ﻣﺎﺗﺪﺍﺭﺍﻧﻜﻰ ﺗﺮ ﻛﻪ ﭘﻪﻧﺎ ﺑﻪ ﺷﻪﻭﺍﺯﻯ ﭘﺎﻛﺘﺍﻭﻯ ﺟﻪﺳﺘﻪﻳﻰ ﻭ  
ﺋﻪﺷﻜﻪﻧﺞ ﻭ ﺗﺮﺱ ﻭ ﺗﻪﻗﺎﻧﺪﻧﻰ ﺩﻩﺑﻪﻥ . ﺷﻪﻭﺍﺯﻯ ﻣﺎﻣﻪﻧﻪ ﻯ ﺳﻪﺭﻫﻪﻧﮕﺒﻪﺩﺭﻯ ،  
ﺳﻪﺭﺋﻪﻧﺠﺎﻡ ﺯﻳﺎﻧﻰ ﮔﻪﻧﺠﻪﻛﻚ ﻛﻪ ﺗﻪﻧﻴﺎ ﺧﻮﺍﺳﺘﻰ ﺑﻪ ﺯﻳﺎﻥ ﻫﻪﻳﻲ ، ﺑﻪ  
ﻛﻪ ﻧﺎﻧﻚ ﻯ ﺩﺍﺧﺮﺍﻭﻯ ﭘﻪ ﻟﻪ ﭘﻪﻭﭼﻴﻰ ﻭ ﺑﻪﻣﺎﻧﺎﻳﻰ ﺩﻩﮔﻪﻧﺪﻩﺗ .

ﺳﻪﺭﻫﻪﻧﮕﺒﻪﺩﺭﻯ ﻟﻪﺳﻪﺭﺗﺎ ﺩﺍ ﻫﻪﻭﺩﺩﺍﺕ ﻛﻪ ﺳﻪﺯﻯ ﻛﻪ ﺑﻪﺭ ﺑﻪﻻﻯ ﺧﻰ  
ﺑﺎﺑﻜﻪﺷﺘ . ﺋﻪﻭ ؛ ﻭﺍﺗﺎ ﺳﻪﺭﻫﻪﻧﮕﺒﻪﺩﺭﻯ ﻟﻪﺳﻪﺭﺗﺎ ﺩﺍ ﻛﻪ ﺑﻪﺭ ﻻﻭ ﻭﻟﻚ  
ﻣﺮﺩﻭﻳﻚ ﺩﻩﭼﻮﻏﻨﺪﻩﺗ ، ﺑﻪﻣﺎﻡ ﺑﻪﺷﻪﻭﺍﺯﻧﻚ ﻯ ﻧﻪﺭﻡ ﻭ ﻧﻴﺎﻥ ، ﺋﺎﺭﺍﻡ ﻭ  
ﺑﻪﺳﻪﺯﻭﻭ ﻭ ﻓﺘﺎﺭﻯ ﻟﻪﮔﻪ ﺩﻛﺎﺕ ! ﻓﺘﺎﺭﻯ ﺳﻪﺯ ﻭ ﻣﻴﻪﺭﺑﺎﻧﺎﻧﻰ ﻯ  
ﺳﻪﺭﻫﻪﻧﮕﺒﻪﺩﺭﻯ ، ﺋﻪﮔﻪﺭﭼﻰ ﺑﻪﻧﺎﻛﻴﻚ ﻧﺎﮔﻪﻧﺪﻩﺗﻪﻭ ﺑﻪ ﭼﺎﺭﻧﻮﺱ ﻯ ﺗﺎﺭﻳﻜﻰ  
ﺋﻪﻭ ﻣﻨﺪﺍﻛﺎﺭﻧﻚ ، ﺑﻪﻣﺎﻡ ﺑﻪﻫﻪﻳﻮﻭ ﻫﻪﮔﺮﻳﻚ ﻯ ﻗﻮﻭ ﻟﻪﻧﻮﺍﻧﻴﺎﻥ ﺩﺍ  
ﺩﺭﻭﺳﺘﺪﻩﺗ . ﻟﻪ ﺩﻳﺪﻯ ﺳﻪﺭﻫﻪﻧﮕﺒﻪﺩﺭﻯ ﺩﺍ ﺯﻳﺎﻥ ﻭﻟﻚ (( ﻗﻪﺣﺒﻪﻳﻚ ﻛﻪ ﻭﻟﻔﺎﻯ  
ﺑﻪ ﻛﻪﺱ ﻧﻴﻪ )) ﻭﻧﺪﺍﺩﻛﺮﻩﺕ ! ﺋﻪﻭ ﺯﻩﺭ ﺑﻪﺯﺍﺭﻳﻰ ﺩﻩﺭﺩﻩﺑﻪﺗ ﻭ ﻧﻪﻓﺮﻩﺕ  
ﻟﻪ ﺯﻳﺎﻥ ﺩﻛﺎﺕ ، ﺑﻪﺟﻪﺭﻛﻚ ﺧﻰ ﺳﻪﺭﮔﻪﺭﺩﺍﻥ ، ﻛﻪﻭﻭ ﻭ ﻧﺎﺳﻮﺩﻩ ﭘﻪﺷﺎﻥ  
ﺩﻩﺩﺍﺕ ، ﻛﻪ ﺧﻪﺯﮔﻪ ﺑﻪ ﺑﻪ ﻣﻪﺭﮔﻰ ﺋﻪﻭ ﮔﻪﻧﺞ ﺑﺨﻮﺍﺯﻩﺕ : (( ﻛﻮﻡ ﺧﻪﺷ  
ﺑﻪ ﺣﺎﻯ ﺧﻪﺕ ﻛﻪ ﺳﻪﺭﻫﻪﻧﮕﺒﻪﺩﺭﻯ ﻧﻴﺖ ﻫﻪﻣﻮﻭﻯ ﭼﻪﻧﺪ ﻫﻪﻓﺘﻪﻳﻚ ﺩﻳﻜﻪ ﻧﺎﺑﺎﺕ ﻭ  
ﺯﮔﺎﺭﺕ ﺩﻩﺑﻪﺕ )) ، ﺋﻪﻭﻳﺶ ﻟﻪﺧﻮﺍ ﺩﻩﭘﺎﺗﻪﻭ ﻛﻪ (( ﻫﻪﺭﭼﻰ ﺯﻭﻭﺗﺮ ﺑﻪﺕ  
ﺑﻪﻓﺮﻳﺎﻯ ﺳﻪﺭﻫﻪﻧﮕﺒﻪﺩﺭﻯ ﻭ ﻳﺎﺭﻣﻪﻳﺒﺪﺍﺕ )) . ﺳﻪﺭﻫﻪﻧﮕﺒﻪﺩﺭﻯ ﺑﻪ  
ﭘﻪﺭﺩﻩﭘﻪﺷﻜﺮﺩﻥ ﻭ ﺑﻪﻻﺩﺍﺑﺮﺩﻧﻰ ﺣﻘﻴﻘﻪﺗﻰ ﻣﻪﺭﮔﻰ ﮔﻪﻧﺠﻪﻛﻚ ﻯ ﻛﻪ ﺑﻪﺭ ،  
ﺩﻩﺳﺖ ﺑﻪ ﺗﺎﻭﺍﻥ ﻯ ﻗﻪﺩﻩﺭ ﺑﺎﺩﻛﻪﺷﺘ ، ﺋﻪﻭ ﺣﻮﻛﻢ ﻯ ﻗﻪﺩﻩﺭ ﺑﻪ ﺣﻮﻛﻤﻪﻛﻚ ﻯ  
ﮔﻪﻭ ﺩﻩﺯﺍﻧﻪﺕ ﻛﻪ ﻫﻪﺭﺟﺎﺭﻯ ﺩﻩﻛﻪﻭﺗﻪ ﺳﻪﺭ ﮔﻮﻟﻪﻛﻚ ﻭ ﺩﻩﻳﺰﺍﻛﻪﻧﺪﻩﺕ ؟!  
ﻣﻨﺪﺍﻛﺎﺭﻧﻚ ﻛﻪ ﺳﻪﻛﻚ ﻛﻪ ﻫﻪﺳﺖ ﺑﻪﻟﻪﭘﺮﺳﺮﺍﻭﺗﻴﻚ ﻛﻰ ﺋﻪﺧﻼﻗﻴﻰ ﻭ ﻭﻳﺰﺩﺍﻧﻴﻰ  
ﺩﻛﺎﺕ ﺑﻪﺭﺍﻣﺒﻪﺭ ﺑﻪ ﻛﻪﺳﻮﻛﺎﺭﻛﻰ . ﺋﻪﻭ ﻛﻪﺳﻪﻛﻰ ﺋﻪﻓﻴﻨﺪﺍﺭ ( ﻋﺎﺷﻖ )  
ﻭ ﻣﻪﻳﻠﻰ ﺑﻪ ﻣﺮﺩﻥ ﻧﻴﻪ ، ﻧﺎﻳﻪﻭﺗ ﻫﻪﺭﻭﻫﺎ ﺗﺎﻭﺍﻧﻪﻛﻚ ﻟﻪﺋﻪﺳﺘﻰ ﺧﻰ  
ﺑﮕﺮﻩﺕ ، ﻛﻪ ﻟﻪﺳﺘﻴﻰ ﺩﺍ ﺋﻪﻧﺠﺎﻣﺪﻩﺭﻯ ﻧﻪﺑﻮﻭ ، ﺳﻪﺭﻫﻪﻧﮕﺒﻪﺩﺭﻯ ﺑﻪﻣﺎﻡ ﺋﻪﻭ  
ﻟﻪﺳﻪﺭ ﻛﻪ ﻯ ﺯﻳﺎﻧﻪﻭ ﺩﻩﻫﻪﻧﺪﻩﺗﻪﻭ ﺳﻪﺭ ﻛﻪﻭﻭ ﻯ ﻣﺮﺩﻥ ، ﻭ ﻣﺮﺩﻧﻴﺶ  
ﺑﻪﭼﺎﻛﺘﺮﻳﻦ ﻛﻪ ﻯ ﺯﮔﺎﺭﺑﻮﻭﻧﻰ ﺋﻪﻭ ﺩﻩﺯﺍﻧﻪﺕ . ﻣﻨﺪﺍﻛﺎﺭﻧﻚ ﻟﻪﺩﻭﺍﺟﺎﺭ  
ﺩﺍ ﻟﻪﻭ ﻫﺎﻭﻛﻪﺷﺶ ﻭ ﻛﻪﮔﻪﭼﺎﺭﺍﻧﻰ ﻯ ﺳﻪﺭﻫﻪﻧﮕﺒﻪﺩﺭﻯ ﺗﻪﺩﺩﮔﺎﺕ ، ﺋﻪﻭ ﺋﻪﻧﺠﺎﻡ  
ﺩﻩﮔﺎﺕ ﺋﻪﻭ ﺑﺎﻭﻭﻭﻯ ﻛﻪ ﺯﻳﺎﻥ ﭘﻮﭼ ﻭ ﺑﻪﻣﺎﻧﺎﻳﻪ ، ﺑﺎﻭﻭﻭﻯ ﻭﺍﻳﻪ ﻛﻪ  
ﺑﺎﻧﺪﻩﻳﻚ ﻭﻟﻚ ﻓﻴﺴﻘﻪﮔﻮﻟﻪ ﺩﻩﺷﻪﺕ ﻟﻪ ﻣﺮﻗﻒ ﺑﻪﺧﺘﻪﻭﺭﺗﺮ ﺑﻪﺕ .  
ﻣﻨﺪﺍﻛﺎﺭﻧﻚ ﻟﻪﻭ ﺩﺍ ﺧﻰ ﺑﻪ ﺑﻪﻛﻪﺱ ، ﻛﻪﻭﻭ ﻭ ﺑﻪﺑﻪﺧﺖ ﺩﻩﺗﻪﭘﻪﺷﭽﺎﻭ ،  
ﻛﻪﻳﻚ ﻟﻪﻭﻭﻭ ﺳﻪﺭﭼﺎﻭﻯ ﮔﺮﺗﻮﻭﻭ ﻛﻪ ﺋﻪﺯﻛﻚ ﻟﻪ ﺋﺎﻥ ﺑﺎﻭﻭﻭﻯ ﻭﺍﺑﻮﻭ  
، ﻛﻪ ﻟﻪ ﺯﻩﺭ ﻛﺎﺭ ﻭ ﺋﻪﻧﺞ ﻯ ﻗﻮﺭﺱ ﻭ ﮔﺮﺍﻥ ﻯ ﻛﻪﺷﻜﺮﺩﻥ ﻯ ﺳﻨﺪﻭﻕ  
ﭘﻴﭙﺴﻰ ﺩﺍ ﺩﻩﺗﻮﺍﻧﻪﺕ ﺑﻪﺧﺘﻪﻭﺭﺗﺮ ﺑﻪﺕ ؟! ﺑﻪﻣﺎﻡ ﺳﻮﻛﺮﺍﺕ ﮔﻮﺗﻪﻧﻰ :  
ﺑﻪﺧﺘﻪﻭﺭﻳﻰ ﮔﻮﻟﻪﻛﻚ ﺗﻪﻧﺎﻧﻪﺕ ﻟﻪﺳﻪﺭ ﮔﻪﻛﻪﻳﻚ ( ﻗﻪﺑﺮ ) ﻳﺶ ﺩﻩﺗﻪﺗ .  
ﺋﻪﻭ ﭼﻴﺪﻯ ﺑﻪﺧﺘﻪﻭﺭﻳﻰ ﻭ ﺯﮔﺎﺭﺑﻮﻭﻧﻰ ﺧﻰ ﻟﻪ ﺩﻩﺭﺩ ﻭ ﻣﻪﻳﻨﻪﺗﻰ ﺯﻳﺎﻥ

بـلـ ناوچوون ی خـی دـبینـتـو ، بـختـو وـریـک بـمـ نام نـک لـ مـرگـک ی ئارام ، هـمـن سـروشتی و پـماـنا دا ، بـمـکو لـ ژاوـژاو و پـوچترین مانا ی مـرگ دا . ئـو لـدوائـنجام دا وودـکـاتـ سـرهـنگ و : ( بـمـ نام ئـستا جـنابـی سـرهـنگ پـیان بـی ، با ئـژـک زووتر ئـو دادگا باوـحیزـ دابنـن ، ئـستا حـزدـکـم هـموو شـتـک ئـژـک زووتر تـواو بـت ) ، سـرهـنگ پاشان ئـو دـباتـ ژورـکان ی زیندان و ئیدی عـشق ، ئارـزو و وناکایی ئـو بـ ژیان لـ بـخت و چارـنوسی دا بـ هـتـاهـتا کـتایی دـت .

لـرـ دا دـگـینـد ئـو ئـنجامـی کـ ئامانجـی سـرهـنگ بـدری تـنیا بـمـکردن ی مـرگ ی مـرـقـقـک و خـونـک ی مـرـقـایـتی نیـ ، بـمـکو ووتکردنـو و دامـاین ی مانا ی فـلسـفـایـکیشـ کـ خـونـک ی مـرـقـایـتی ئاراستـ دـکـات . کوشتن ی خـون و مـرگـی فـلسـفـایـی خـون ی مـرـقـایـتی لـ کـمـمـگـی ی ئـمـ دا ئـو زـنگـ مـترسیدارـیـ کـ نوسـر ی ئـمـ کـک بـختیار عـلی دـخـوازـت بـهـیـو بـئاگامان بهـنـتـو . ئـگـر مـرگـی ئـمیر شـرـفـدین مـرگـی مـژوـیـک ی بـئاگامان نـگـیشـتو بـت ، ئـوا مـرگـی ی ئـشـرف مـرگـی خـونـکـ کـ دـخـوازـت مـژوـیـک بـئاگام بگـنـت .

هیوا محـمـد ئـمین

۲۰۲۲ . ۱۱ . ۲۷

# دوو شیعرى و رگه در او . . و . بـ کوردی: عیسا چیا یی

1... واک کـسـک گوـ لـ باران بگـت

ئـکتـایـبـاز

واک کـسـک، گوـ لـ باران بگـت، ئاوـها گوـم لـ بگـ

کـبیدار، و سـرسوـماو نیـت

هـنگـاوی پـی سووک، وردـبارانـکی لاواز

ٺا و هٺ وای، هٺ واش ز م ن،

هٺ شتا ٺ ٺر بٺ بٺ دم ج هٺ ن و ت د پ

ش ویش جار/ هٺ شتا ن گ یشوو

ش و گ ل کی ت م و مژاوی لٺ چ ما ن و ی گ ش ک دا

لٺ لٺ چی ئ م و ستان ٺ کورت دا د بند چ ند ش و ی کی ز م ن

و ک ک س ک، گو لٺ باران بگر ت، ئا و ها گو م لٺ بگر

بٺ بٺ گو گرتن، گو بگر لٺ و ی ک د ی م

بٺ دوو چاوی لٺ نا و و کرا و ی ک

بٺ ت و اوی هٺر پٺنج هٺ ستی بیدار و نوستوو

باران، بٺ چ ند هٺ نگاوی پٺ ی کی سووک، گیز ی و ترا و گ ل کی پٺ پٺ

هٺ و ا.. و ئا و، چ ند وش ی کی بٺ ک ش و، د بار

ئ و ی ک بٺ استی ئ م ی لٺ س رین

ٺ ٺ و سا، و ئ م چرک ی ز م ن کی بٺ قورسای و خ مباری کی  
قورسیش

گو م لٺ بگر، و ک ک س ک گو لٺ باران بگر ت،

قیر کی تٺ دٺ بریسک ت و

هٺ مٺ ک بٺ رز دٺ بٺ و، و لٺ بٺر چا و ون دٺ بٺ، دوور دٺ ک و ت و

ش و ک بٺا و دٺ بٺ و و لٺ م دٺ و و ان

ت، ت، تٺ ج ست ت لٺ هٺ م

ت، و و م تی تٺ لٺ ش و

ت و قز ک ت، لٺ س رخ دٺ بریسک ن و ت ت لق

تٺ لٺ ش قام ک دٺ پٺ یت و، لٺ دم و چا و م و دٺ یت ژوور و

چ ند هٺ نگا و کی ئاوی لٺ چا و م دٺ پٺ یت و

و ک ک س ک، گو لٺ باران بگر ت، ئا و ها گو م لٺ بگر



ڦير ڪم ڊبريسڪٽو، تہ لڙش ڦام ڪم ڊپٽيٽو

ٿو ھم ڪم ڪري، لڙ شڙودا ڊسويٽو

ٿو شڙو، لڙ نوٽن ڪري تڏا ڊنو

ٿو ورووڙاني شڙپڙ لڙ ھناسي تڏا

ٿو پڙنج ٿاويان ٿي تہ ڪم نڙوچ وائيم تہ ڊڪن

ٿو پڙنج بڙسان ٿي تہ ڪم چاوائيم ڊسوٽنن

ٿو پڙنج ھواييان ٿي تہ ڪم پڙلووي زڙمن،

بڙھار ڪ لڙ ڊيڊگا و بڙانندنو، واز ڊڪن.

گوڙم لڙ بڙ، وڙ ڪڙسڪ، گوڙ لڙ باران بڙت

ساڻان بڙ ٿم ڊا تڙپڙ ڊبن، و چرڪ ڪان ڊگڙنڙو

ٿر، ڊنگي ھنگاو لڙ وڙوور ٿي نڙشتو ڊبيستي

لڙر نا، لڙوڙش نا، تہ لڙزڙم ٿي تڙو گوڙت لڙي ڪم ٿستا

گوڙ لڙ ھنگاوي زڙمن بڙ

داھڙنري جڙگاڙ لڙڪي بڙ ڪڙش، بڙ ڪو

گوڙ لڙ باران بڙ بڙر ڪورسي ڪڙ ڊا تڙپڙ ڊب

شڙوي ٿستا لڙشڙوي باخڙ ڪڙ شڙو تڙ

بريسڪانو، لڙ نڙو گڙڙاي ڊار ڪاندا ڊمرڪا

باخڙي ڪي مانڊووي لڙي بڙ ٿاراستي ڪي ڊيارڪراو ڊاڊماڙت

سڙبڙي تہ ٿم لاڙپڙي ڊاڊپڙشٽ .

ڙڊر: ڪم شيعري (وڙ ڪڙسڪ گوڙ لڙ باران بڙت )

وڙرگڙان و ھڙڙارڊني: ٿلياس ڦرڪوچ . ڊزگاي وڙشاندني

“ٿزمين” / ڊوڙ، چاپي ٿي ڪم 2015، لا: 60/72 .



هاند جاريش دمان بينن ، بام زړ  
وا ک دکوو ک قی ئوان تمان دوا ننت.و  
بوو جیا دکرندوو، ک چاو ملک یکی شیان لچاودای

---

چیان دوو...؟ ناویان ل مژودا  
بتنه نیشته ئسکندړ و سیرس و ناپلیه نوو بت و  
هیتل ریش ک ئوان هیچیان لم جیاواز نی ی، ئوانن ک وتویان  
ل ک تاییدا مرف ب مردن داهنراو  
گړ ب کوشتن نه بت .

---

ئوان، ب گاگانان، ک گاگلکی نمونه یین، خزم تگوزاری ژم  
وشپرز ییشن،  
ئویش هر وکو فرخواز و مرفایه تی ب پشکه وتنه،  
بی ئوان بسړ دنگی پستا و تپ و گول تپدا یاساکان باو  
دکو نوو  
له موو ئو جگایاندا ک ژیان ل کوتنی گوو ئیقحیواندا  
وخته بیهننه ل رزین .

---

کوتنی گوو و ئنگوستی نرم و نیان و دسته تکتا باوکان و  
تامی ووناکی و  
بدنگی فراوانی ل ه موو شته کدا دام زراو و  
ه موو شته ک و بسړ لوی خشنوودیو  
ک ه موو شته کان ل جیهانکی گاو و تزل مستدا

بـ ئاسانی هـروکـ ووبار دـخـشـن  
جیهانـکـ، دـتـ بوون و نـخـشـی بـ دادـنـر و هـناسـ دـدات  
.\*

ئای، ئای جیهان، چـندین جوانی هـن لـ ووبارو  
هـکـکانی درـژی وپانی و کیشوـرکان و  
خـلکانی شـ، و سپی، وسوور، و  
زـرد، و شینت  
چـند دلارامی و شـخ و شـنگی چاوان و  
مـمکـو و بـژن و باـای زرافـ وپـ و پوز بـ ژنـکانتـوـیـ  
ئای، ئای جیهان چـند بـفر بـسـر لوتکـکانتـوـ گرد دـبـنـو  
میوـجات و گـنم و برنجی قـو  
لـ دـشت و دـکانتایـ

---

گـرد دـستی مـرامـ دـست بـاوـکـانمان کردباوـ  
چـندین مناـ، چـندین مناـ، و چـندین مـش و مـگـز  
بـ ملیـنانی ئـوانـ دـبوون  
ئای، ئای جیهان، تـ تفت لـ سـری ئـ و سپـوون و  
ووت و توـکـگیراوانـ کردبایـ و بتچپا ندایـ بـ گوـپیانـو،  
هـروکـو چـن نـر هـنگـکان شـک  
لـ و حکمـتـ تـم و مژانـی دـنـو .

---

من، ئاشتی، لـوانـ دـخـوازم کـ دـتـوانن ببـخـشـن و

بہرحال خلیفہ کا نیسارد و دیش

کے زہر نین و ننگے سر پر ای دیم نکانی یادگاری منا پیش،

هـشتا بـلاى ئـوا نـو

خوشہیستہک، یان نہوارہکی کھن بہت و لہ لہ زگارہکی دورہو،

ٲٲژگار ٲکی دوور ٲو گوٲیان ل ٲ دٲگرت .

ئاي، گەر ھەموو چرکەکانى يادوړيان

لښکښه چې پکې ونډه وشو دا لارگړتياوې

ئىدى ئۆزۈڭلەر بىلەن ياڭى ئاۋۇڭلار ۋە گولۇڭلار ۋە

دوو کښی ما نگیان بیرد کښوتو .

ژندړ / گڼ قاري ئېلنډزو، النزوي ژمار، (.....)

/\* ( نووسـځـي سووريدـ وـلـ پـاړـيس نـيـشـتـجـيـدـ )

# نویسنی: جاز و رد گزینی در ت. .

وَرگه‌انی ل ئینگلیزییو : عبدو سمان (مشخ)

یہ کہ دوو ژلمم و بر (۱) ب. ج. ئیپستن ئم قسـی (سا موـل  
جانسن) ی برما و کردو :

لایستی شیعر ناتوانرت و ر بگ درت؛ بی ئو شاعیر کا نن ک  
زما ن کا ن د پار زن؛ گرفتگی تدا نیی بی فربوونی زما ن ک ئ گ ر

بتوانين هـموو ئو شتانهـمان هـبـت كـ تـيدا نووسراون بـ هـمان شـو لـ وـرگـانـيشدا. بـمـام وـك چـن جوانيـكـاني شـعر لـ هـيچ زمانـكـدا ناپارـزرت جگـ لـو زمانـي كـ لـ بنـت پـي نووسراوـ، بـيـ دـبـت فـري زمانـكـ بين.

ئـيـستن ئامـاژـي بـوـدا كـ جانسن كـم تا زـر بيركـردنـوـي ئايدـيـاليـستيـانـيـ چـونـكـ پـيـوايـ شـعر ناتوانـرت وـرـبـگـدرـت. بـ ئـوـي شـعر بـ زمانـكي تر جگـ لـ زمانـي خـمان بخوـنـنـو، دـبـ فـري ئـو زمانـ بين. لـ كاتـكـدا مـن پـم وايـ بـ سـيركـردنـي واقعـيـنانـي مشتومـكـ زـر شـت بـدـست دـهـنـرت، بـمـام ئـوـي پـمـوايـ ئـيـستن چاوپـشي لـكـردوـ، يـكـم سـتـي وـرگـانـكـيـ: “ئـو شـاعـيرـكـان زمانـكان دـپارـزن.”

ئـم پـرسـي پاراستنـ بـلـاي مـنـوـ زـر سـرنـجـاكـشـ. بـ دـنيـايـو زمانـي شـعـري بـ قورستـرين زمان دادـنـرت بـ وـرگـانـ، لـرـو سـرهـنـدانـي بـوانامـي دـرچـوانـي وـرگـانـي ئـدـبي و كـخراوـكـاني وـك كـمـمـي وـرگـانـكارانـي ئـدـبي ئـمـريـكي و وـرگـانـي ئـدـبـيـيش وـك وـرگـانـي پـزـيشـكي يان ياسايـي پـويـستي بـ زمانـكي تايبـت و لـها توويـ هـيـ، بـمـام زياتر لـ لـها تووي و هـستـياري زمان، ئـو فاكـتـيـيـ داهـنـرـيـ كـ لـ وـرگـانـي ئـدـبـيـدا پـويـست؛ بـ نمونـ تاكـ بـوانامـكـاني وـرگـانـي ئـدـبي لـ ئـمـريـكا برـيتـين لـ ماستـر لـ هونـرـ جوانـكان. بـ ئـوـي بـوانامـكـ بـدـست بهـنـن، كانـديـدـكـاني ماستـر لـ هونـرـ جوانـكـاني وـرگـانـان تـنـيا پـويـستـيان بـ سـلمانـدنـي شارـزايـي لـ يـك يان دوو زمانـي جياوازدا نيـ، بـكـو پـويـستـ ناويـان لـ وـرـكـشـپـكـاني نووسـيني داهـنـرانـي خـيايـي، شـعـر، نووسـيني ناخـيايـي و هـتـد- تـمار بـكـن كـ نووسـينـكـاني خـيان وردتر دـكـنـو و هـستـياري داهـنـرانـي سـرـكـي خـيان بـرامـبـر بـ هـردوو زمانـي زگماكي و غـيرـ زگماكي دـچـسـپـنـن.

ئـوـي ئـم بـرنامـانـ دركي پـدـكات ئـوـيـ كـ وـرگـانـي ئـدـبي خـي لـ خـيدا فـرمـكـي هونـريـي. وـرگـانـي بـدلـر يان سـلان لـ استـيدا وـرگـانـكـي داهـنـرانـيـ بـ بـرهـمـ سـنـكـي شـاعـير. وـرگـانـكارانـي ئـدـبي لـ كاتـي وـرگـانـي شـعـردا دوو بـزاردـيان هـيـ. يان دـتـوانـ وردبـيني بـرهـمـكـ وـرـبـگـنـ، بـمـشـ بـشـكـي زـري جوانـي زمانـكـ كـ شـعـر لـدـست دـن، يانـيش دـتـوانـ شـعـر كـ بـ جوانـي وـرـبـگـنـ، بـمـشـ بـشـكـي زـري وردبـينيـكـي لـدـست دـن. هـر لـبـر ئـمـشـ كـ زـرـكـ لـ وـرگـانـكـاني

بـدلـر بوونیان هـیـ. بـ سادـی مـحـاـ شیعرـکان لـ (گوـ  
خراپـکان) بـ هـم وردبینی و هـم بـ جوانی وـریگـدرنـ، (۲)

ساموئل بـکـت یـکـکـ لـ نموونـی ئـو نووسـرانـی کـ بـگشتی  
تیدـکردـو بـرهـمـکـی لـلایـن کـسانی دیکـو وـ وـریگـدرنـ. لـ  
چاوـوانی گـدـدا، کـ ناسراوترین شانـنامـیـتی، لـ بندـتـدا بـ  
زمانی فـرـنسی لـ ساـانی ۱۹۴۸-۱۹۴۹ نووسراو و دواتر خـی  
وـریگـاو بـ زمانی ئینگلیزی بـ ئـوی لـ بـریتانیا و ئـمریکا  
بـاو بـکـتـو. بـ هـمان شوو، سـینـی- مـانـکانی مـلی، مالـن  
دـمرت و بـناو - لـ بندـتـدا بـ زمانی فـرـنسی نووسراون و دواتر  
خـ وـرگـراونـتـ سـر زمانی ئینگلیزی. (۳) (بیرت نـچـت کـ بـکـت  
ئـرلـندی، زمانی زگماکی ئینگلیزی، لـگـ ئـو شدا چـندین  
بـرهـمی سـرـکی خـی بـ زمانی فـرـنسی نووسیو کـ دواتر  
وـریگـاونـتـو سـر زمانی ئینگلیزی). بـ هـموو بـرهـمـ  
ئینگلیزیـکانی، بـکـت بـ شوو یـکی شـخی وـریگـاونـتـ سـر زمانی  
فـرـنسی و ئـ تیکردـو دـستـبرداری کـنـتری هونـری بـت، سـبارت  
بـ زمانـکانی دیکـ، بـ تایبـتی ئـمانی و ئیتاـی (دوو زمان کـ  
بـکـت نیمچـ شارـزاییـکی لـیان هـبوو، ئـگـر بـ تـواویش شارـزا  
نـبوو بـت لـیان)، ئـو بـبـاستی بـگـی بـ کـسانی دیکـدا وـرگـان  
بـکن، بـبـام تـنیا ئـوانـی کـ خـی بـ شوو یـکی شـخی مـتمانـی  
پـیان هـبوو ( تـنانـت ئـو کاتـش بـزامـندی خـی هـر پـویستـ بـ  
خوـندنـو و پـسـندکردنی وـرگـانـکان پـش بـاوکردنـو ).

لـ کاتـکـدا بـکـت نموونـی یـکی دـگـمـنـ، بـبـام پـموا یـ شـتـک هـی و  
دـبـت لـوی فـربین. بـکـت تـگـیشت کـ وـرگـانـی گـدـ لـ استیدا  
وـشانـکی نووی گـدـی و بـ ئـوی ئـو سـنا یـتیـی هونـر  
پارـزـت (تـبینی: نـک وردبینی بـکو سـنا یـتی) خـی پـویستی بـ  
وـرگـانـی بـرهـمـکـ بوو (واتـ شانـنامـکـ بـ زمانی داواکراو  
بنووسـتـو). بـدـنیایـو دـتوانـت شیعر وـریگـدرنـ و  
هـرواشـ، بـبـام وـرگـانـکی سـن بوونی نابـت ئـگـر شاعیر خـی  
بـرهـمی خـی وـرنـگـت. سـبارت بـو وـرگـانـانـی کـ لـ  
گـفارـکانی ئـدـبیدا یان لـ کـمـ وـرگـدراوـکانـدا  
دـیخوـنـینـو، گـرنگـ لـبیرمان بـت کـ وـرگـانـکی کاری  
داهـنـرانـی وـرگـ. وـرگـ بـرهـمـکـ بـ زمانـکی تر  
لـکـدـداتـو نـک ئـو زمانـی کـ شیعر کـ لـ سـر تادا پـی  
نووسراو، لـ کاتـکـدا شیعر وـرگـدراو کـ (بـهیوای ئـوی) کـکی  
شیعر سـنـکـ پارـزـت، بـبـام شیعر کی نوـیـ، بـرهـمـکی

داهڼنډ راڼی و ږگڼو.

کڼوات ښه ټیپستن ټاست دڼکات، مڼحا ښه موومان فڼری هڼموو زمانڼک بین ښه ټوڼی شاعر بخوڼنډو. ښه مڼجانسنیش ټاست دڼکات. شاعران لڼ شاعر ګانیا نډا زمانڼکی دیاریکراو دڼپارڼزن و ږگڼانی شاعر ګ دروستکردنی شاعر ګکی جیاواز ښه زمانڼکی جیاواز. لڼ کات ګدا پڼمخڼش ښه مڼم کڼ مڼاستی ښه دلڼرم خوڼندوو ټوڼ، ښه مڼموانیڼ ټوڼ قسڼیڼکی ورد ښه. مڼ چڼندین و ږگڼانی ښه دلڼرم خوڼندوو ټوڼ، ښه مڼم، ښه لڼ ښه رچاو ګرتنی ټوڼ کڼ زمانڼ فڼرڼنسیڼکڼم لڼ ئاستڼکی ښه رزدا نیڼ، ښه دڼنیایڼو ښه دلڼرم ښه خوڼندوو ټوڼ. ښه مڼ هیوادارم ښه ښه کڼ بیخوڼنمڼو.

ټبینیڼکان و ږگڼو ئامادڼی کردوون :

(۱) مڼ ښه ست لڼ سڼر ټای مان ګی ټه مموزی سا ۲۰۰۹ ی.

(۲) کڼشعری ګوڼ خراپڼکان کڼ کڼشاعر ګکی چا ښه دلڼر چا پی یڼکڼمی سا ۱۸۵۷ ښه او ښه ټوڼ. ئم کڼشاعر ګی بودلڼر لڼ بزووتنڼوڼی ئدڼبی ټمزی و مڼدڼرنیستیدا جڼګڼی خڼی و ږگرتوو. شاعر ګکانی ئم کڼلڼ لڼ دوری ټوڼری داڼمان و ئیرڼتیزم دڼسوڼنډو. لڼ چا پی یڼکڼمی خڼیدا شڼش ټوڼری لڼ خڼګرتبوو و ګ (ښه زاری و ئایدیالیزم، ټبلڼی پارسیان، لڼ فین، ګوڼی خراپڼ، ریڼفلڼت، مردنی لا مڼرت)

(۳) سڼینڼی ښه مانڼکانی ساموئڼ ښه کڼت ښه زمانی فڼرڼنسی ټوڼ سڼ ښه مانڼی لڼ ښه وان سا ۱۹۴۷ تا ۱۹۵۰ نووسیونی و دواتر خڼی و ږیګڼاونڼ ټه سڼر زمانی ئینگلیزی.

سڼرچاو :

?Can Poetry be translated

[Jes Gearing](#)

ALTA

[?Can Poetry be Translated](#)



# ئەل-ئەران. . راپاڭىڭىزنىڭ كان و پىرسى رەب-راپى تى! . . نووسىنى ءابدول-حمان گوركى

تەوانىڭىز بى س-ر شەپلى ھەلپەر-ستكاران ل راپاڭىڭىز  
جەماۋىرىيەتتىكى خەلقنى ئەراندە  
نووسىنى ءابدول-حمان گوركى، نووسار و شەرقىي كارى سىياسى

ئەگەر ل-ر و ل-و دىيىتىن راپاڭىڭىزنى ئىمەتتىكى ئەران بى  
"سەركەدايەتتى" و بى"رەبەر"، ئۇلار بىكەك ل تايىتەتمەندىيەكانى  
قەناغى گواستەنۋى دىسەتات و پىرسەيىكى كاتىيە و پەيىستى بى  
باسكەرنە! بىئام ئا بىستە راپاڭىڭىزنى خەلقنى ئەران بى سەركەردە و  
بى رەبەر؟ ئەگەر وايدە!، چەنە تۈنۈيۈپتە ھەنگاۋ بىئەت سەيىم  
مانگى خەلى و ل بىرەنە ترسەكتەين و سامەكتەين دىكتەتەرىيەت  
ل ئەراندە، بىرگە شەپلى شاۋا و پىلانەكانى دىسەتات بىگەت؟  
ھەبەت و مەدەنۋى ئىمە پىرسەيەر زەر "كات" ھەنگەگەت! بىئام بى  
وا دىيەن و ژەدەرى ئىمە پىرسەيەر چىيە؟! با جارە وازى ل بىئەن!  
مەسە ئىمەنى (ژىنا) ل ۲۵ خەرمەنانى سەي ۱۴۰۱ ل تارەن بى  
دەستى پەلىسى ئىرشەدى ھەمەتتى ئەرەن شەھىد كرا، سەشتىيە دۋە  
ئىمە ھەۋا دىتەزەنە، دىخە كوردەستەنى ئەرەن، كە شۈبەنى ل  
دايەبۈۋى (ژىنا) يە، بىشەتەتە و بىتەتەۋە بىرەنە بى ھەمەت.  
ۋەك چەن راپاڭى و قارەمانە بىرەنگەرى دىكتەتەر بۈۋەۋە و زەرەك  
قوربەنىشى پەشكەش بى خەلقنى سەرسەرى ئەرەن كە ل پەناۋ گەيشتەن  
بى ئازادى. رەھى شەھىدان شاد!

ئىمە موقەۋمەت ل راپاڭىڭىز!

راپاڭىڭىز بى خەلى تەشەنەي كەردە سەرانسەرى ئەرەن و نەك ھەر  
نەكۈزەيەۋە، بىكە بىسەي سەندە و بىردەۋام بۈۋە. ئۇۋەش ۋەك  
راستىيەكى ھاشا ھەنگەر كە رەكخراۋەيە و رەكخستەنەكانى ئىمە  
راپاڭىڭىز نىشان دەتە و ئامەنچ و چارە نوۋە دىيارىكراۋە ھەيە. ل  
ئەرەنى ژەر دىسەتەتە رىيەكى مەزەبەيدا، ھىچ دىنگەك  
نەبىستەتە بى بى "پەشت" و بى بى "رەكخستەن" و بى بى "پەيۈندە" لىگە  
دەنگەكانىتەر. كەۋاتە پەشتەر بۈۋەك بى راپاڭىڭىز رەكخسەنراۋە كە

هښندځ را و بپل ل ئم خوښه پاکه بږی دا و لق و پږی سښند. ب و  
واتایکي تر راپږیښی ئم م درلږ پښدږی راپږیښکاني پښوو ل  
ئران و جیا نیی ل رابردووی.

دیکتاتوریه تی مږه یی خوښه ژترین جږی دیکتاتوریه تی ل  
مږووی ئراندا. ۴۳ سا ئم حکوم ته ب خوښ و سږو ته و سامانی  
خک دږی و دابینکږی بږووی سازشکاران و مشخږانی رږئاوایش.  
ئمش وک بگږی کتر ک ل چوار دږی رابردوودا، ه میش  
سازشکارانی رږئاوایی رږی “کسپ” یان ل بږد م راپږیښ و شږشی  
گلی ئراندا بینو.

کاتک د بینین خوښی پاکي “ژینا ئمینی” جیهانی هان دا دږ ب  
حکوم ته ئران، ئو ئماږ ی ب بوونی بږرخدان موقاوم ته کی  
سږاسږی ک ل چوار دږی رابردوودا ش و و رږ خ با تی کردوو ب  
تک و پچان و ک کردن و ی سازانی رږئاوا لگ د سږا تی  
دیکتاتور ل ئراندا و باجکی زږیشی داو ب گږیښی هاوک شکان  
ب سوودی خکي ئران. پشتگوږ خستنی ئم راستی، هږی گری ئم  
روانگ و بیرک ی ب لالا دا د بات!

**راپږیښ و پویستی بږد و امیدانی!**

سږد م راپږیښی “خسک” ل ئراندا ب سږ چوو. چونک راپږیښ  
هږوک چن “ا بردوو” ی ه ی، دها تووی کیشی ل پښ. مږوو پمان  
دږت راپږیښ “خسک کان” ب خږایی د کوږښ و. بږام ئمجار  
راپږیښی خکي ئران ک ل مانگی سږی می خږیدای و بږد و امید،  
زږ ل هاوک ش سیاسی و ک م ی تی کانی ب قازانجی خک گږیو  
و جگ ی ب دیکتاتور ل لق کردوو!

ئوی ئم ل بږد م خک و ل میدیاکاندا د بینین و د یبستین،  
رږی ی کی زږ ک م ل راستی کانی ئم ی راپږیښی خکي ئران.  
ل پشت پږد و، راستی ن گوتراوی زیاتر ه ی ک دواتر باس  
د کرته! راستی ک ه ښدک جار ل زمان کاربږد ستانی د سږا ته و  
د یبستین. رږد رانی رږم ب تایب ته علی خامنږی، سږر تا  
راپږیښکارانی ب “تکد ر” و “ئاږاو گږ” ناو برد و ل ه مان  
کاتدا کاربږد ستانی حکوم ته د یانگوت “رږد ران” ی راپږیښ سږ ب  
“مواجهیدینی خلق”! ک م ک دواتریش گوتیان ئم دږ ل دږ و ی  
سنوور کانه و رږدږی د کرته و “بیانی کان” د ستیان ل راپږیښدا  
ه ی!

واتا و دیو ک یتري ئم و ته و ل دوانان، دږرخږی ئو راستیږن ک  
راپږیښی خکي ئران، خاوږن سږ کردای تی و رږک خستنی خ ی تی و  
ئمانج کی دیاریکراوی ه ی. واتا رووخاندنی د سږا تی دیکتاتور  
مږه بی ل سږ دږستی خک و موقاوم ته ئران و رږد رایی تی ک ی،



لە ئێران، دۆڤەن کەشەکی ئوویە راپەڵەین بە رەبەریدە. بەلام ئێمە دۆڤەن مەسلەلی سەرکە، کەمبەونی ئاگر و ھەڵگیرسانی بەسە ئاگر بە دەستبەسەر داگرتنی ناوێندەکانی حکومەت. ھەركەسەک دەیت وەت پرسی رەبەرایی تیکردنی راپەڵەین یەکلایی بەکاتەو، بە زیاتر و زیاتر ئاگر بەرداتە گیانە دەسەلاتی ئەعدامکەر و کەمەکوژ. دەبەت تا بە رادەیک لە شەدا بین دژ بە حکومەتی مەزھەبی و بەنگین، تا تەواوی جومگەکانی فاشیزمی ئایینی لەبەر یەک بترازەنین. دەبە بە تەواوی بیەووخنەن و ئێران رزگار بکەین، شەشی دیموکراتیی ئێران سەردەکەوت.

### ئێرکی سەرکەیی سەركردایەتی راپەڵەین؟

بەو پەلە کە دەسەلاتی دیکتاتەر لە ئێران ھەرگیز بە شەو یەکی ئاشتیانە و ھەمانە ناوووخنەت، رەسەنایەتی و رەواییەتی ھەر ھەنگاوێک لەروو دەست پەدەکات کە باج و نرخەکی بەدرەت. موقاوەتی ئێران زەر جار رایگەیان دوو کە ئێمە رکا بەری ھیچ بزووتنەو یەک نەبووین و نین، بەلام لە دانی باجی رووخاندنی دیکتاتەر دا، ھیچ لایەنێک ناگاتە ئاستی موقاوەتی ئێران!

ئێمە ھەوڵەستە ھەڵگری پەلامەکی گرینگ بە خەکانی لەژیکمەند و راپەڵەینکار. پەشخستنی راپەڵەین کە یەکەکە لە ئێرکەکانی رەبەرایی تیکردنی راپەڵەین، پەویستی بە خەبەخشی و فیداکاری و قوربانیدان ھەیە. سەردەمی مەشخەری و ھەلپەرەستی و بە تەچوون و بە قیمەتدان بەسەر چوو. ھەنگاوان بە پەچەوانەیی واقع و لەژیک، خاوەن ھەنگاو فەقە دەداتە دەمی مەشخەری و ھەلپەرەستیو!

### تایبەتمەندیەکانی سەركردایەتی تیکردنی راپەڵەین!

پەشخستنی راپەڵەین پەویستی بە گەڵەپان و ستراتیژ و تاکتیک و نەخشەگە و لە ھەمووان گرنگتر، ھەزی شەشگەر و رەکخستن ھەیە. روخاندنی دیکتاتەر بە میتەدی ئاشتیانە و ھەمانە و چالاکی مەدەنی تراویلکەیی و بەس! پەشخستنی راپەڵەین، پەویستی بە نرخە گیانی و قوربانیدان و خوەن ھەیە. پەویستی بە دەزگایەکی و ھە پەشەنگ و رەکخراو ھەیە. رزگارکردنی نیشتمان پەویستی بە خەبات و تەکەشان و قوربانیدان و دەبە بەرخەدانە بە بەکرەت. ھەركەسەک لافە "سەركردایەتی" لەدەدات بە بفرمەوت، ئو مەیدان و گەڵەپان! ئێگەر کەسەک یان رەوتەک لەم بوار دا لە پەشەو بەت و پەشەنگ بەت، ھەروەک رەبەری موقاوەتی ئێران بەبەرز مەسعوود رەجەوی چەندین جار تەوویەتی، ئێمە نەک ھەر لە پەشتیو ھەنگاو دەنەین، بەکەو ھەرچیمان ھەیی پەشەشی دەکەین.

# نڙوزاد بښندی لښ نښوان چوون و نښچووندا .. کامښران مښحمود

هښشتا کليلی ئو دښرگایانم لا ماو،  
بوار نښبوو بیانکښمو و ..  
جښم هښشتن ..  
ئو هښماتا نښی یښکی جاریش،  
کاتم نښبوو یزبان کښم و ..  
ئو پښرداخښ کریستاښا نښی  
قومښ ئاوم پښ نښخواردنښو،  
هښر ماون ...

شاعیرو ئښدیب و خامښ بښدښست لښناو کښمښگا سښرښتایيښکاندا کښ  
نرخي مښف تیايدا یښکسانښ بښ یښک گوللښی دښستی جښللادو پیاوکوژښک  
چ ئښرزشیکی هښی؟ نابښت لښئاوا شوښنکا تښکدا چاوښوانی ئو بکښرت  
بښرهښمی بیرمښندو دا هښنښران بنرخښنرت، هښموو شتښک یښکسانښ بښ  
(نا)ی سښرښک مافیاو بښ ناو پلښی ئیداریښکان، ئیتر کښ گوښ لښکښشش  
و کارښکی بیرښشنی وښک نښزاد بښندی دښگرښت و حساب بښ پښیښکانی  
دښکات؟ لښ کاتښکدا هیچ گروپ و حیزبښکی لښ پشت نییښ و نووسینښکانی  
پښچښوانی ئښجیندای ئو بازرگان و گښندښکارانښی.

زښر شیعی نښوزاد بښندیمان بینووښو بښ سروشتی تښنښامښزی و  
ریالیزمی بښرهښمښ شیعیښکانی ئاشنا بووین و پښیام و بابښتښکانی  
تیژن وښکو گوښزان بښام کښس ئازار نادښن، لښ لایښکی ترښو بښوښری  
و ئازایښتیښکی تیا بښدی دښکښرت وښکو کښسښک کښ هیچ منښتی بښمښرگ  
نښبښت و ترسی هیچ شتښکی نښبښت کښ لښ دښستی بدات.

ئښمجارښ نښوزاد بښندی بښ تین و وزښیښکی جیاوازيښو دښتښو مښیدان  
و خزمښتی عاشتدښستانی ئښدښب و ئښسپی خامښی لښ مښیدانی چیرښکدا  
تاو دښدات، چیرښکی/ چووی؟ .. نښوزاد بښندی کښ لښ ۲۴ تشرینی دووهمی  
۲۰۲۲ لښ ماښپښی دښنگښکان بښاوکراوښتښو زښر شارښزایانښ پلښتی  
گونجاوی بښ دښقښک هښبښژاردوو، جا چ واقعی بښت یان هښوښنی  
ئښندښشای نووسښر بښت، دښرگایښکی زښر گرنگښ بښ چوونښ ناو دنیای  
مښقښکان، ئو ئښدیبښ پایښدارښ هښردوو زښمښنی پښش ۲۰۰۰ و دواي  
۲۰۰۰ژیاو، (جیلی ئاښتوونی و جیلی ئایپاد) هښردوو زښمښنښک بښ

هه موو جياوازی و نات بایید کانیو لکدات تا ئم و داهاتووی  
 نوو کانی تدا بخوئندو، ل ئی پرسیارکی زر سادو ک هه  
 وش یه ک و فئی ددات س رمو زو برردرگای هه ک س ک و و مام کی  
 هه یه به ئو وش یه تا لکدانو و دنیای ئرموونی خئی ل رووی ئو  
 و مامانو د ربهات، و ک د بینین هه ندک ل و و مامانو فلهس فین و  
 هه ندکیان بازاریین به پی ئاست و سروشتی ئندامانی ئو  
 ک م مگای یی چیرکنووس به یایی داو ج نگی خئی تدا ئنجام بدات،  
 هه روها مره فکان ل و نو وند دا پلا پلا کر، زیرکی ئو ل  
 به کاره نانی ک سی دوو می تاکدا دت و کو شهوازکی ناراسته و خئی  
 د ربه یین و دامایینی خود ل چیرک ک و به م وزوعیکردنی تیمای  
 چیرک ک، به ج ر ک ک دوورو نزیك پیو ندی به ه موومانو  
 هه بهت، هه رچ نده به هیوایی ل ک شهکی گشتیدا زانو و م ر ک کی  
 دیاریکراو به چیرک ک د به خشت، به مام خ م رج نیی ئد ب ژیان  
 و ق ناء ت کانی ئاد میزاد کان بگ ب، به مام لانی ک م چیرکنووس  
 خئی به تا د کاتو و ل گ شه نیگای کی جياوازی و خودی ح قیقیمان  
 د خاتو و ژر نشت رگریری، ئو ئاوها د ست پد کات :

چوو س ر م سنج ر و . نووسی : ( چووی ؟ )

ئو وش یی به ه موو هاو کانی نارد .

۱— جا شو ن ماو به ی بجم ؟

۲— چوون چیه و ن چوون چیه ؟ جياوازییان چیه ؟

۳— خ ریکه به م ناچم . به هیچ شوئند ناچم .

۴— هه میش به د ست به تا یی د م و .

۵— ل ه موو چوون کانما پ شیمانیم چنیو و ، هه به یه زر ل  
 چوون ئ ترسم .

۶- ئوانی چوون چیان هه نایو هه تا منیش بجم ؟

۷— و هات ک او ستاو ، هه مووی و ک زو ن قوت د می داچه یو به  
 س ر ک و زیرانیشو و ، ئیتر به کو ئو ی ؟

۸— ئوانی تا ئوروپایش یشتوون ، به نیازن به ندو ، ک م مگای  
 داخراو ، چوون تیایدا ئازاری ویژدان دروست ئکا و ک ئو و ی  
 ک مئ ندامک به زر ل س ر کورسیه کی هه یس نیتو .

۹— من چووم و هاتیشمو و ، پار و به نزمین و زر شتی ترم خ رج کرد  
 ، به مام نه گیشتم هیچ ، و ک گایک ل بیابان د ست په بکا و ل  
 بیابانیش ک تایی به .

۱۰- گ مژ یی .

۱۱— به م د ر ک و توو زیندان کی نیمچه گ ور یی ، سیاسی و  
 د و م ند کان و ک پاسه وانی زیندان که دن و د چن

۱۲— ل و زیاتر خ م ناخو ت نم .

۱۳— من خوا دښتم دا بچم ، ناگښتمو . . ناگښتمو ئېگړي ټول  
تا ئېره ئاتونم بې بېژن .

۱۴— پرسپارېکي قېټ .

۱۵— له کښو ډېري نووسين بووي ؟ مښگل .

۱۶— من تا قېټي زېر شتم نېماو . .

۱۷— ئېگړي بې شېش و وېرانکردني هېموو شتېکې ، من ئامادېم . . .

۱۸— هېفتېکې گېشتووم تې يېنان ، ئېرې بېهشت نيې ، بېټام  
دېنيام لېوي لې دزېخ هېهاتووم . .

۱۹— پرسپارېکي جوانې ، بېټام بې هېر کوې بچم ئې بې بېټامو ، ئېتر  
بېچي ؟؟

۲۰— واز لېوې بېنې ، کېمان بکېرېوې با شانې سېرې تاييېکان دروست  
بکېينېوې ، ئېم وېزې ټټر به ټټر خراپ ئې بې .

۲۱— لې هېموو شتې نائومېدم ، لې چېند و چوني خېکوشتمام . .

۲۲— واز لېم پرسپارانې بېنې ، وېک کانت شتې ئې بې ، دواي حېوت  
سا بېرکردنېوې جا بېياري دا داواي دېستي خېشويستېکې بکا ،  
سېر ئېکا شووي کردوې و دوو منايېشي هې بې . . !

۲۳— هېر لېسېر کېمعېقېيېکانت بېردېواميت ؟ قېټېز !

لېهېمان کاتيشدا چېرېکنووس گياني قېشمې لې ياد ناکات و زياتر  
دېخي چېرېکېکې ټټو پاراو دېکات و چېند زاراوې و باسېکې  
تېنزئامزې تيا جې دېکاتېوې وېکو ئېوي دېنووستې:

۱- هېتا فريای کلېنکسېک کېوت ، سېري لووتي بې گشتي شين و سوور  
بېوې . . ئېشېکې قېټم کرد ، ئېوي لې بېرخېيېوې ووت ، لې هېمان کاتدا  
گوېي لې پرخېي خېزانېکې بوو ، بېم دواي نيوېټټيه لې ژووري  
نوستنېوې دېنگې بېردمانېکاني لووتي دېت . . لووت وا نې بې بېچي  
باشې ؟ هېر سېرت خستې سېر سېرين ، فېکېکاني هېستېنې هېرچوارلا  
پرخې باران بکا

۲- — پرسپارېکي قېټ .

— له کښو ډېري نووسين بووي ؟ مښگل .

۳— هېر لېسېر کېمعېقېيېکانت بېردېواميت ؟ قېټېز !

— . . . . .

لې کېتاييدا زېرجوان و بې شېوېيېکي هونېري چېرکنووس دواپېردې  
چېرېکېکې دادېداتېوې و خودي چېرېکخوانيش دېست لېم زېرانانې  
دېکېشېټېوې دېچېټې پاې پرخېي کېسي نوستوو و هاوشان ئېويش دېست  
بې پرخې پرخ دېکات ، وېک ئېوي گوتراوې تېش وېرې يېزېوې ، يان :  
دوور بېوې سېلامت وېرېوې ، يان دېست بېکېاوېکېي خېټېوې بگرې با  
نېبات .

(پرخېيېکي تريش لې ژووري دانېشتن بېرز بېوې و . . تېکېټېاوې پرخېي

ژووری نوستن بوو .. واک گرانیه کی دوو قیچی ل هات ، دوو گرانیه ژله ژر ئاودا بیچن

ستمبولی خو و بئاگایی یان روونتر بیین ئم دیدگا سارته ریی وجودییی چیرکخوان ل شیعرا کانشدا رنگی داوتوو، هه ببت واک خام بدهستك ئزموون کانی گاندوویتیی ئو قناعتوو لولاشوو ب حوکمی ئووی دخی ئاگایی و رشنبیرتی ئو بگای پهنادات خوهن ببتت جگه ل خواردنوو و ناکارابوونی ریی وکو مرقلك ل ژینگه ی کدا که ل مژگیانی بخردان و مبدوو قوربانیدان کرمی گندیی خواردوویتی و تنانت کس خنکاویش هیچ فریادساک نابینتوو جگه لوانی ب مایلکک یان دینتوو ساتی خنکانی ئو مرقل فلیمبهرداری بکن:

ئستا ئیتر

ب دیار پتتیی کی ساردی

فیسبوک وو ..

ب بیجام و

یک دنیا نه خشیوو ..

فریای هیچ شت ناکوم ..

هه موو شت کیش ب بهای .

تنها چاووو ی زریان ئککم بمبا ..

زگارم کا ل م دنیا ی ...

## ئوارا نه /2/ .. س ردار جاف

۲

ئم ئوار

نم بارانی ئیشت تیی کردم

ب دم پیاسی ئوار پاییز، ورتی ورتی میل دیه کی مستم دکا

ب نه شتی نه سیمی غوربتوو ل شققه ی بای ئوین دم

گر کوهری تهمنی نه هامتی دکه موو

کچی ل دووروو

ک گومان کانت دبینم ههزم ل دبن

شک و و دهم



ئو گوما نان ل هگبی ترسو ها توون

ل خرنندی ئا اندووی

ل گومان کانت د بم کفید ۱۹

د بم ب تارمایی ک برستی د نم

د بم ب ج نگی سید می جیهانی

ل گومان کانت خ ب شپل بید زید کانی د ریا س ر شت و  
هاروها ج کان د بینم

ل گومان کانت د بم م ت ک ب ج ستی مر ف، د بم خ ون ل  
روئیام ه ب

ل گومان کانت ئیدی ل خرف جوان کانم راد ک م و خ ل تون ل کی  
ب د ر تان د بینم و ون د بم

ل گومان کانت ئیدی ق م ل م یاخی د ب و چیدی هاو ری و  
هاوس ف ریم ناکا نا  
کچ ... ژن

ت د زانی .. س ف ری ب تی پوکا نو وی ر ح، ب و گومان نان ت  
ئو ه ست ناسک ل ت لب ندی زیندان د ن

ب گومان کانت ئیدی پ ک نین کان ب م وم چی ل دایک د بن و  
ن شونما د ک ن، ئو د م منیش د بم ب پارچ ی ل گومان کانت  
ل گومان کانت خ م لا ق ز ون د ب و د خلیسک م ب س ر یان و با ی  
ش وان دا، ه ر جار ی د ست ل ملی س زانی ی ک د ک م

ل گومان کانت ل ب ر تیشک لانی خ را تاریکستان د بینم و ل  
ش و ز نگیش د و زم ئ نجن ئانجنم د کا و ه ر پ ل کم ب د م  
ن ه نگی ک و ی

د بم ه ناس و ه نسکی ر وین و ی گومان کانت دوا جار د ف م د بم  
ک نار ی ی ک ب ب رد م پ نجر کت و ئاوازی خ شترین گ ران ت ب  
د چ م

د بم شاعر ک د ت پی خ ش، د بم شن ی ک و ب ش ن ی  
با و شنت د ک م

د بم ئ خ ی ک ب ه تاه ت ای ب س ر با ی ئارامیی و پشووی ت م  
بد ی

پ ک و ژیان بک ین ژیان، خ شمد و ی خ ش ویسترین ک سم

ئ مانیا

۲۷ / ۱۱ / ۲۰۲۲

# لښتو د نياړۍ شخړه دا .. نښه زاده بڼه ندي

بڼه نښه وای ټاگات لښ خټ بڼه ،  
مڼه بایلل کټ پټ لښ ژماره نښه و کټ سا نښه  
کټ تا نښه مریت نښه زڼ نښه کیان بڼه نښه کټ یت و  
نښه زڼ نښه کټ بڼه نښه کټ ،  
کټ چی

نښه نښه یا نښه یت و  
نښه نښه نښه و .. !

کا نښه کټ ،  
پټ لښ و جلانښه  
کټ بڼه درښه یی سا ،  
جار کیش لښ بڼه ریان نا کټ ..

نښه ژانښه ،  
لښ سر جادښه ،  
دښه یان کټ دوو بار نښه بینیت و ،  
نښه نښه زانښه ناویان چی و  
نښه نښه زانښه ناوت چی ...

نښه و شتانه وای هڼ وایان بڼه نښه دیت و  
ماندوو نښه بی و  
خڼ میان بڼه نښه خڼ ،  
دښه شت بک وڼ ، نازانښه چیان لښ بک ..  
وای شت کانی تر ، لښ گڼ شڼه کا فڼ یان نښه دیت .. !

لښ هوشیاریتا  
بڼه ټاگاتریت هڼ تا نښه و کا تا نښه خڼ و تووی ..

بڼه تام زڼ یی و  
چا وای داها توو نښه کټ ..  
بڼه بڼه نښه وای ټاگات لښ و بڼه

كۆڭ داھاتوو يېك دنيا نۆڭڭشى و  
ناڭڭشى و  
مردنى بى ھۆڭڭرتووى ...

بى ئۆڭى ئاگات لىڭڭت بى ،  
بىردىوام زىڭبرى كاريگىر ،  
لىڭڭ و دىڭروونت ئۆڭى ..  
بى نرخترين شت كۆ كا تى ..  
كۆ تىمىنتى ،  
لىڭ ھىچا ڭسارى ئۆڭى ..